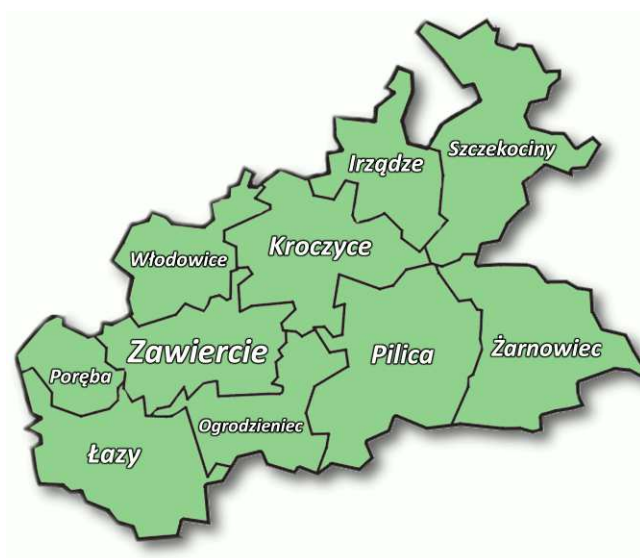

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W ZAWIERCIU

**Ocena stanu sanitarnego
powiatu zawierciańskiego
za 2014 rok**

ZAWIERCIE, LUTY 2015 r.

Zatwierdził:
Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Zawierciu

Wiesław Olechnowicz

SPIS TREŚCI

I. Ocena sytuacji epidemiologicznej	7
1. Epidemiologia chorób zakaźnych	7
1.1 Wstęp.....	7
1.2 Sytuacja epidemiologiczna w zakresie wybranych chorób zakaźnych.....	7
1.3 Zakażenia i zatrucia pokarmowe.....	17
1.4 Gorączka krwotoczna EBOLA.....	19
2. Nadzór sanitarny nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą.....	23
3. Deratyzacja.....	24
4. Szczepienia ochronne	25
5. Wnioski	26
II. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku.....	29
1. Stan sanitarny obiektów żywieniowo-żywnościowych.....	29
2. Szczegółowa ocena stanu sanitarnego.....	35
3. Akcje	40
4. Współpraca z innymi służbami kontroli.....	42
5. Nadzór nad importem/exportem.....	43
6. Jakość zdrowotna środków spożywczych	43
6.1 Jakość zdrowotna krajowych środków spożywczych	43
6.2 Jakość zdrowotna środków spożywczych z importu w latach 2013-2014.....	45
7. Działania w ramach systemu RASFF i RAPEX	45
8. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	48
9. Skargi i wnioski.....	49
10. Ocena i wnioski końcowe	49
III. Jakość wody przeznaczonej do spożycia	51
1.Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.....	51
IV. Stan sanitarny obiektów komunalnych i użyteczności publicznej.....	59
1. Stan sanitarny obiektów komunalnych i użyteczności publicznej.....	59

2. Wody powierzchniowe wykorzystywane do kąpieli i rekreacji	63
3. Pływalnie kryte i odkryte	64
V. Warunki sanitarne w szkołach i innych placówkach oświatowo - wychowawczych oraz warunki pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach	66
VI. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy.....	69
1. Ocena stanu sanitarnego w zakładach pracy	69
2. Choroby zawodowe, ocena narażenia zawodowego	72
VII. Oświata zdrowotna i promocja zdrowia	74
VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	106

„Zdrowie publiczne jest umiejętnością i sztuką zapobiegania chorobom, przedłużania życia oraz promowania zdrowia i sprawności fizycznej poprzez zorganizowane wysiłki społeczności na rzecz higieny środowiska, kontroli chorób zakaźnych, oświaty dotyczącej zasad higieny osobistej, powoływania i sprawnego funkcjonowania służb medycznych i opiekuńczych w celu wczesnego diagnozowania i zapobiegawczego leczenia chorób oraz na rzecz takiego rozwoju mechanizmów społecznych, który zapewni każdemu członkowi społeczności standard życia umożliwiający zachowanie zdrowia.”

C. E. Winslow

Zdrowie publiczne leży w interesie każdego człowieka. Dlatego w ciągu wieków w społeczeństwach stopniowo powstawały specjalne zawody, instytucje, służby, których celem było tworzenie i wdrażanie strategii poprawy stanu zdrowia obywateli oraz podejmowanie w tym zakresie praktycznych działań.

Ustawa z dnia 14 marca 1985 r. (tj. Dz. U. z 2011 r. Nr 212, poz. 1263 z późn. zm.) określa zadania i kompetencje Inspekcji, w art.1 stwierdza:

„Państwowa Inspekcja Sanitarna jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego”. Ustawa ta konstituuje Państwową Inspekcję Sanitarną, jako instytucję nadzoru w zdrowiu publicznym.

Sytuacja demograficzna powiatu zawierciańskiego w 2014 roku

(dane liczbowe z GUS, stan na dzień 30.06.2014 roku)

Powierzchnia powiatu zawierciańskiego – **1 003 km²**

Powiat zawierciański zajmuje 8,16% powierzchni województwa śląskiego.

Liczba ludności w powiecie zawierciańskim – **121 357**

Liczba ludności w powiecie zawierciańskim stanowi 2,6% ludności województwa śląskiego

Liczba ludności w województwie śląskim – **4 593 358**Liczba ludności w Polsce – **38 483 957**W skład powiatu zawierciańskiego wchodzi **10 gmin**:

		Ludność
2 gminy miejskie:	Miasto Zawiercie	51 110
	Miasto Poręba	8 792
4 gminy miejsko-wiejskie:	Gmina Łazy	16 080
	miasto	7 010
	wieś	9 070
	Gmina Ogrodzieniec	9 350
	miasto	4 356
	wieś	4 994
	Gmina Pilica	8 831
	miasto	1 945
	wieś	6 886
	Gmina Szczekociny	8 029
miasto	3 737	
wieś	4 292	
4 gminy wiejskie:	Irządze	2 759
	Kroczyce	6 331
	Włodowice	5 309
	Żarnowiec	4 766
Liczba dzieci do lat 2 w Polsce:		739 524
Liczba dzieci do lat 2 w woj. śląskim:		85 240
Liczba dzieci do lat 2 w powiecie zawierciańskim:		2 037

I. Ocena sytuacji epidemiologicznej

1. Epidemiologia chorób zakaźnych

1.1 Wstęp

Celem prowadzonego nadzoru epidemiologicznego w powiecie zawierciańskim jest monitorowanie sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych oraz wczesne wykrywanie zagrożeń w celu ich skutecznego zwalczania.

Ustawa o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (j.t. Dz. U. z 2013 r., poz. 947, z póź. zm.) nakłada na lekarzy obowiązek zgłaszania 58 chorób zakaźnych, jednostek i zespołów chorobowych, a na Państwową Inspekcję Sanitarną obowiązek ich rejestracji.

W 2014 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu zgłoszono 1209 przypadków chorób zakaźnych, zakażeń i zatruc podlegających obowiązkowemu zgłaszaniu (w tym 333 przypadki podejrzeń i zachorowań na grypę), 147 osób z powodu chorób zakaźnych było hospitalizowanych. Ocenę sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w powiecie zawierciańskim w 2014 roku sporządzono w oparciu o dane o zachorowaniach otrzymywane w ramach prowadzonego nadzoru pochodzące z meldunku „Zachorowania na wybrane choroby zakaźne w Polsce” od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 r. NIZP-PZH oraz dane uzyskane z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach.

Zapadalność na wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim w latach 2010-2014 oraz w powiecie zawierciańskim, województwie śląskim i Polsce w roku 2014 została przedstawiona w tabelach nr 5, 6, 7. Jednostki chorobowe, które nie wystąpiły w 2014 roku zostały pominięte.

1.2 Sytuacja epidemiologiczna w zakresie wybranych chorób zakaźnych

Krztusiec

Krztusiec jest bakteryjną, ostrą i wysoce zakaźną chorobą dróg oddechowych – w wyniku kontaktu z osobą chorą zakażeniu ulega do 90% osób nieuodpornionych.

W roku 2014 odnotowano 2 przypadki zachorowań - u kobiety w wieku 31 lat, i 9 letniego chłopca – zaszczepionych zgodnie z kalendarzem obowiązkowych szczepień ochronnych. Roczna zapadalność na 100 000 mieszkańców wyniosła 1, 6 i była niższa

niż w Polsce i województwie śląskim. Należy pamiętać, że następuje stopniowa utrata odporności u osób, które wcześniej ją nabyły zarówno w sposób czynny poprzez szczepienie jak i osób, które wcześniej chorowały na krztusiec. W roku 2014 siedemnaście osób zaszczepiło się p/ krztuścowi w ramach szczepień zalecanych.

Aktywny nadzór nad OPW

Nadzór nad ostrymi porażeniami wiotkimi został wprowadzony w Polsce w 1990 roku, celem monitorowania sytuacji w zakresie występowania zachorowań na poliomyelitis, a także eradykacji wirusa Polio z populacji.

Odzwierciedleniem czułości nadzoru epidemiologicznego jest liczba ostrych porażen wiotkich u dzieci w wieku 0-14 lat. Liczba ta powinna wynosić przynajmniej 1 na 100 tys. dzieci poniżej 15 roku życia.

W Polsce odnotowano 57 przypadków ostrych porażen wiotkich, w województwie śląskim – 5, w powiecie zawierciańskim – nie zarejestrowano w/w zachorowań. Prowadzony jest aktywny nadzór epidemiologiczny.

Odra

Odra jest chorobą objętą jest przez WHO programem eliminacji, zgodnie, z którym wymagane jest utrzymywanie wysokiego poziomu zaszczepienia oraz wykonywanie badań w kierunku obecności przeciwciał odrowych w klasie IgM z częstością określoną na 1/100 000 mieszkańców. Dla powiatu zawierciańskiego oznacza to zbadanie serologiczne 1 przypadku podejrzenia odry rocznie. W roku 2014 nie zgłoszono podejrzeń/ zachorowań na odrę (w 2013 roku 3 przypadki, w tym jeden potwierdzony). W województwie śląskim rozpoznano 4 przypadki zachorowań, w Polsce – 110.

Różyczka

Liczba zachorowań na różyczkę cechuje się dużą zmiennością. Po wzroście zachorowań odnotowanych w roku 2013 – 154 przypadki (liczba przypadków przybrała charakter epidemiczny – tzw. epidemia wyrównawcza), w roku 2014 wystąpił znaczący ich spadek - 17 zgłoszeń. W województwie śląskim w analizowanym okresie odnotowano ogółem 1218 zachorowań, w Polsce – 5899. Dla porównania, w roku 2013, w Polsce było zgłoszonych 38 546 przypadków, z czego 3587 w województwie śląskim.

Różyczka zgodnie z wytycznymi Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w Regionie Europejskim powinna zostać wyeliminowana do końca 2015 r., natomiast pogarszająca się sytuacja epidemiologiczna w odniesieniu do tej jednostki chorobowej oddala od tego celu nie tylko Polskę, ale i cały region europejski.

W powiecie zawierciańskim w 2014 roku wszystkie przypadki rozpoznane były tylko na podstawie objawów klinicznych. Analiza rozkładu zachorowań wskazuje, że zachorowania wystąpiły głównie u osób nieszczepionych, należących do roczników, które nie były objęte w chwili urodzenia programem szczepień obowiązkowych. Zachorowania dotyczyły, więc głównie mężczyzn (82%), w grupie wiekowej 15-19 lat. Trzy kobiety, u których lekarz rozpoznał różyczkę, otrzymały jedną dawkę szczepionki.

Choć różyczka jest chorobą o łagodnym przebiegu, a w wielu przypadkach przebiega bezobjawowo, to zakażenie wirusem różyczki kobiety w ciąży może doprowadzić do zakażenia płodu i w konsekwencji do wystąpienia u noworodka groźnego w skutkach zespołu różyczki wrodzonej.

Wskaźnik zapadalności w powiecie zawierciańskim wynosił 14,0, w województwie śląskim 26,5, a w Polsce 15,3.

Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)

Od kilku lat liczba zachorowań w powiecie zawierciańskim utrzymuje się na podobnym poziomie. Na podstawie objawów klinicznych rozpoznano 7 przypadków zachorowań, w województwie śląskim odnotowano 352 przypadki, a w Polsce 2511. Zapadalność wyniosła 5,7 i była niższa od zapadalności krajowej (6,5) oraz województwa śląskiego (7,6).

Od końca 2003 r. prowadzone są obowiązkowe powszechne szczepienia ochronne przeciwko śwince, z użyciem szczepionki trójskładnikowej (MMR), obecny schemat szczepień przewiduje 2 dawki szczepionki skojarzonej, podawane

w 13-14 miesiącu życia, a następnie w 10 roku życia oraz dawkę uzupełniających dla osób, które nie otrzymały 2 dawek szczepienia.

Gruźlica

W roku 2014 w województwie śląskim odnotowano 1124 przypadki zachorowań na gruźlicę, w powiecie zawierciańskim zarejestrowano 31 zachorowań. Zarejestrowano 43 osoby z kontaktu z chorym, odnotowano 2 zachorowania osób ze styczności.

Zachorowania rozpoznano u osób dorosłych, a analiza zachorowań wg płci wykazała, że wśród osób chorych było 23 mężczyzn i 8 kobiet – 6 osób bezrobotnych, 18 emerytów, 7 osób pracujących (7 przypadków zostało potwierdzonych bakteriologicznie).

Liczba zachorowań na przestrzeni ostatnich 10 lat utrzymuje się średnio na poziomie 35 zachorowań. Obliczony wskaźnik zapadalności za 2014 rok jest zbliżony do wskaźnika województwa śląskiego (24, 47) i wynosi 25,5. W chwili obecnej brak jest danych dotyczących zachorowań w Polsce.

Lekarz podstawowej opieki zdrowotnej odgrywa zasadniczą rolę w wykrywaniu chorych na gruźlicę. To zazwyczaj w poradni rejonowej – najbliższej miejsca zamieszkania chorego – powinno być prowadzone bezpośrednio nadzorowane leczenie p/prątkowe chorych.

Ten bezpośredni nadzór leczenia DOT (Directly Observed Treatment) jest gwarancją realizacji zalecanego leczenia, co skutkuje pełnym wyleczeniem i zapobieganiem lekooporności.

W powiecie zawierciańskim od wielu lat realizowane są prawie wszystkie elementy strategii, jednak nie stosuje się metody DOT u chorych leczonych ambulatoryjnie.

Wirusowe zapalenia wątroby typu A

W analizowanym okresie w powiecie zawierciańskim nie odnotowano zachorowań na wzv typu A.

Wirusowe zapalenia wątroby typu B

Od stycznia do końca grudnia 2014 roku w powiecie zawierciańskim odnotowano 6 przypadków przewlekłego wzv typu B. Wskaźnik zapadalności

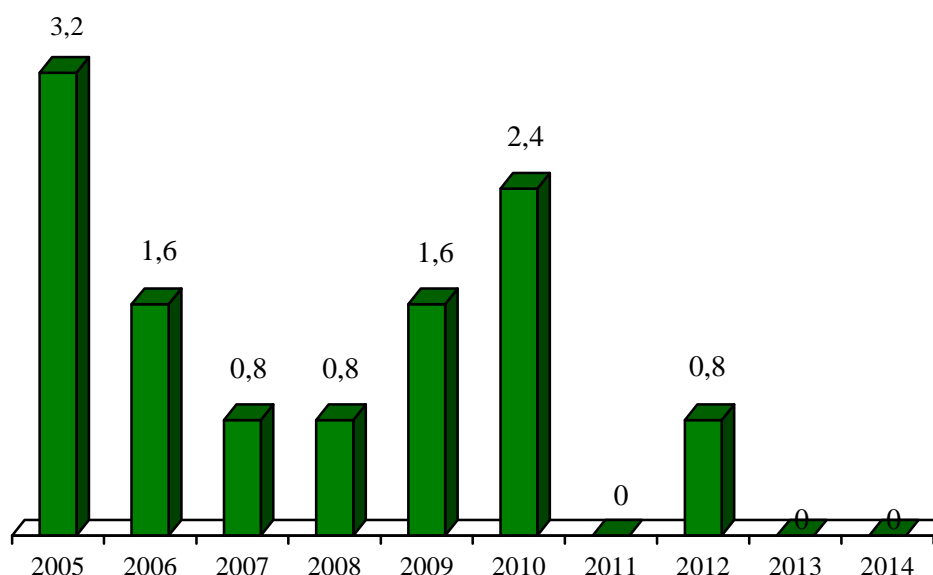
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

w powiecie zawierciańskim wynosił 4,9, w województwie śląskim aż 14,5, a w Polsce 6,9. Wszystkie zgłoszone przypadki rozpoznano na podstawie przesiewowych badań laboratoryjnych wykonywanych z innych powodów, tj. badań profilaktycznych, badań wykonywanych przed planowanym zabiegiem.

Nie odnotowano ostrych zachorowań, natomiast w województwie śląskim zgłoszono 6 takich przypadków, a w Polsce 69.

Poniżej przedstawiono ilość zachorowań na ostre wzv typu B na 100 tys. ludności na terenie nadzorowanym przez PPIS w Zawierciu.

Wykres 1. Wskaźniki zapadalności na wzv typu B ostre na terenie powiatu zawierciańskiego w latach 2005-2014

Wirusowe zapalenia wątroby typu C

W PSSE w Zawierciu, w roku 2014, zarejestrowano 13 zachorowań (w roku 2013 – 14 przypadków).

Ze względu na brak szczepień przeciwko HCV, szerzeniu się zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C można zapobiec jedynie w drodze działań nieswoistych, polegających na wdrażaniu i utrzymywaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywanych świadczeń zdrowotnych oraz zabiegów o charakterze niemedycznym, przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek. Państwowa Inspekcja Sanitarna w obliczu narastającego w Polsce problemu występowania wirusowych zapaleń wątroby typu C podejmuje inicjatywy zapobiegawcze.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

W latach 2010–2011, we współpracy z Polską Grupą Ekspertów HCV, realizowano *Pilotażowy Program Profilaktyki HCV pn. „STOP!HCV”*. Program objęty został honorowym patronatem Ministra Zdrowia. Grupę docelową programu stanowili: młodzież klas I lub II szkół ponadgimnazjalnych, lekarze podstawowej opieki zdrowotnej, kadra kierownicza i personel odpowiedzialny za bezpieczeństwo epidemiologiczne w szpitalach wielospecjalistycznych.

W 2012 roku rozpoczęto realizację współfinansowanego ze środków Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy, program pn.: *„Zapobieganie zakażeniom HCV”*, w ramach, którego w 2013 i 2014 roku realizowano projekt 5 *„Edukacja pracowników wybranych zawodów zwiększonego ryzyka transmisji zakażeń krwiopochodnych i ogółu społeczeństwa w zakresie prewencji (HCV, HBV, HIV)”*, przeprowadzone zostały badania ankietowe w pozamedycznych punktach usługowych (salonach kosmetycznych i wykonujących makijaż permanentny, studiach tatuażu i piercingu oraz w salonach fryzjerskich) mające na celu ocenę wiedzy pracowników tych zakładów nt. szerzenia się zakażeń krwiopochodnych w trakcie świadczenia usług upiększających ciało, jak również ocenę stanu sanitarnego pomieszczeń, w których świadczone są usługi. Ankiety przeanalizowano i rozpoczęto szkolenia dla personelu medycznego i sektora pozamedycznego. Realizacja projektu przewidziana jest na okres 2013-2016 rok. Strona w całości dedykowana programowi *„Zapobieganie zakażeniom HCV”* jest dostępna pod adresem: www.hcv.pzh.gov.pl

Ospa wietrzna

Liczbę zachorowań na ospę wietrzną w latach 2005-2014, z podziałem na grupy wiekowe na terenie nadzorowanym przez PPIS w Zawierciu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2005-2014, z podziałem na grupy wiekowe na terenie powiatu zawierciańskiego

Wiek (ukończone lata)	Liczba zachorowań na ospę wietrzną									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
0-4	139	173	81	143	177	266	211	283	263	168
5-14	410	477	274	302	240	512	291	345	455	323
15-64	74	99	52	61	57	116	90	74	145	91
65 i więcej	0	3	0	1	0	0	1	0	1	0
Razem	623	752	407	507	474	894	593	702	864	582

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ospa wietrzna, po zakażeniach dróg oddechowych, jest najczęściej występującą chorobą zakaźną. Cechuje ją występowanie co 2-3 lata epidemicznych wzrostów zachorowań. Na terenie powiatu zawierciańskiego, po wzroście zachorowań w roku 2013, w roku 2014 odnotowano spadek liczby zachorowań.

Ospa wietrzna jest chorobą, której można zapobiegać poprzez szczepienia. W powiecie zawierciańskim przeciwko tej chorobie zaszczepiło się 60 osób.

W Polsce szczepienia przeciwko ospie wietrznej są szczepieniami zalecanymi. Wyjątek stanowią dzieci z wybranych grup zagrożonych ciężkim przebiegiem choroby i znacznym ryzykiem wystąpienia powikłań oraz dzieci do ukończenia 12 roku życia narażone na zakażenie ze względów środowiskowych, w szczególności przebywające w domach opieki długoterminowej, żłobkach i innych instytucjach opiekuńczych.

Wskaźnik zapadalności w powiecie zawierciańskim na ospę wietrzną wyniósł 479,57 i jest niższy niż w województwie śląskim i Polsce. Wszystkie osoby, które zachorowały, w analizowanym roku, nie były szczepione.

Neuroinfekcje

W 2014 roku w powiecie zawierciańskim odnotowano 10 przypadków neuroinfekcji: 2 przypadki kleszczowego zapalenia mózgu, 2 przypadki zapalenia opon mózgowych wywołanych przez *Streptococcus pneumoniae*, 1 przypadek zapalenia opon mózgowych i mózgu wywołany przez *Neisseria meningitidis* gr C, 3 przypadki nieokreślonego wirusowego zapalenia opon mózgowych, 1 przypadek bakteryjnego zapalenia opon mózgowych wywołany przez *Streptococcus agalactiae* oraz 1 przypadek bakteryjnego zapalenia opon mózgowych nieokreślony.

Borelioza z Lyme

W powiecie zawierciańskim wskaźnik zapadalności na 100 tys. ludności (36,25) jest na poziomie zapadalności w Polsce (36,03) i niższy niż w województwie śląskim (57,13).

W analizowanym roku w powiecie zawierciańskim zarejestrowano 44 przypadki boreliozy. Zachorowania wystąpiły u: emerytów/rencistów (19), pracowników fizycznych (5), pracowników umysłowych (6), bezrobotnych (9), uczniów (4) i rolnika (1).

Na występowanie zachorowań w naszym regionie niewątpliwie ma wpływ specyficzny charakter regionu – tereny leśne stanowią 29,5% ogólnej powierzchni powiatu.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Z dochodzeń epidemiologicznych przeprowadzonych z osobami chorymi na boreliozę wynika, że w 22 przypadkach wskazanym terenem na którym doszło do ukłucia przez kleszcza był las, w 13 było to obejście wokół domu, w dwóch przypadkach działka rekreacyjna .

Tabela 2. Analiza zachorowań na boreliozę z Lyme w Polsce, województwie śląskimi powiecie zawierciański, w latach 2005 – 2014

Rok	Polska		województwo śląskie		powiat zawierciański	
	A	B	A	B	A	B
2005	4409	11,6	535	11,4	30	24,1
2006	6694	17,5	908	19,4	32	25,8
2007	7723	20,3	1151	24,7	60	48,5
2008	8255	21,7	1491	32,0	88	71,4
2009	10332	27,1	1766	38,0	59	48,0
2010	9003	23,6	1522	32,8	40	32,6
2011	9170	23,8	1722	37,2	34	27,8
2012	8786	22,8	1640	35,5	30	24,5
2013	12763	33,1	2278	49,4	50	41
2014	13866	36,0	2624	57,1	44	36,2

A – liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B – wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/100 tys. ludności)

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Liczby zachorowań na boreliozę z Lyme wg grup wiekowych w powiecie zawierciańskim w latach 2005-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Liczby zachorowań na boreliozę z Lyme wg grup wiekowych w powiecie zawierciańskim w latach 2005-2014

Wiek (ukończone lata)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
0-4	2	-	1	1	-	-	-	1	0	0
5-14	0	3	1	2	3	3	1	2	1	3
15-64	21	25	46	68	40	29	29	23	35	30
65 i więcej	7	4	12	17	16	8	4	4	14	11
Razem	30	32	60	88	59	40	34	30	50	44

Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba szczepień

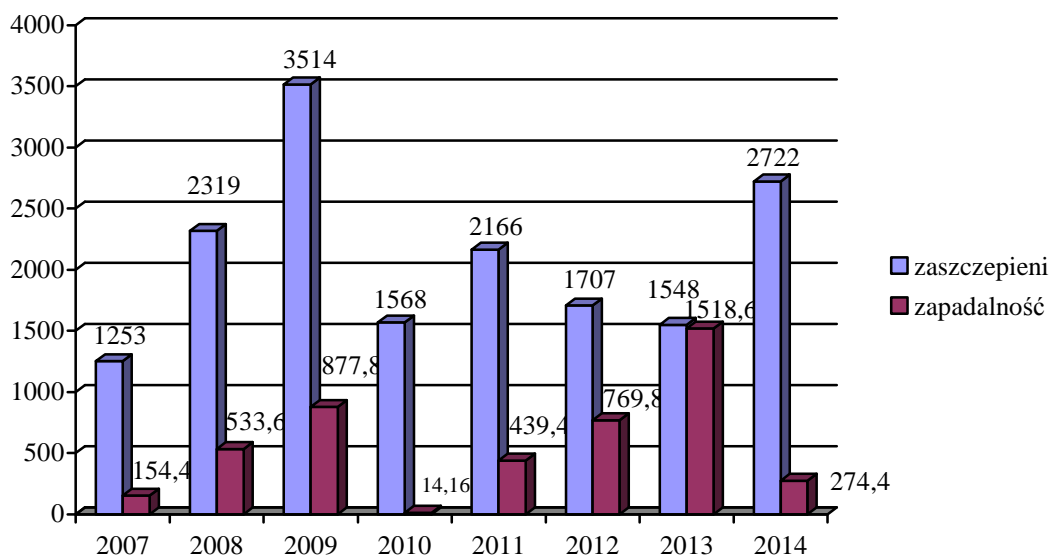
W 2014 roku w Polsce rozpoczęto szczepienia u 8652 osób w związku ze stycznością i narażeniem na wściekliznę, w województwie śląskim u 778 osób, wśród osób z powiatu zawierciańskiego rozpoczęto szczepienia przeciwko wściekliznie u 9 osób pokąsanych przez zwierzęta.

Grypa

W 2014 roku do PSSE w Zawierciu zgłoszono 333 zachorowania i podejrzenia zachorowań na grypę. Liczba zarejestrowanych przypadków była 5 krotnie niższa niż w roku ubiegłym. Pomimo, iż szczepienia przeciwko grypie są bezpieczną i skuteczną metodą profilaktyki, a szczepionka jest dostępna na rynku, zaszczepiło się jedynie 2722 mieszkańców powiatu zawierciańskiego, (co stanowi 2,24 % populacji powiatu), jest to więcej niż w latach ubiegłych (w 2013 r. zaszczepiło się 1,26 % populacji), ale ciągle to tylko symboliczny procent ogółu ludności.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Wykres 2. Liczba osób, które zaszczepiły się przeciwko grypie i wskaźnik zapadalności na grypę i zachorowania grypopodobne w powiecie zawierciańskim w latach 2007-2014

Posocznice

W 2014 roku w powiecie zawierciańskim nie odnotowano posocznicy.

AIDS i HIV

Gromadzenie, weryfikacja, analiza i upowszechnianie informacji o zakażeniach ludzkim wirusem niedoboru odporności (HIV) i zespołu nabytego niedoboru odporności AIDS należy do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Od stycznia do końca grudnia 2014 w Polsce zarejestrowano 1151 zakażeń HIV i 154 zachorowań na AIDS, a w województwie śląskim 116 zakażeń i 27 zachorowań. W powiecie zawierciańskim w roku 2014 nie zarejestrowano ww. przypadków.

W powiecie zawierciańskim od 2006 roku odnotowano 4 zakażenia HIV i 1 zachorowanie na AIDS.

Tabela 4. Liczba przypadków zarejestrowanych w okresie 2006-2014 w powiecie zawierciańskim

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
HIV	-	2	-	1	1	-	-	-	-
AIDS	-	-	-	-	-	-	1	-	-

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

W Polsce obowiązuje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2005 r. w sprawie „Krajowego Programu Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV” (Dz. U. Nr 189, poz. 1590, z późn. zm.), na podstawie, którego ustalony został Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV określający strategię działania obejmującą zarówno zapobieganie zakażeniom HIV, jak i opiekę nad żyjącymi z HIV i chorymi na AIDS. Corocznie pracownicy pionu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia powiatowej stacji sanitarno-epidemiologicznej realizują zadania Programu.

Choroby przenoszone drogą płciową w 2014 r.

W 2014 roku do PSSE zgłoszono 1 przypadek zachorowania na kiłę. W województwie śląskim zgłoszono 56 zachorowań, a w Polsce – 672 zachorowania.

1.3 Zakażenia i zatrucia pokarmowe

Salmoneloza - zatrucia pokarmowe

W 2014 roku, w Polsce odnotowano 8200 przypadków zatruc pokarmowych wywołanych pałeczkami Salmonella, w województwie śląskim – 656 przypadków, w powiecie zawierciańskim – 11. Czynnikiem etiologicznym była w 6 przypadkach – S. Enteritidis; w 5 przypadkach – S. Species.

Wskaźnik zapadalności w powiecie zawierciańskim jest niższy niż w Polsce i województwie śląskim.

Inne bakteryjne zakażenia jelitowe

W powiecie zawierciańskim w 2014 r., zarejestrowano 27 przypadków bakteryjnych zakażeń jelitowych, o dwa przypadki mniej niż w roku 2013. W 26 przypadkach zakażenia wywołane były przez Clostridium difficile, w 1 przypadku przez Campylobacter.

Problemem zdrowia publicznego w XXI wieku w Polsce, podobnie jak w innych krajach rozwiniętych, stały się zakażenia szpitalne spowodowane przez laseczki beztlenowe Clostridium difficile. W 2012 i 2013 roku drobnoustrój ten stał się najczęstszym czynnikiem alarmowym zgłaszanym w ogniskach epidemicznych zakażeń szpitalnych w Polsce.

Należy zaznaczyć, że na terenie naszego powiatu od 2013 roku wykonywana jest diagnostyka w tym kierunku u wszystkich osób z biegunką, u których występują czynniki ryzyka, jak również u osób nowoprzyjętych z biegunką. Zarejestrowane

zachorowania w 70% dotyczyły osób starszych po 60 r.ż., u 77% chorych stwierdzono zachorowanie po stosowanej antybiotykoterapii. Dodatkowo ważnym czynnikiem ryzyka mającymi wpływ na szerzenie się zakażeń były choroby współistniejące pacjentów. Z przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych wynika, że wykazane przypadki nie były ze sobą powiązane.

Wskaźnik zapadalności – w powiecie zawierciańskim 21,42 jest wyższy niż w Polsce (16,69), na poziomie województwa śląskiego (20,81).

Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe

W 2014 roku do PSSE w Zawierciu zgłoszono 2 przypadki bakteryjnego zatrucia pokarmowego, gdzie czynnik etiologiczny był nieokreślony. W Polsce odnotowano ogółem 1341 przypadki, a w województwie śląskim – 633 przypadki – wskaźnik zapadalności jest znacznie niższy niż w województwie śląskim i Polsce.

Wirusowe zakażenia jelitowe

W 2014 roku do PSSE w Zawierciu zgłoszono 32 przypadki wirusowych zakażeń jelitowych. W 23 przypadkach czynnikiem etiologicznym były rotawirusy, w 2 przypadkach adenowirusy, w 7 przypadkach czynnik etiologiczny był nieokreślony. Odnotowano mniej zachorowań na 100 tys. ludności niż w kraju i województwie śląskim.

Biegunki u dzieci do lat 2

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia, w Polsce zarejestrowano 41651 przypadków biegunek u dzieci do lat 2, w województwie śląskim – 4059 przypadki zachorowań, a w powiecie zawierciańskim – 26. W 20 przypadkach zachorowania zostały wywołane przez rotawirusy, 1 przypadku – adenowirus, 1 przypadku – *Campylobacter* spp. oraz w 4 przypadkach czynnik etiologiczny był nieokreślony.

Wskaźnik zapadalności jest niższy od wskaźnika zapadalności w Polsce i województwie śląskim.

1.4 Gorączka krwotoczna EBOLA

Gorączka krwotoczna Ebola jest to choroba występująca rzadko, jednakże charakteryzująca się wysoką śmiertelnością, która w zależności od szczepu wirusa wynosi od ok. 30 % do ponad 90%. Rezerwuariusz wirusów jest nieznan. Istnieje hipoteza mówiąca, że rezerwuariuszem wirusa Ebola są nietoperze owocożerne.

Przeniesienie wirusa Ebola następuje przez bezpośredni kontakt z krwią, wydzielinami i wydaliniami osoby zakażonej. Chory staje się zakaźny dopiero po wystąpieniu objawów. Transmisja wirusa Ebola możliwa jest również od osoby zmarłej z powodu zakażenia oraz od zakażonych/padłych zwierząt takich jak: małpy czy nietoperze. Po okresie wylęgania (inkubacji) trwającym w przypadku Ebola od 2 do 21 dni pojawiają się objawy grypopodobne (gorączka, dreszcze, bóle głowy, bóle mięśni i stawów, bóle gardła, osłabienie), które bardzo szybko nasilają się. Następnie pojawia się biegunka, wymioty, bóle brzucha, niekiedy wysypka, zaczerwienienie oczu oraz objawy krwotoczne (krwawienia zewnętrzne i wewnętrzne). Utrzymująca się epidemia gorączki krwotocznej Ebola w krajach Afryki Zachodniej stanowi sytuację nadzwyczajną będącą zagrożeniem dla mieszkańców innych rejonów świata. Zgodnie z aktualnymi danymi i przewidywaniami ekspertów Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) oraz Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób ECDC, prawdopodobieństwo wystąpienia tej choroby na terenie Unii Europejskiej, w tym Polski szacowane jest nadal, jako niskie. Niemniej jednak, nie można wykluczyć możliwości transmisji wirusa do Europy w przypadku migracji osób przebywających na terytorium krajów, w których obecnie występuje epidemia gorączki krwotocznej.

W dniach 7 i 25 listopada 2014 r. w Domu Lekarza w Katowicach odbyły się konferencje naukowo-szkoleniowe „CO POWINNIŚMY WIEDZIEĆ O ZAKAŻENIU WIRUSEM EBOLA?”, zorganizowane przez Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, Śląską Izbę Lekarską oraz Polskie Towarzystwo Higieniczne Oddział Śląski. Honorowy patronat nad konferencjami objął Wojewoda Śląski. Podczas konferencji zostało omówione: pierwsze w Polsce podejrzenie zakażenia wirusem Ebola, obowiązki personelu medycznego przy zwalczaniu epidemii - regulacje prawne czy procedura przeciwepidemiczna w województwie śląskim. W spotkaniach uczestniczyło prawie 600 pracowników ochrony zdrowia, również z terenu powiatu zawierciańskiego.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

PSSE w Zawierciu na bieżąco przekazuje do placówek POZ oraz do Szpitala Powiatowego za pomocą poczty elektronicznej aktualne informacje, materiały, zalecenia i wytyczne dotyczące epidemii gorączki krwotocznej Ebola (wykonywania badań diagnostycznych w kierunku zakażenia wirusem, szczególnych warunków izolacji w stosunku do osób chorych lub podejrzanych o zachorowanie, środków ochrony osobistej, procedur postępowania z pacjentem podejrzanym o zachorowanie na gorączkę krwotoczną Ebola, informacje dla osób podróżujących do krajów, w których odnotowano zachorowania).

Zestawienie najważniejszych informacji dotyczących gorączki krwotocznej Ebola zamieszczone jest na stronie internetowej PSSE w Zawierciu w zakładce Aktualności.

Tabela 4. Analiza zachorowań na wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim, województwie śląskim i Polsce w 2014 roku

Lp	Jednostka chorobowa (symbole wg. „Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych” ICD - 10)		Powiat zawierciański		Województwo śląskie		Polska	
			A	B	A	B	A	B
1.	Salmonelloza - zatrucie pokarmowe (A02.0)		11	9,06	656	14,28	8200	2130
2.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe-ogółem	wywołane przez Campylobacter (A04.5)	1	0,82	216	4,70	670	1,74
3.		wywołane przez Clostridium difficile (A04.7)	26	21,42	956	20,81	6426	16,69
4.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2 ¹⁾		1	4,90	597	70,03*	1830	24,74*
5.	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe (ogółem)	nie określone (A05.9)	2	1,64	633	13,78	1341	3,48
6.	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe u dzieci do lat 2 ²⁾		-	-	47	5,51*	68	0,91*
7.	Wirusowe zakażenia jelitowe (ogółem)	wywołane przez rotawirusy (A08.0)	23	18,95	2995	65,20	33786	87,79
8.		inne określone (A08.2-3)	2	1,64	167	3,64	2882	7,49
9.		nie określone (A08.4)	7	5,76	2067	45,00	13314	34,59
10.	Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2 ³⁾		22	108,00	2037	238,97	21794	294,70
11.	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (A09)	ogółem	23	18,95	4252	92,57	56736	147,42
12.		w tym u dzieci do lat 2	3	14,72*	1378	161,66	17959	242,84
13.	Krzusiec (A37)		2	1,64	229	4,99	2098	5,45
14.	Płonica /szkarlatyna/ (A38)		30	24,72	2919	63,55	22900	59,50
15.	Choroba meningokokowa, inwazyjna	zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	1	0,82	9	0,20	120	0,31
16.	Choroba wywołana przez Streptococcus pyogenes, inwazyjna- róża (A46)		20	16,48	933	20,31	5520	14,34
17.	Kiła wczesna (A51)		1	0,82	56	1,22	672	1,75
18.	Borelioza z Lyme (A69.2)		44	36,25	2624	57,13	13866	36,03
19.	Styczność i narażenie na wściekliwość/potrzeba szczepień (Z20.3/Z24.2;Z28)		9	7,41	778	16,94	8652	22,48
20.	Kleszczowe zapalenie mózgu (A84)		2	1,64	2	0,04	196	0,51
21.	Wirusowe zapalenie opon mózgowych inne określone i nie określone (A87.1-9 ;B02.1)		3	2,47	74	1,61	1476	3,83
22.	Ospa wietrzna (B01)		582	479,57	3505	763,17	221577	575,76
23.	Odra (B05)		-	-	4	0,09	110	0,29
24.	Różyczka (B06)		17	14,00	1218	26,52	5899	15,32
25.	Wirusowe zapalenie wątroby	typu B – przewlekłe i BNO (B18.0-1)	6	4,94	668	14,54	2671	6,94
26.		typu C wg definicji przypadku - 2014 r. /B17.1; B18.2/	11	9,06	591	12,87	3550	9,22
27.		typu C wg definicji przypadku -2005 r. /B17.1; B18.2/	11	9,06	496	10,80	3078	7,99
28.	Świnka /nagminne zapalenie przyusznicy/ (B26)		7	5,76	352	7,66	2511	6,52
29.	Choroba wywołana przez Streptococcus	zapalenie opon mózgowych i/lub	2	1,64	15	0,33	192	0,50
30.	Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	inne określone G00.2-8;G04.2	1	0,82	22	0,48	150	0,39
31.		inne, nie określone (G00.9;G04.2)	1	0,82	42	0,91	246	0,64
32.	Gruźlica (A15-A19)		31	25,54	1124	24,47	b.d	b.d

A - Liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B - Wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/ 100 tys. ludności)

B*- Wskaźnik zapadalności na biegunki u dzieci do lat 2 (zachorowania/10 tys. dzieci do lat 2)

¹⁾ Spośród ogółu tych zakażeń wykazanych w wierszach 2-3.

²⁾ Spośród ogółu tych zatruc wykazanych w wierszu 5.

³⁾ Spośród ogółu tych zakażeń wykazanych w wierszach 7-9.

**Tabela 5. Liczby zachorowań i zapadalności na wybrane choroby zakaźne
w powiecie zawierciańskim w latach 2010 -2014**

L.p.	Jednostka chorobowa	2014		2013		2012		2011		2010	
		A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
1.	Salmonellozy - ogółem	11	9,1	8	6,5	12	9,8	9	7,4	13	10,5
2.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe – ogółem	27	22,2	31	25,4	2	1,6	-	-	2	1,6
3.	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe-ogółem	2	1,6	1	0,8	-	-	-	-	5	4,0
4.	Wirusowe zakażenia jelitowe - ogółem	32	26,4	37	30,3	37	30,2	20	16,4	20	16,3
5.	Biegunki u dzieci do lat 2*	26	127,6*	37	172,8*	32	144,7*	17	76,6*	16	70,1*
6.	Krztusiec	2	1,6	1	0,8	6	4,9	-	-	1	0,8
7.	Szkarlatyna	30	24,7	32	26,2	18	14,7	16	13,1	18	14,6
8.	Zapalenia opon mózgowych i/lub mózgu	10	8,2	2	1,6	3	2,4	6	4,9	5	4,0
9.	Róża	20	16,5	23	18,8	18	14,7	8	6,5	7	5,7
10.	Borelioza z Lyme	44	36,2	50	41	30	24,5	34	27,8	40	32,6
11.	Styczność i narażenie na wściekliznę/ potrzeba szczepień	9	7,4	6	4,9	15	12,2	11	9,0	8	6,5
12.	Ospa wietrzna	582	479,6	864	708,4	702	573,0	593	485,2	894	728,6
13.	Różyczka	17	14,0	154	126,3	15	12,2	6	4,9	6	4,8
14.	Wzw typu A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15.	Wzw typu B - ostre	-	-	-	-	1	0,8	-	-	3	2,4
16.	Wzw typu B - przewlekłe i BNO	6	4,9	7	5,7	-	-	5	4,1	6	4,8
17.	Wzw typu C	13	10,7	14	11,4	9	7,4	12	9,8	7	5,7
18.	AIDS-Zespół nabyt. upośledzen. odporności	-	-	-	-	1	0,8	-	-	-	-
19.	Nowo wykryte zakażenia HIV	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,8
20.	Świnka	7	5,8	8	6,5	7	5,7	7	5,7	13	10,5
21.	Grypa i podejrzenia grypy -ogółem**	333	274,4	1852	1518,6**	943	769,8**	538	440,2**	18	14,6**
22.	Gruźlica	31	25,5	30	24,6	14	11,4	21	17,2	40	32,6

A - liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B - wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/100tys. ludności).

B* - wskaźnik zapadalności na biegunki u dzieci do lat 2 (zachorowania/10tys.dzieci do lat 2)

b.d. - brak danych

** - dane wg sprawozdań o zachorowaniach i podejrzeniach zachorowań na grypę

2. Nadzór sanitarny nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą

Na terenie powiatu zawierciańskiego w 2014 r. pod nadzorem sanitarnym PPIS w Zawierciu, znajdowało się 210 podmiotów leczniczych, tj. 4 podmioty lecznicze publiczne, 49 podmiotów leczniczych niepublicznych (łącznie 80 placówek) oraz 130 praktyk zawodowych. Dwa podmioty lecznicze funkcjonujące na terenie powiatu tj. Szpital Powiatowy w Zawierciu i Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego w Zawierciu są objęte nadzorem przez Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu w 2014 roku prowadził nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i kontrolował stan sanitarny urządzenia wodociągowego znajdującego się na terenie szpitala.

W 2014r. skontrolowano 48 podmiotów publicznej i niepublicznej opieki zdrowotnej (98%), w 10 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego oraz nieprawidłowego postępowania z odpadami medycznymi. W dwóch przypadkach osoby odpowiedzialne zostały ukarane grzywną w drodze mandatu karnego. W 2014 roku wydana została decyzja nakazująca poprawę stanu sanitarno – technicznego pomieszczeń wiejskiego ośrodka zdrowia. Decyzja została wykonana w wyznaczonym terminie, stan sanitarny ośrodka uległ poprawie.

Skontrolowano 70% spośród 130 zarejestrowanych praktyk zawodowych. W 3 z nich stwierdzono nieprawidłowości: nieprawidłowe postępowanie z odpadami medycznymi, przeterminowany sprzęt jednorazowy i materiał medyczny.

Dostępność środków ochrony osobistej oraz zabezpieczenie w środki dezynfekcyjne w skontrolowanych placówkach w zakresie ilościowym i asortymentowym oceniono, jako wystarczające.

Na terenie powiatu, w 2014 roku, w podmiotach leczniczych nadzorowanych przez PPIS w Zawierciu funkcjonowało 78 urządzeń sterylizacyjnych, 29 autoklawy w podmiotach leczniczych publicznych i niepublicznych, 49 zainstalowanych w praktykach zawodowych. W ww. zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

W roku 2014 powstał zakład opiekuńczo – leczniczy w Kocikowej, gmina Pilica, który udziela świadczeń całodobowych w zakresie opieki i rehabilitacji, posiada oddział opiekuńczo – leczniczy z 45 łózkami oraz oddział rehabilitacyjny z 29 łózkami. Zakład opiekuńczo – leczniczy w Rokitnie, gmina Szczekociny po rozbudowie dokonanej w 2014 roku posiada oddział opiekuńczo – leczniczy z 73 łózkami.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu wydał 19 pozytywnych decyzji – opinii o pomieszczeniach i urządzeniach podmiotów wykonujących działalność leczniczą. Jeden niepubliczny zakład opieki zdrowotnej posiada program dostosowania pozytywnie zaopiniowany przez PPIS w Zawierciu. Pozostałe podmioty lecznicze spełniają wymagania obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia z 26 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2012 r., poz. 739).

3. Deratyzacja

W ubiegłym roku do PSSE w Zawierciu nie wpłynęły interwencje dotyczące bytowania gryzoni. W celu zapobiegania powstawaniu chorób zakaźnych właściciele nieruchomości na terenach miast i gmin przeprowadzali powszechne akcje deratyzacyjne. Terminy i częstotliwość deratyzacji jest określona w Regulaminie czystości i porządku w gminach. Na terenie powiatu deratyzacja jest przeprowadzona w okresie jesiennym.

4. Szczepienia ochronne

Na terenie powiatu zawierciańskiego obowiązkowe szczepienia ochronne wykonywano w 34 punktach szczepień (26 placówkach nadzorowanych przez PPIS w Zawierciu oraz 2 placówkach będących pod nadzorem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego – Szpital Powiatowy, ZLA). Populacja objęta obowiązkowym Programem Szczepień Ochronnych w roku 2014 liczyła 20 773 dzieci i młodzieży.

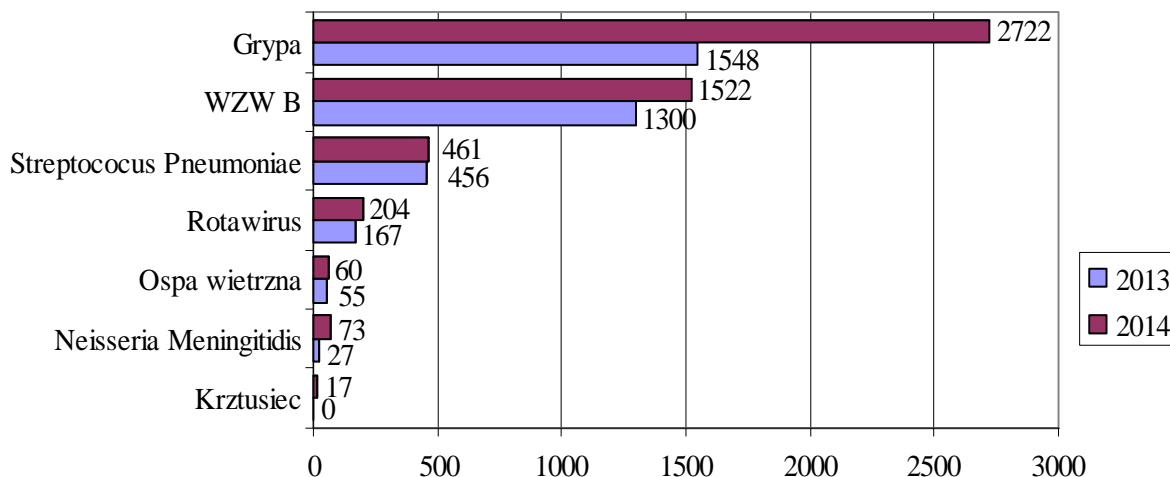
Na podstawie posiadanych danych od świadczeniodawców – rocznego sprawozdania ze szczepień ochronnych – dokonano analizy stanu zaszczepienia dzieci i młodzieży w powiecie zawierciańskim w 2014 r. Wykonanie szczepień ochronnych przeciwko chorobom zakaźnym przebiegało prawidłowo. Poziom zaszczepienia dzieci w poszczególnych rocznikach jest zbliżony do poziomu zaszczepienia dzieci w roku 2013.

W ramach nadzoru nad szczepieniami w 2014 r. przeprowadzono 64 kontrole w zakresie oceny prowadzenia i wykonania szczepień ochronnych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia, z dnia 21 grudnia 2010 roku, w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania, do PSSE w Zawierciu zgłoszono 5 łagodnych niepożądanych odczynów poszczepiennych (1 po podaniu szczepionki skojarzonej Infanrix DTPa, 4 po szczepionce DTP) oraz 1 poważny niepożądany odczyn poszczepienny (po podaniu preparatu szczepionkowego DTP). Jedno dziecko było hospitalizowane przez okres 3 dni. Wszystkie osoby, u których wystąpiły niepożądane odczyny poszczepienne powróciły w pełni do zdrowia

Poza obowiązkowym kalendarzem szczepień ochronnych istotną rolę w profilaktyce chorób zakaźnych odgrywają tzw. szczepienia zalecane. Pomimo pełnej odpłatności za szczepionki zalecane w dalszym ciągu utrzymuje się duże zainteresowanie społeczeństwa tą formą profilaktyki. W roku 2014 ww. preparatami zaszczepiło się 4014 osób.

Wykres 3. Liczba osób, które skorzystały w 2014 r. ze szczepień zalecanych

Powyższy wykres przedstawia liczbę osób, które skorzystały w roku 2014 ze szczepień zalecanych, niefinansowanych ze środków znajdujących się w budżecie ministra zdrowia. Najwięcej osób dorosłych zaszczepiło się przeciwko grypie i WZW typu B. Natomiast w grupie dzieci wykonano najwięcej szczepień przeciwko pneumokokom oraz rotawirusom. W porównaniu z rokiem ubiegłym zaobserwowano również wzrost liczby osób dorosłych, które zaszczepiły się przeciwko krztuścowi.

5. Wnioski

1. Sytuacja epidemiologiczna większości chorób zakaźnych w 2014 r. była dobra i nie stanowiła zagrożenia zdrowotnego dla mieszkańców powiatu zawierciańskiego.
2. Podobnie jak w roku ubiegłym, zachorowania na grypę i podejrzenia zachorowań na grypę oraz ospę wietrzną miały największy udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych chorób i zakażeń na terenie powiatu.
3. Wyższe współczynniki zapadalności w stosunku do roku poprzedniego w powiecie zawierciańskim zaobserwowano w przypadku takich jednostek chorobowych jak: salmonelloza i inne nieokreślone zatrucia pokarmowe oraz biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe, neuroinfekcje, gruźlica.

4. Wśród chorób objętych obowiązkową profilaktyką swoistą ujętą w Programie Szczepień Ochronnych w 2014 r. nie zarejestrowano zachorowań na błonicę, tężec, poliomyelitis. Nie zarejestrowano również zachorowań na choroby zakaźne importowane do Polski z innych krajów.
5. W przypadku zachorowań na niektóre choroby zakaźne np. świnkę , różyczkę celowe byłoby poszerzenie diagnostyki o badania laboratoryjne.
6. W powiecie zawierciańskim istnieje potrzeba zastosowania metody DOT u chorych na gruźlicę leczonych ambulatoryjnie.
7. Wykonanie szczepień ochronnych przeciwko chorobom zakaźnym przebiegało prawidłowo.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Tabela 6. Wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim w 2014 roku

Jednostka chorobowa		Gminy miejskie		Gminy miejsko-wiejskie				Gminy wiejskie				RAZEM
		Zawiercie	Poręba	Ogrodzieniec	Łazy	Pilica	Szcze-kociny	Żarnowiec	Kroczyce	Włodowice	Irządze	
Salmoneloza - zatrucia pokarmowe	A	6	-	1	2	2	-	-	-	-	-	11
	B	11,7	-	10,7	12,4	22,6	-	-	-	-	-	9,1
Szkarlatyna	A	23	3	-	3	-	-	-	-	1	-	30
	B	45,0	34,1	-	-	-	-	-	-	18,8	-	24,7
Gruźlica	A	13	3	1	3	3	4	-	1	1	2	31
	B	25,4	34,1	10,7	1	33,9	49,8	-	15,8	18,8	72,5	25,5
Zapalenie opon mózgowych i mózgu (ogółem)	A	1	2	-	18,6	2	-	-	3	1	-	10
	B	1,9	22,7	-	6,2	22,6	-	-	47,4	18,8	-	8,2
Róża	A	10	1	2	2	1	1	1	-	1	1	20
	B	19,6	11,4	21,4	12,4	11,3	12,4	20,9	-	18,8	36,2	16,5
Borelioza z Lyme	A	18	7	5	10	1	-	2	1	-	-	44
	B	35,2	79,6	53,5	62,2	11,3	-	41,9	15,8	-	-	36,2
Ospa wietrzna	A	183	94	71	57	111	22	5	23	12	4	582
	B	358,0	1069,1	759,3	354,5	1256,9	274,0	104,9	363,3	226,0	144,9	479,6
Różyczka	A	10	4	-	2	1	-	-	-	-	-	17
	B	19,6	45,5	-	12,4	11,3	-	-	-	-	-	14,0
WZW typu B i BNO	A	5	-	-	-	-	-	-	-	1	-	6
	B	9,8	-	-	-	-	-	-	-	18,8	-	4,9
WZW typu C	A	5	1	1	4	-	1	1	-	-	-	13
	B	9,8	11,4	10,7	24,9	-	12,4	20,9	-	-	-	10,7
Świnka	A	3	-	3	1	-	-	-	-	-	-	7
	B	5,9	-	32,1	6,2	-	-	-	-	-	-	5,8
Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień	A	5	-	-	1	1	-	-	-	2	-	9
	B	9,8	-	-	6,2	11,3	-	-	-	37,7	-	7,4

A – liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B – wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/100tys. ludności)

II. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku

1. Stan sanitarny obiektów żywnościowo-żywnościowych

Bezpieczeństwo żywności jest jedną z cech wpływających na jakość zdrowotną środków spożywczych. O bezpieczeństwie produktu mówimy wtedy, gdy nie występują w nim jakiegokolwiek zagrożenia chemiczne, mikrobiologiczne czy mechaniczne, które mogą wywołać skutki zdrowotne po jego spożyciu lub spożywaniu przez dłuższy okres. W żywności mogą kumulować się wszystkie związki znajdujące się w powietrzu atmosferycznym, glebie i wodzie. Negatywny wpływ na zdrowie lub życie konsumenta w wyniku działania zagrożeń może powodować też żywność pozyskiwana i przetwarzana w niewłaściwych warunkach. Dopuszczenie do spożycia produktów zepsutych, szkodliwych, bądź o innych cechach niewłaściwej jakości zdrowotnej, naraża konsumenta na niebezpieczeństwo wywołania zatruć pokarmowych, bądź chorób przewlekłych. W celu zapewnienia bezpieczeństwa żywności Państwowa Inspekcja Sanitarna przeprowadza kontrole urzędowe w zakładach produkcji i obrotu, dokonuje oceny jakości zdrowotnej żywności, a także działa w oparciu o szybkie mechanizmy reagowania, w sytuacjach stwierdzenia potencjalnego zagrożenia zdrowia lub życia konsumentów.

W roku 2014 w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli były 1674 zakłady, z czego skontrolowano 772, w tym 4 miejsca produkcji i obrotu przedmiotami użytku oraz 6 miejsc obrotu kosmetykami. We wszystkich obiektach objętych nadzorem przeprowadzono 1276 kontroli sanitarnych, w tym 5 kontroli w miejscach obrotu przedmiotami użytku oraz 7 kontroli w miejscach obrotu produktami kosmetycznymi.

W 2014 roku pobrano do badań laboratoryjnych 308 próbek (w 2013 r.-339 próbek).

Oceniając stan sanitarno-techniczny zakładów podlegających urzędowej kontroli żywności w 2014 r. przeprowadzono 502 kontrole kompleksowe z wykorzystaniem obowiązujących w całym kraju arkuszy ocen stanu sanitarnego (w 2013r.- 547), z czego 7 zakładów było niezgodnych z wymaganiami (w 2013r. 3 zakłady), co świadczy o pogorszeniu stanu sanitarno-higienicznego, 461 kontroli doraźnych (w roku 2013 r. 610), w tym 89 kontroli interwencyjnych (w 2013 r.-134) oraz 140 kontroli sprawdzających w 2013 r.- 119) i 1 kontrolę graniczną. W porównaniu z rokiem 2013 zmniejszyła się ilość kontroli interwencyjnych z powodu zmniejszenia się liczby powiadomień alarmowych i informacyjnych otrzymywanych w ramach systemu RASFF i RAPEX.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Wydano 744 decyzje administracyjne (w 2013 r. - 796), w tym 158 decyzji represyjnych (w 2013 r.-119 decyzji) oraz 8 decyzji nakazujących wycofanie środków spożywczych z obrotu (w 2013 r.- 10 decyzji).

Nałożono 151 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 30.350,00 zł (w 2013 r. – 127 grzywien na kwotę 20 400,00 zł).

W związku ze złożonymi 59 wnioskami o interwencję przeprowadzono 53 kontrole, z czego 24 kontrole nie potwierdziły zarzutów. W porównaniu z rokiem 2013 zmalała liczba składanych wniosków, ale zasadność zwiększyła się. W 2013 r. zasadność interwencji uznano w 20 na 69 wniosków, co stanowi 29%, a w 2014 r. uznano zasadność w 24 na 53 wnioski, co stanowi 45,2%.

Nałożono 24 grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 5 750,00 zł, wydano 8 decyzji represyjnych, w tym 4 decyzje o zakazie wprowadzania do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości.

Wszystkie interwencje zostały rozpatrzone rzetelnie i terminowo. Po dokonaniu analizy rodzaju interwencji ustalono, że zakłady, w których stwierdzono uchybienia zostaną objęte wzmożonym nadzorem.

W ramach Systemu RASFF dokonywana jest ocena ryzyka zagrożenia zdrowia w wyniku pojawienia się na rynku środków spożywczych szkodliwych dla zdrowia. System informuje także o podjętych w trybie pilnym środkach zaradczych.

RAPEX obejmuje wszystkie produkty nie żywnościowe przeznaczone dla konsumentów oraz takie, co, do których istnieje prawdopodobieństwo, że mogą być przez nich użyte, np. produkty kosmetyczne, przedmioty użytku.

W 2014 roku przeprowadzono 41 kontroli interwencyjnych w ramach działającego systemu RASFF i RAPEX dotyczących produktów niebezpiecznych.

Otrzymane powiadomienia dotyczyły suplementów diety, otrębów pszennych, chrupek kukurydzianych, kaszy gryczanej, oleju kokosowego, śliwek suszonych, moreli suszonych, mąki kukurydzianej, mięsa wołowego i wieprzowego, kakao, wody źródlanej, młynka do kawy, produktów kosmetycznych: środka do makijażu, żelu pod prysznic, żelu do paznokci, wody perfumowanej, odżywki do włosów.

Ilość powiadomień w ramach systemu RASFF i RAPEX w latach 2011-2014 przedstawia tabela:

Rok	RASFF	RAPEX	Razem
2011	61	31	92
2012	59	1	60
2013	18	2	20
2014	22	12	34

W 2014 r. w ramach działającego systemu RAPEX wpłynęło 12 powiadomień – notyfikacji dot. produktów kosmetycznych: środka do makijażu, żelu pod prysznic, żelu do paznokci, wody perfumowanej, odżywki do włosów. Przeprowadzono 3 kontrole, w czasie, których nie stwierdzono w obrocie kwestionowanych produktów.

Przeprowadzone kontrole w miejscach obrotu na terenie powiatu zawierciańskiego nie wykazały niebezpiecznych produktów.

Reasumując, stan sanitarny nadzorowanych obiektów żywnościowo-żywnościowych oraz jakość zdrowotna środków spożywczych pobieranych do badań laboratoryjnych od dwóch lat utrzymuje się na podobnym poziomie.

Poprawy jedynie wymaga prowadzenie przez przedsiębiorców pełnej dokumentacji HACCP.

Stan sanitarno-techniczny zakładów oceniono jednolitą metodą w całym kraju, według arkuszy oceny stanu sanitarnego.

W porównaniu z 2013 r. wzrosła z 3 do 7 liczba zakładów, których stan sanitarno-higieniczny nie odpowiadał ustalonym wymaganiom. Stanowi to 0,9 % w stosunku do wszystkich obiektów skontrolowanych, w tym:

- ocenę niezgodny z wymogami ze względu na zły stan sanitarny, brak warunków do dezynfekcji naczyń stołowych, brak bieżącej wody otrzymały 2 zakłady żywienia zbiorowego, co stanowi 0,78% skontrolowanych zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego;
- 4 zakłady obrotu żywnością otrzymały ocenę niezgodny z wymogami ze względu na przerwanie łańcucha chłodniczego środków spożywczych łatwo psujących się, co stanowi 0,96%, skontrolowanych zakładów obrotu żywnością;
- Ocenę niezgodny z wymogami otrzymał 1 zakład produkcyjny: piekarnia - ze względu na obecność szkodników, zły stan sanitarny, brak dokumentacji HACCP, co stanowi 3,4 %;

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego w 2014 r. wydano:

- 178 decyzji o zatwierdzeniu zakładu (w 2013 r. - 190),
- 158 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień
- technicznych (w roku 2013 - 119), w tym 8 decyzji nakazujących wycofanie środków spożywczych z obrotu (w 2013 r. - 10),
- 17 upomnień (5 w 2013 r.),
- 48 decyzji o umorzeniu postępowania administracyjnego,
- 2 postanowienia o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia,
- 2 postanowienia o umorzeniu grzywny w celu przymuszenia,
- 1 wniosek do WSSSE w Katowicach o ukaranie (nałożenie kary pieniężnej),
- 2 tytuły wykonawcze,
- winnych uchybień ukarano grzywnami w drodze mandatu karnego w ilości 151 na kwotę 30 350,00 zł.

Tabela 1.1. Liczba zakładów objętych nadzorem w latach 2013 i 2014

Rodzaj obiektów objętych nadzorem	Liczba obiektów		Kierunek zmian (+/-)
	2013	2014	
Obiekty ogółem	1633	1633	+
Zakłady produkcji żywności	97	104	+
Obiekty obrotu żywnością	1130	1183	+
w tym:	295	328	+
Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego	276	261	-
w tym: zakłady małej gastronomii	158	140	-
Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	108	113	+
Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	1	1	BZ
Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	11	12	+
Zakłady produkujące, konfekcjonujące kosmetyki	1	1	BZ
Obiekty obrotu kosmetykami	9	6	-

Wykres 1.1. Porównanie liczby obiektów według rodzaju działalności w latach 2013-2014

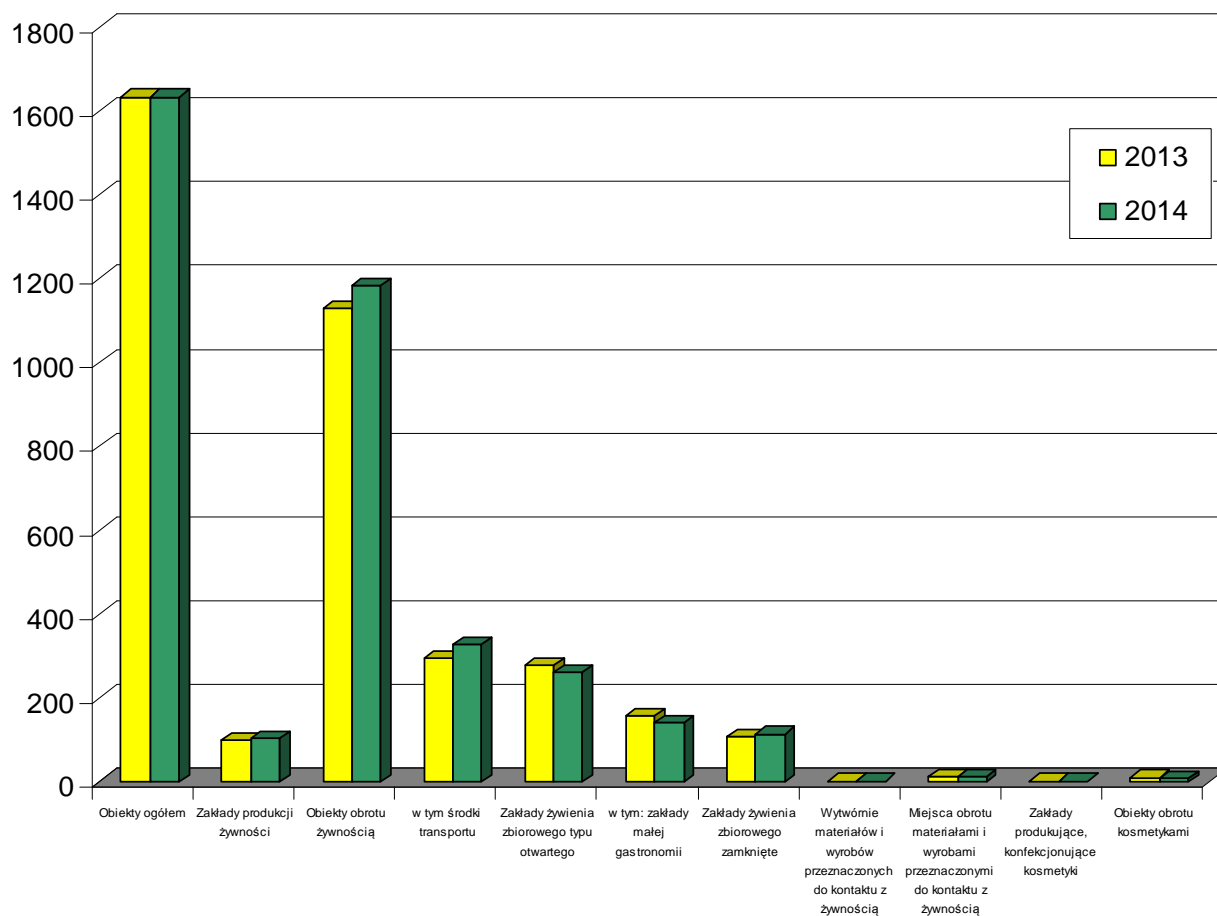

Tabela 2.2. Działania kontrolne i represyjne 2013-2014 - część 1

Rok	Liczba obiektów zarejestrowanych	Skontrolowano obiektów	%	Ocenionych na podstawie arkuszy oceny stanu sanitarnego	%	Obiekty uznane za złe	%	Liczba kontroli	Wskaźnik częstości kontroli
2013	1633	831	50,8	547	33,4	3	0,5	1276	0,78
2014	1674	772	46,1	502	30	7	1,4	1104	0,66

Wykres 2.2. Działania kontrolne i represyjne w latach 2013-2014 - część 1

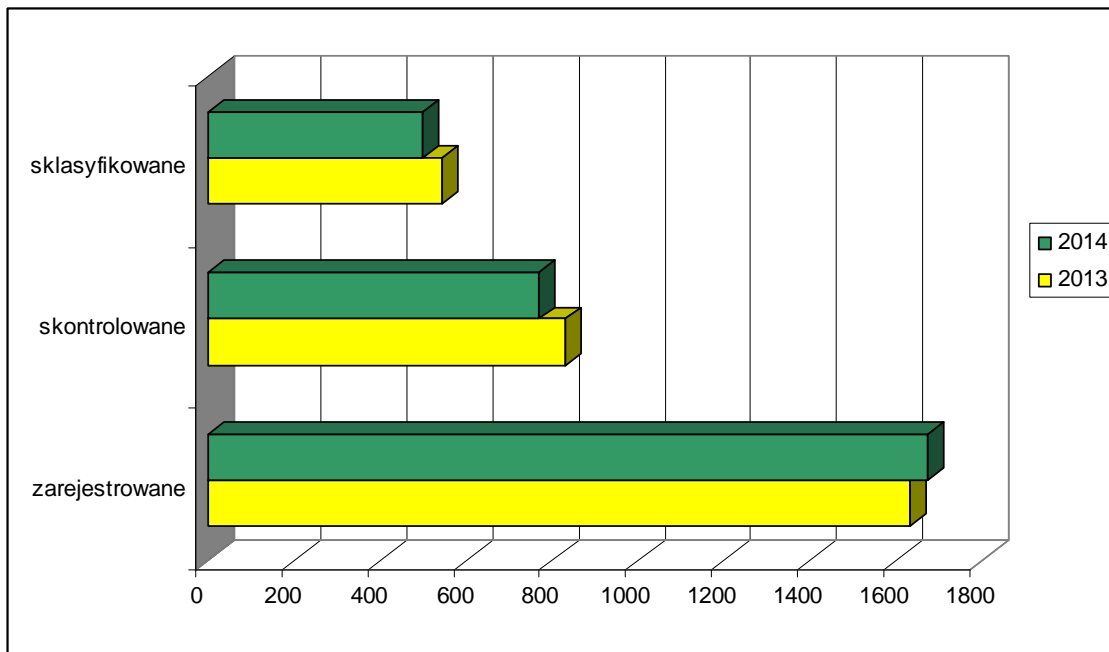
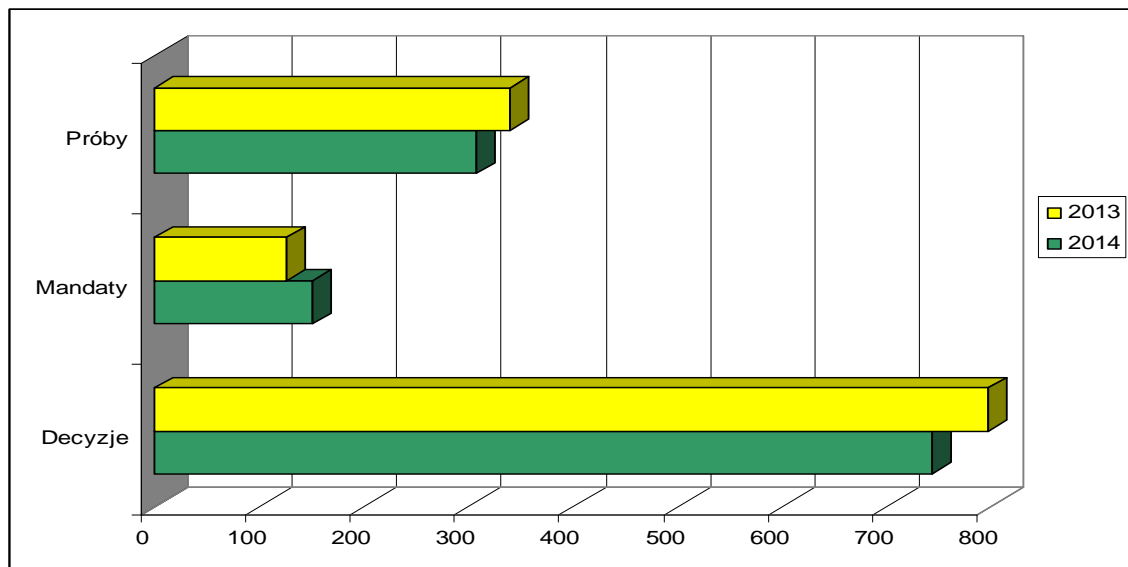

Tabela 3.3. Działania kontrolne i represyjne 2013-2014 – część 2

Rok	Decyzje adm.	Mandaty	Kwota ogółem	Kwota średnia	Próby zbadane	Próby kwest.	%	Próby sanit.	Próby sanit. kwest.	%
2013	796	127	20.400	160,62	339	6	1,76	20	4	20
2014	744	151	30.350	201	308	9	2,92	14	2	14,3

Wykres 3.3. Działania kontrolne i represyjne w latach 2013-2014 – część 2

2. Szczegółowa ocena stanu sanitarnego

W roku 2014 zarejestrowane były 104 zakłady produkcji (w 2013 r. 97) tj. 1 wytwórnia lodów, 36 automatów do lodów, 30 piekarni, 17 ciastkarni, 3 przetwórnice owocowo-warzywne, 2 wytwórnie naturalnych wód źródlanych, 1 wytwórnia napojów bezalkoholowych, 2 wytwórnie koncentratów spożywczych, 1 browar, 1 zakład garmazeryjny, 1 wytwórnia substancji dodatkowych, 1 wytwórnia suplementów diety, 8 innych wytwórni żywności (produkcja żurku, pakowanie słonecznika, wypiek opłatków, produkcja pierwotna), z czego skontrolowano 91 zakładów, zatwierdzono 13 zakładów. Stan sanitarno-techniczny zakładów oceniono na podstawie obowiązujących arkuszy ocen i 1 zakład był niezgodny z wymaganiami (piekarnia).

Tabela 4. Stan sanitarny zakładów produkujących żywność w 2013 i 2014 roku

Lp.	Obiekty	Liczba obiektów skontrolowanych w 2013 roku			Liczba obiektów skontrolowanych w 2014 roku		
		ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych	ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych
1.	Wytwórnie lodów	1	-	-	1	-	-
2.	Automaty do lodów	26	-	-	29	-	-
3.	Piekarnie	27	-	-	29	1	3,45
4.	Ciastkarnie	15	-	-	15	-	-
5.	Przetwórnice	3	-	-	3	-	-
6.	Browary	1	-	-	1	-	-
7.	Wytwórnie napojów	1	-	-	1	-	-
8.	Wytwórnie naturalnych wód	2	-	-	2	-	-
9.	Zakłady	0	-	-	1	-	-
10.	Zakłady przemysłu	0	-	-	0	-	-
11.	Wytwórnie makaronów	0	-	-	0	-	-
12.	Wytwórnie koncentratów	2	-	-	1	-	-
13.	Inne wytwórnie żywności	5	-	-	6	-	-
14.	Wytwórnie substancji	1	-	-	1	-	-
15.	Wytwórnie suplementów	-	-	-	1	-	-
Obiekty ogółem		84	-	-	91	1	3,45

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Stan techniczny zakładów produkcji żywności jest zróżnicowany, tj. od obiektów zmodernizowanych, dobrze wyposażonych, po zakłady o gorszym stanie technicznym.

Najczęściej stwierdzane uchybienia to m.in.:

- niewłaściwa funkcjonalność i zły stan techniczny pomieszczeń produkcyjnych,
- brak utrzymania bieżącego stanu czystości i porządku.

W 2014 r. wydano 20 (w 2013 r. - 19) decyzji represyjnych, nałożono 13 (w 2013 r. - 14) grzywn w drodze mandatu karnego na kwotę 3 300,00 zł (w 2013 r. na kwotę 2 750 zł). W nadzorowanych zakładach produkujących żywność pobrano 38 (w 2013 r. 36) próbek żywności do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych, z czego 2 próbki zmiotek zostały zdyskwalifikowane ze względu na zanieczyszczenia biologiczne tj. obecność szkodników zbożowo-mącznych.

W ciastkarniach prowadzona była identyfikowalność dostawców surowców (suszu jajecznego, spirytusu, soli). Na używane surowce pochodzenia zwierzęcego zakłady posiadają handlowe dokumenty identyfikacyjne. Stan sanitarno-techniczny ciastkarni ulega systematycznej poprawie poprzez modernizację pomieszczeń, doposażenie zakładów w nowe urządzenia i sprzęt oraz środki transportu do przewozu gotowego wyrobu. Do badań mikrobiologicznych pobrano 12 próbek wyrobów ciastkarskich. Próbki spełniały wymagania obowiązujących przepisów.

Wszystkie automaty na terenie powiatu zawierciańskiego były objęte nadzorem sanitarnym. Nie pobierano do badań laboratoryjnych próbek lodów.

Obiekty obrotu żywnością

W roku 2014 skontrolowano 417 (w 2013 r. - 479) zakładów z 1183 prowadzących działalność handlową na terenie powiatu zawierciańskiego. 4 zakłady uzyskały ocenę „niezgodny z wymaganiami” (za niewłaściwe warunki przechowywania żywności),

- z powodu przerwania łańcucha chłodniczego środków spożywczych łatwo psujących, niewłaściwego stanu sanitarnego zakładu, braku bieżącej wody), co stanowi 0,96 % skontrolowanych zakładów obrotu żywności.

Tabela 5. Stan sanitarny obiektów obrotu żywnością w 2013 i 2014 roku

Obiekty	Liczba obiektów skontrolowanych w 2013 roku			Liczba obiektów skontrolowanych w 2014 roku		
	Ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych	Ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych
Sklepy Spożywcze	354	2	0,56 %	310	3	0,97%
Kioski Spożywcze	26	-	-	19	1	5,26%
Magazyny Hurtowe	31	1	-	23	-	-
Obiekty ruchome i tymczasowe	26	-	-	16	-	-
Środki transportu	21	-	-	38	-	-
Inne obiekty Obrotu	21	-	-	11	-	-
Obiekty ogółem	479	2	0,41%	417	4	0,96%

Najczęściej występujące nieprawidłowości w zakresie stanu technicznego:

- niewłaściwy stan powierzchni ścian, sufitów i podłóg.

Nieprawidłowości natury higienicznej to głównie:

- brak zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego żywności łatwo psującej się,
- brak zabezpieczenia żywności nie opakowanej przed kontaktem z klientem,
- brak higieny podczas podawania i/lub pakowania żywności,
- brak prawidłowych zapisów kontroli wewnętrznej,
- brak czystości i porządku.

Ogółem w miejscach obrotu pobrano do badań 259 (w 2013 r. 269) próbek żywności, z czego zdyskwalifikowano 7 (w 2013 r.- 6) próbek za zanieczyszczenia mikrobiologiczne, co stanowi 2,8%.

Obrót żywnością w systemie targowiskowym, obnośnym i obwoźnym

W 2014 r. na 7 targowiskach przeprowadzono 24 kontrole miejsc obrotu środkami spożywczymi (17 w kioskach sprzedających mięso i 7 w kioskach sprzedających inne środki spożywcze). Za niewłaściwe warunki higieniczne właściciele kiosków

sprzedających mięso ukarano 3 grzywnami w drodze mandatu karnego na kwotę 350,00 zł, a w kioskach sprzedających inne środki spożywcze nałożono 1 grzywnę w drodze mandatu karnego na kwotę 300,00 zł.

Ocena transportu żywności

W 2014 roku w ewidencji było 328 (w 2013 r. -295) środków transportu żywności. Przeprowadzono 37 (w 2013 r. 21) kontroli na wniosek strony w związku z ubieganiem się o wydanie opinii dopuszczającej dany pojazd do przewozu środków spożywczych oraz 1 kontrolę interwencyjną, w wyniku której nałożono 1 grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości 300,00 zł.

Nadzór nad obrotem grzybami

W 2014 r. nie stwierdzono nieprawidłowości w czasie kontroli obrotu grzybów świeżych. Istniała możliwość uzyskania atestów wydawanych przez klasyfikatorów zatrudnionych w PSSE w Zawierciu. W sezonie letnim udzielano porad grzybiarzom zgłaszającym się do PSSE w Zawierciu.

Zakłady żywienia zbiorowego

W 2014 roku skontrolowano 258 zakładów żywienia zbiorowego, w których przeprowadzono 370 kontroli. 1 zakład oceniono jako „niezgodny z wymaganiami”, z powodu braku warunków do dezynfekcji naczyń stołowych.

Tabela 6. Ocena stanu sanitarnego obiektów żywienia zbiorowego w latach 2013-2014

Lp.	Rodzaj obiektów	Liczba obiektów skontrolowanych w 2013 roku			Liczba obiektów skontrolowanych w 2014 roku		
		Ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych	ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych
1.	Zakłady żywienia zbiorowego - typ otwarty	164	1	0,60%	165	1	0,61%
2.	Zakłady małej gastronomii/w tym/	77	-	-	74	-	-
3.	Zakłady zbiorowego żywienia - typ zamknięty	94	-	-	89	-	-
Obiekty ogółem		258	1	0,61%	254	1	0,39%

Najczęstsze uchybienia w zakładach żywienia zbiorowego otwartego:

- brak porządku i czystości w zakładzie,
- niewłaściwe przechowywanie żywności łatwo psującej się,
- brak segregacji środków spożywczych w urządzeniach chłodniczych i zamrażających.

W zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego nałożono 44 grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 10 350 zł (w 2013 r. nałożono 37 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 6 550,00 zł).

W zakładzie żywienia zbiorowego typu zamkniętego, podobnie jak w roku 2013 r., nałożono 2 grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 200,00 zł.

W ramach nadzoru w obiektach żywienia zbiorowego typu otwartego w 2014 r. pobrano 5 próbek żywności.

Mała gastronomia

W 2014 r. przeprowadzono 97 kontroli w 74 zakładach małej gastronomii. Zgodnie z arkuszami oceniono 56 zakładów, z czego 2 zakłady nie odpowiadały wymaganiom higieniczno-sanitarnym.

W w.w. zakładach produkcja oparta jest na półproduktach lub gotowych wyrobach mrożonych, a potrawy podawane w naczyniach jednorazowego użytku.

Najczęstsze uchybienia:

- brak skutecznej kontroli wewnętrznej prowadzenia systematycznych wpisów do dokumentacji w ramach GHP i GMP,
- niewłaściwy stan techniczny ścian i sufitów pomieszczeń,
- niewłaściwy stan techniczny sprzętu stykającego się z żywnością,
- brudne urządzenia i sprzęt.

Za stwierdzone wykroczenia nałożono 18 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 3 150,00 zł (w 2013 r. za stwierdzone wykroczenia nałożono 12 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 1 650,00 zł).

Wydano 13 decyzji represyjnych (w tym 1 decyzję zawieszenia zatwierdzenia, 1 decyzję zakazującą wprowadzania do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia). W porównaniu z rokiem 2013 liczba ta znacznie wzrosła (wydano 3 decyzje represyjne). Przyczyną wzrostu liczby wydanych decyzji było pogorszenie się stanu sanitarnego obiektów.

Ocena sposobu żywienia

W 2014 roku nie dokonywano oceny sposobu żywienia w obiektach żywienia zbiorowego.

3. Akcje

W 2014 r. przeprowadzono 12 akcji:

1. „Mklik próchniczek”,
2. „Sprzedaż pieczywa nieopakowanego w placówkach samoobsługowych”,
3. „Produkty bezglutenowe”,
4. „Catering dla zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego”,
5. „Czyste koszyki sklepowe =bezpieczna żywność”,
6. „Warunki i sposób przechowywania olejów jadalnych wprowadzanych do obrotu”,
7. „Warunki przechowywania i sprzedaży żywności nie opakowanej”,
8. „Ocena oznakowania środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego dla dzieci do lat 3 i przedmiotów do karmienia niemowląt oraz działań reklamowych prowadzonych przez ich producentów i dystrybutorów”,
9. „Sprzedaż lodów luzem z automatów”,
10. „Bezpieczne wakacje 2014”,
11. „Kontrole alkoholu ABSINTH”,
12. „Warunki sprzedaży ryb żywych”.

Podsumowanie akcji:

„Mklik próchniczek”

Grupę zakładów szczególnie narażonych na infestacje stanowią piekarnie. Na terenie działalności PSSE w Zawierciu w 2014 r. było 30 zatwierdzonych piekarni.

W ramach realizacji przedsięwzięcia Bezpieczeństwo żywności – akcja „mklik próchniczek” skontrolowano 29 piekarni i pobrano 14 próbek sanitarnych tj. wytrzepiny z koszyczków lub zmiotki, w tym 2 próbki zostały zakwestionowane z powodu stwierdzonych zanieczyszczeń biologicznych tj. obecność żywych szkodników zbożowo-mącznych i ich pozostałości.

W związku z powyższym wydano 2 decyzje z terminem natychmiastowej wykonalności dot. przeprowadzenia w zakładzie skutecznej dezynsekcji.

Po tym terminie przeprowadzono ponowne kontrole połączone z poborem próbek, a wykonane badania nie wykazały obecności zanieczyszczeń biologicznych. W czasie przeprowadzonej akcji większość kontroli w/w zakładów odbyła się w terminie wynikającym z rocznego harmonogramu kontroli.

„Sprzedaż pieczywa nieopakowanego w placówkach samoobsługowych”

W czasie trwania akcji przeprowadzono 30 kontroli, w tym 7 kontroli sprawdzających, wydano 4 decyzje represyjne, nałożono 6 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 750,00 zł.

„Produkty bezglutenowe”

W ramach tej akcji przeprowadzono 65 kontroli, w czasie, których sprawdzano oznakowanie produktów oraz zachęcano producentów, sprzedawców i hurtowników do rozszerzania asortymentu o żywność bezglutenową.

„Catering dla zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego”

Akcja przebiegała w dwóch etapach: od 24 marca do 24 czerwca 2014 r.- I etap, a od 25 czerwca do 24 września - II etap. Przeprowadzono łącznie 8 kontroli zakładów produkujących posiłki oraz ich odbiorców.

Nie stwierdzono nieprawidłowości.

„Czyste koszyki sklepowe =bezpieczna żywność”

W ramach akcji, która trwała od 18 marca do 30 października 2014r. sprawdzano stan higieniczny koszyków i wózków służących do transportu żywności, sposób mycia, dezynfekcji i ich przechowywania w 11 miejscach obrotu żywnością.

„Warunki i sposób przechowywania olejów jadalnych wprowadzanych do obrotu”

W ramach akcji od 4 lutego do 15 września 2014 r. przeprowadzono 73 kontrole, w czasie, których nie stwierdzono nieprawidłowości.

„Warunki przechowywania i sprzedaży żywności nieopakowanej”

W ramach akcji od 18 marca do 28 listopada 2014r. przeprowadzono 54 kontrole, wydano 4 decyzje represyjne, nałożono 14 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 2 850,00 zł.

„Ocena oznakowania środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego dla dzieci do lat 3 i przedmiotów do karmienia niemowląt oraz działań reklamowych prowadzonych przez ich producentów i dystrybutorów”

W 2014 r. w ramach trwającej akcji przeprowadzono 14 kontroli tematycznych, nie stwierdzono nieprawidłowości.

„Sprzedaż lodów luzem z automatów”

W sezonie letnim wzmożono nadzór nad obiektami wprowadzającymi do obrotu lody nieopakowane (z automatu i lody porcjowane). W ramach akcji przeprowadzono 20 kontroli, nałożono 2 grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 300 zł wydano 1 decyzję represyjną w związku z brakiem procedur HACCP, prowadzenia monitoringu procesów produkcji, o których mowa w Rozporządzeniu Nr 2073/2005 oraz brakiem zabezpieczenia lodów przed zanieczyszczeniem.

„Bezpieczne wakacje 2014”

Dokonano kontroli 11 stołówek i kuchni obozowych w obiektach, w których organizowany był wypoczynek dzieci i młodzieży. Stan sanitarny placówek nie budził zastrzeżeń.

„Kontrole alkoholu ABSINTH”

W ramach akcji przeprowadzono 27 kontroli zakładów wprowadzających do obrotu wyroby alkoholowe, w czasie, których nie stwierdzono w sprzedaży alkoholu ABSINTH firmy VEPA DRINK s.r.o.

„Warunki sprzedaży żywych ryb”

W ramach akcji przeprowadzono w okresie przedświątecznym 7 kontroli warunków sprzedaży ryb żywych oraz dokumentów HDI (Handlowego Dokumentu Identyfikacyjnego).

4. Współpraca z innymi służbami kontroli

W 2014 r. kontynuowano współpracę z Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Zawierciu dotyczącą urzędowych kontroli żywności, przekazywania list zakładów będących pod nadzorem Inspekcji Sanitarnej i Inspekcji Weterynaryjnej, przekazano 5 spraw do rozpatrzenia wg kompetencji.

Pracownicy sekcji wspólnie z funkcjonariuszami Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu

– Posterunek Policji w Łazach przeprowadzili 1 kontrolę sanitarną zakładu produkcyjnego w związku ze złożoną interwencją. Przekazano 4 sprawy do innych organów tj. do PPIS w Ostrowie Wlk., PPIS w Dąbrowie Górniczej, PLW w Myszkowie oraz Śląskiego Wojewódzkiego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

5. Nadzór nad importem/exportem

W 2014 r. nie wydawano świadectw, jakości zdrowotnej żywności pochodzącej z importu. Kontrolowano partię żywności przeznaczoną na eksport i wydano 2 świadectwa spełnienia wymagań zdrowotnych przez środek spożywczy przekraczający granicę.

6. Jakość zdrowotna środków spożywczych

6.1 Jakość zdrowotna krajowych środków spożywczych

W 2014 roku pobrano do badań laboratoryjnych 259 (w 2013 r. 292) próbek krajowych środków spożywczych z różnego rodzaju obiektów żywnościowo - żywnościowych. Zakres badań obejmował parametry mikrobiologiczne, chemiczne, organoleptyczne, obecność zanieczyszczeń, w tym szkodników i ich pozostałości oraz obecność ciał obcych.

Przebadano ogółem:

- pod względem mikrobiologicznym – 187 próbek,
- pod względem chemicznym – 20 próbek,
- pod względem organoleptycznym – 48 próbek,
- pod względem oznakowania – 220 próbek,
- pod względem obecności zanieczyszczeń – 195.

Tabela nr 5. Ocena jakości zdrowotnej krajowych środków spożywczych

Lp.	Rodzaj artykułu spożywczego	% próbek kwestionowanych		W tym			
		Rok 2013	Rok 2014	M	CH	O	SZ
1	Ciastka z kremem	-	-				
2	Napoje alkoholowe	-	-				
3	Mrożonki z wyjątkiem	-	-				
4	Tłuszcze zwierzęce	-	-				
5	Wyroby garmażeryjne	-	-				
6	Przetwory zbożowo-mączne	-	-				
7	Ryby i przetwory rybne	-	-				
8	Pieczyno	-	-				
9	Mięso i przetwory mięsne	-	0,27%	0,27%			
10	Owoce, warzywa, grzyby i	-	1,9%	1,9%			
11	Masło	-	-				
12	Napoje bezalkoholowe	-	-				
13	Mieszaniny tłuszczów	-	-				
14	Mleko spożywcze (płynne)	-	-				
15	Przetwory mleczne /7/	10,4%-	-				
16	Cukier i wyroby cukiernicze	-	-				
17	Koncentraty	-	-				
18	Lody	-	-				
19	Konserwy owocowe,	-	-				
20	Mieszanki dla niemowląt	-	-				
21	Używki	-	-				
22	Konserwy mięsne	-	-				
23	Mleko w proszku	-	-				
24	Środki dietetyczne	-	-				
25	Konserwy rybne	-	-				
26	Tłuszcze roślinne	-	-				
27	Odżywki suche	-	-				
28	Inne artykuły spożywcze	-	-				
	Ogółem	10,4%	2,7%	2,7%			

Legenda do tabeli nr 5. M - badania w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych,
 CH - badania w kierunku zanieczyszczeń chemicznych,
 O - ocena organoleptyczna,
 SZ - badania w kierunku zanieczyszczeń szkodnikami i ich pozostałościami,

Najczęstszymi przyczynami kwestionowania środków spożywczych były zanieczyszczenia mikrobiologiczne.

W 2014 roku pod względem znakowania oceniono 220 próbek krajowych, zgodne z wymaganiami.

W ramach akcji „mklik próchniczek” pobrano 14 próbek do badań sanitarnych w kierunku zanieczyszczeń biologicznych - wytrzepiny z koszyczków w piekarniach - zakwestionowano 2 próbki, co stanowi 14,2 %.

6.2 Jakość zdrowotna środków spożywczych z importu w latach 2013-2014

Przebadano 19 próbek żywności z importu, w tym 10 próbek w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, 4 próbki pod względem organoleptycznym oraz 5 próbek pod względem chemicznym. Pod względem oznakowania oceniono 18 próbek.

Próbki nie podlegały kwestionowaniu.

Tabela 6. Jakość zdrowotna importowanych środków spożywczych w latach 2013 - 2014.

Zakres badania/kwestionowania próbek	Liczba próbek Zbadanych		Liczba próbek kwestionowanych	
	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2013	Rok 2014
- cechy mikrobiologiczne	17	10	0	0
- cechy chemiczne	1	5	0	0
- cechy organoleptyczne	7	4	0	0
- w tym: oznakowanie		18	0	0
Ogółem	25	19	0	0

7. Działania w ramach systemu RASFF i RAPEX

Wczesne przewidywanie zagrożeń i niezwłoczne stosowanie odpowiednich działań zaradczych zapewnia System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywnienia Zwierząt – funkcjonujący w europejskim systemie RASFF.

System RASFF opiera się na zbieraniu i szybkim przekazywaniu informacji o produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt, będących potencjalnym zagrożeniem dla zdrowia ludzi i zwierząt.

W ramach Systemu dokonywana jest ocena ryzyka zagrożenia zdrowia w wyniku pojawienia się na rynku środków spożywczych szkodliwych dla zdrowia. System informuje także o podjętych w trybie pilnym środkach zaradczych. RAPEX obejmuje wszystkie produkty nie żywnościowe przeznaczone dla konsumentów oraz takie, co, do których istnieje prawdopodobieństwo, że mogą być przez nich użyte, np. produkty kosmetyczne, przedmioty użytku. W 2014 roku przeprowadzono 41 kontroli interwencyjnych w ramach działającego systemu RASFF i RAPEX dotyczących produktów niebezpiecznych. Otrzymane powiadomienia dotyczyły suplementów diety, otrębów pszennych, chrupiek kukurydzianych, kaszy gryczanej, oleju kokosowego, śliwek suszonych, moreli suszonych, mąki kukurydzianej, mięsa wołowego i wieprzowego, kakao, wody źródlanej, młynka do kawy, produktów kosmetycznych: środka do makijażu, żelu pod prysznic, żelu do paznokci, wody perfumowanej, odżywki do włosów. Ocena danych z podejmowanych działań w ramach systemu RASFF i RAPEX w latach 2011-2014 wskazuje na spadek otrzymywanych powiadomień o niebezpiecznych produktach do roku 2013r. natomiast w 2014r. ilość powiadomień w ramach RASFF utrzymywała się na tym samym poziomie, ale nastąpił wzrost powiadomień w ramach systemu RAPEX.

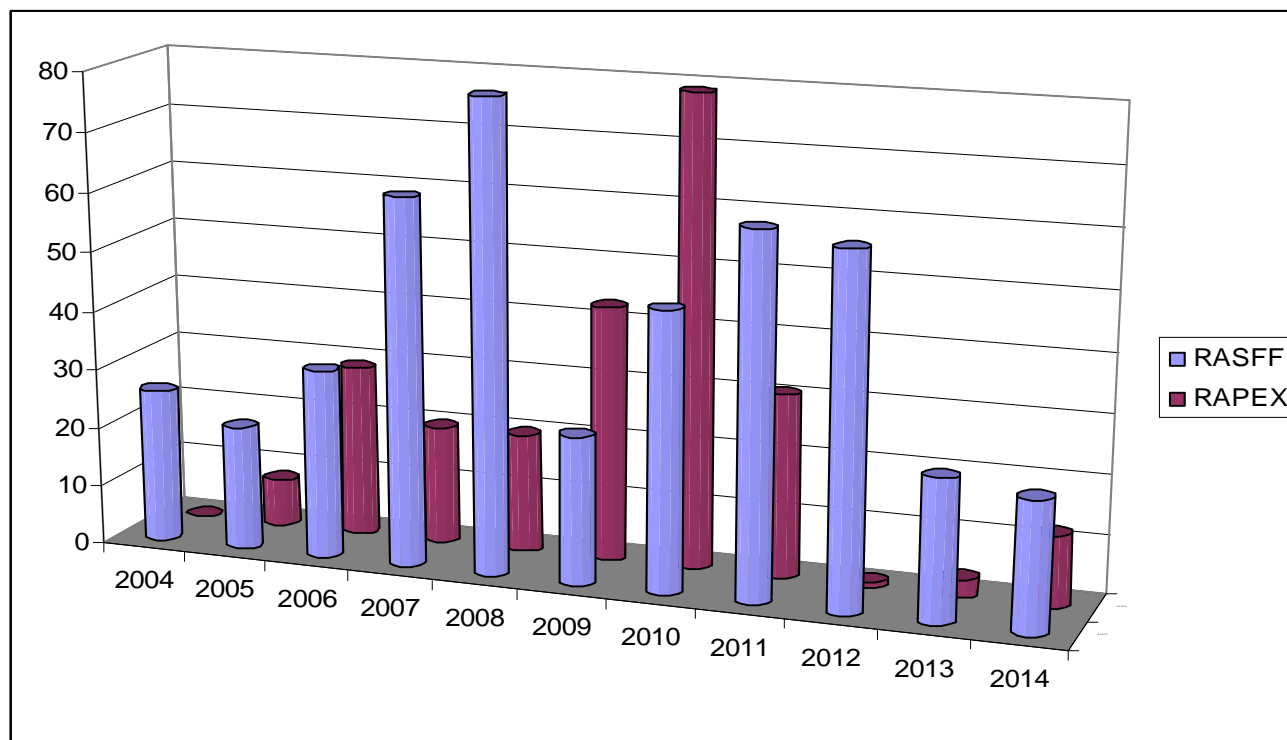
W 2014 r. w ramach działającego systemu RAPEX wpłynęło 12 powiadomień – notyfikacje dot. produktów kosmetycznych: środka do makijażu, żelu pod prysznic, żelu do paznokci, wody perfumowanej, odżywki do włosów. Przeprowadzono 3 kontrole, w czasie, których nie stwierdzono w obrocie kwestionowanego produktu.

W czasie przeprowadzanych kontroli w miejscach obrotu na terenie powiatu zawierciańskiego nie stwierdzono niebezpiecznych produktów.

Tabela 7. Ilość zgłoszeń produktów w systemie RASFF i RAPEX w poszczególnych latach

Rok	RASFF	RAPEX	Razem
2004	26	-	26
2005	21	8	29
2006	32	29	61
2007	62	20	82
2008	79	20	99
2009	25	43	68
2010	47	79	126
2011	61	31	92
2012	59	1	60
2013	24	3	27
2014	22	12	34

Wykres 4. Porównanie liczby powiadomień w systemie RASFF i RAPEX w latach 2013-2014

8. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością

Tabela 8. Wytwórnie i miejsca obrotu przedmiotami użytku w latach 2013 – 2014

Rodzaj obiektu	Liczba obiektów prowadzących działalność		Kierunek zmian (przybyło/ubyło)
	Rok 2013	Rok 2014	
Wytwórnie ogółem	2	2	BZ
w tym:			
materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	1	1	BZ
- produkcji, wytwórnia kosmetyków	1	1	BZ
- wytwórnie wyrobów chemii gospodarczej	-	-	-
Miejsca obrotu ogółem	20	17	-
w tym:			
- materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	11	12	+
- kosmetykami	9	5	-

W 2014 roku dokonano kontroli wytwórni materiałów do kontaktu z żywnością oraz wytwórni produktów kosmetycznych.

W miejscu obrotu materiałami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością pobrano 1 próbkę wyrobów kryształowych w kierunku zanieczyszczeń metalami szkodliwymi dla zdrowia oraz dokonano oceny oznakowania.

W miejscach obrotu produktami kosmetycznymi pobrano 5 próbek produktów kosmetycznych do badań chemicznych oceny oznakowania.

Tabela nr 9. Jakość zdrowotna przedmiotów użytku w latach 2013 – 2014

Próbki	Liczba próbek zbadanych w 2013 roku			Liczba próbek zbadanych w 2014 roku		
	Ogółem	Zakwestionowanych	% kwestionowania	Ogółem	zakwestionowanych	% kwestionowania
Materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i kosmetyków	0	0	0	1	0	0

9. Skargi i wnioski

W 2014 r. rozpatrzono 59 interwencji na niewłaściwe warunki higieniczne przy produkcji i sprzedaży żywności, sprzedaży artykułów spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia, z czego 5 interwencji przekazano do rozpatrzenia według kompetencji tj. 2 do właściwych terenowo powiatowych inspektorów sanitarnych oraz 1 interwencję do PLW w Zawierciu, 1 nierozpatrzona z uwagi na likwidację zakładu.

Zasadność uznano w 24 na 53 przypadki, co stanowi 45,2 %. Ilość zgłoszonych wniosków w porównaniu z rokiem 2013 zmalała, ale zasadność w stosunku do wszystkich złożonych zwiększyła się. W 2013 r. zasadność uznano w 20 na 69 przypadków, co stanowi 28,98 %.

Nałożono 24 grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 5 750,00 zł.

Wydano 8 decyzji represyjnych, w tym 4 decyzje o zakazie wprowadzania do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości. Nie pobierano do badań laboratoryjnych próbek żywności.

Wszystkie interwencje zostały rozpatrzone rzetelnie terminowo. Po dokonaniu analizy rodzaju interwencji ustalono, że zakłady, w których stwierdzono uchybienia zostaną objęte wzmożonym nadzorem.

10. Ocena i wnioski końcowe

1. Stan sanitarny nadzorowanych obiektów żywnościowo-żywnościowych na terenie powiatu zawierciańskiego jest porównywalny z poziomem z lat ubiegłych.

Właściciele obiektów nadal mają problemy dotyczące wdrażania i dokumentowania systemów zapewniających bezpieczeństwo żywności, przede wszystkim systemu HACCP, z dotrzymaniem terminu realizacji nakazów ujętych w decyzjach (wzrost ilości upomnień (17) w porównaniu z 2013 r.(6). Poprawy wymaga prowadzenie przez przedsiębiorców systemu identyfikacji i monitorowania żywności wprowadzanej do obrotu (system traceability), pozwalający na sprawne wycofywanie z rynku żywności niespełniającej wymagań prawa żywnościowego.

Niejednokrotnie w zakładzie, w którym wcześniej odnotowano już fakt opracowania i wdrożenia instrukcji GHP/GMP podczas kolejnych kontroli stwierdzano, że rejestry nie są prowadzone.

2. Jakość zdrowotna środków spożywczych znajdujących się na terenie powiatu zawierciańskiego od dwóch lat utrzymuje się na podobnym poziomie.

3. Zakłady, co, do których wnoszone były zastrzeżenia (niewłaściwy stan higieniczny koszyków i wózków, sprzedaż żywności po upływie terminu przydatności do spożycia, nieprzestrzeganie zasad higieny przy przechowywaniu i pakowaniu żywności sprzedawanej luzem) zostaną objęte w 2015 r. wzmożonym nadzorem.

III. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Woda jest niezbędna do utrzymania życia i powinna być dostępna dla konsumentów w odpowiedniej ilości i o właściwej jakości. W celu stwierdzenia, że woda jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego prowadzone są badania wody metodami i w zakresie określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2007 r. nr 61, poz. 417 ze zm.). Ponadto nadzór, nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi sprawowany jest na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, ustawy z 18 lipca 2001 r. Prawo Wodne oraz ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

W celu określenia czy spożywana woda jest czysta i bezpieczna dla zdrowia ludzkiego pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu systematycznie pobierają próbki wody do badań i dokonują oceny jej jakości.

W 2014 r. pod nadzorem PSSE w Zawierciu znajdowało się 60 urządzeń wodociągowych. Do grupy o produkcji poniżej 100 m³/dobę należało 21 urządzeń wodociągowych, grupa o produkcji wody z przedziału od 101 do 1000 m³/dobę liczyła 22 urządzenia wodociągowe, natomiast 4 urządzenia wodociągowe zaliczone zostały do grupy z przedziału produkcji wody od 1001 do 10000 m³/dobę. Do innych podmiotów wykorzystujących wodę wyłącznie na potrzeby własne zakładu produkcyjnego zaliczono 13 urządzeń wodociągowych.

Trzy z nich zaopatrywane były przez ujęcia znajdujące się poza nadzorowanym terenem, tj.: przez ujęcie w Kluczach, gm. Klucze – zaopatrywana miejscowość Skałbana, gm. Łazy (liczba ludności ok. 80 mieszkańców), przez ujęcie w Dąbrówce, gm. Moskorzew – zaopatrywana miejscowość Drużykowa, gm. Szczekociny (liczba ludności ok. 270 mieszkańców) oraz przez ujęcie w Dąbrowie Górniczej – Trzebieszawicach zaopatrywana miejscowość Chruszczobród, gm. Łazy (liczba ludności ok. 1800 mieszkańców).

Na pięciu ujęciach zainstalowane są stacje uzdatniania wody – na trzech z nich (Wiesiółka, Hutki Kanki, Niegowonice) zastosowano instalacje, których zadaniem jest oczyszczanie wody z ponadnormatywnej zawartości jonów żelaza oraz doprowadzenie jakości wody do obowiązujących norm pod względem barwy i zapachu, na dwóch

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

ujęciach (Zawiercie – Stary Rynek, Przyłubsko) prowadzone jest stałe chlorowanie wody.

Woda do spożycia, rozprowadzana jest siecią wodociągową o łącznej długości 999,05 km. Przyjmując, iż na terenie powiatu zawierciańskiego z wody wodociągowej korzysta 121378 osób (dane szacunkowe za rok 2014 uzyskane od administratorów i właścicieli ujęć sieci wodociągowych zlokalizowanych na terenie powiatu zawierciańskiego służących do zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia) natomiast produkcja wody dla całego powiatu wynosi 20862,24 m³/dobę, to średnie użycie na jednego mieszkańca zaopatrywanego w wodę wynosi 0,17 m³/d.

Ważną kwestią jest stopień zwodociągowania poszczególnych gmin powiatu zawierciańskiego. W 100% zwodociągowanie są gminy: Zawiercie, Poręba, Włodowice, Ogrodzieniec, Pilica. Gmina Łazy zwodociągowania jest w 99,8% (około 15 osób korzysta z wody z własnych studni). W gminie Kroczyce z wody z własnych studni korzysta około 25 osób – procent zwodociągowania wynosi 99,8%. Procent zwodociągowania gminy Irządze wynosi 98,2% (około 100 osób korzysta z własnych studni). W gminie Szczekociny ludność zaopatrywana w wodę wodociągową w części miejskiej wynosi niespełna 50%, natomiast procent zwodociągowania części wiejskiej wynosi ok. 80%. Pozostała ludność w gminie Szczekociny korzysta z wody z własnych studni oraz z uruchomionych w Szczekocinach przy ulicach; Paderewskiego, Polna i Krakowska całodobowych punktów czerpania wody.

W 2014 roku pobierano próbki wody do badań w związku z:

- prowadzonym przez PSSE w Zawierciu monitoringiem jakości wody;
- interwencjami mieszkańców;
- sprawdzaniem stopnia zasiedlenia instalacji wody ciepłej przez bakterie Legionella sp.;
- wewnętrzną kontrolą jakości wody przez podmioty zajmujące się produkcją i dystrybucją wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano:

- 276 próbek wody do badań fizykochemicznych;
- 236 próbek wody do badań mikrobiologicznych,

W ramach wewnętrznej kontroli jakości wody pobrano:

- 395 próbek wody do badań fizykochemicznych;
- 282 próbki wody do badań mikrobiologicznych.

Ogółem w 2014 r. pobrano 671 próbek wody do badań fizykochemicznych, z czego kwestionowano 84 próbki oraz 518 próbek wody do badań mikrobiologicznych, z których kwestionowano 17. O przekroczeniach parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych wody informowano administratorów lub właścicieli ujęć i sieci wodociągowych. Podejmowali oni natychmiastowe działania naprawcze, mające na celu poprawę jakości wody (płukanie sieci wodociągowej, dezynfekcja wody).

We wszystkich punktach, w których stwierdzono przekroczenie parametrów wody, powtórne badania wykazywały jej przydatność do spożycia przez ludzi.

Ponadto w 12 obiektach użyteczności publicznej, tj. 8 obiektach hotelarskich, 2 domach dziecka, 1 szpitalu, 1 domu opieki pobrano 43 próbki wody ciepłej na obecność bakterii *Legionella* sp. Nie kwestionowano żadnej próbki.

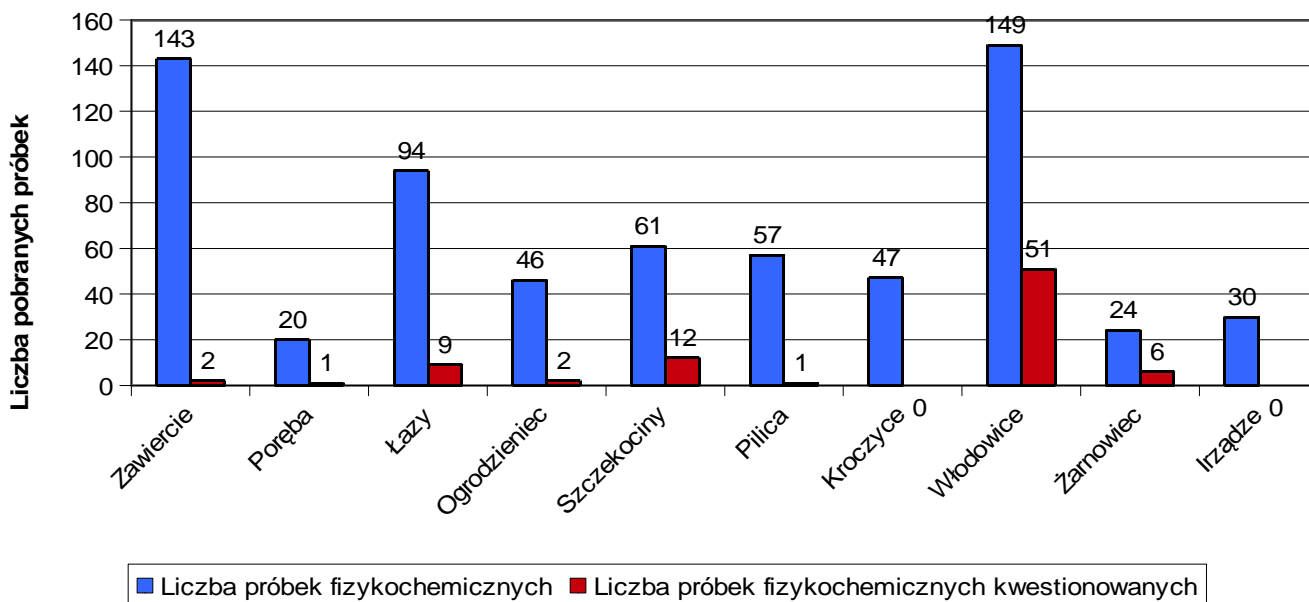
PPIS w Zawierciu w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417 z późn. zm.) wydał ocenę o przydatności wody do spożycia w 2014 r. na terenie gmin Zawiercie, Łazy, Poręba, Ogrodzieniec, Pilica, Irządze, Kroczyce i Żarnowiec. Dla wody pochodzącej z ujęcia i sieci wodociągowej Spółdzielczej Agrofirmy Szczekociny, dla której PPIS w Zawierciu przyznał warunkową przydatność do spożycia ze względu na ponadnormatywną zawartość jonów żelaza oraz nieakceptowalną mętności i zapachu do dnia 28.02.2015r. Dla ujęcia w Parkoszowicach, ul. Rudnicka studnia 4(130) w gminie Włodowice, PPIS w Zawierciu wydał ocenę o przydatności wody do spożycia na warunkach przyznanego odstępstwa zachowując najwyższe dopuszczalne stężenie ołowiu nie przekraczające $50\mu\text{g/l}$ do dnia 31.03.2015 r.

Analiza przekroczeń parametrów fizykochemicznych

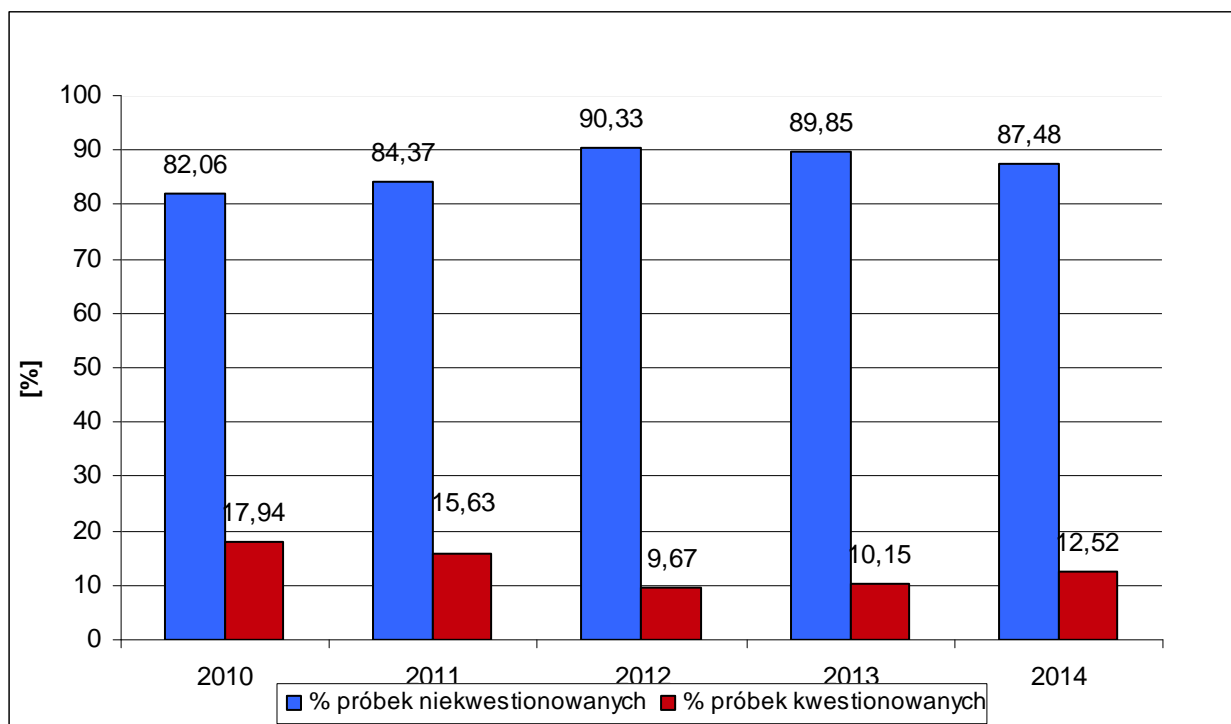
Ryzyko zdrowotne spowodowane związkami chemicznymi zawartymi w wodzie do spożycia różni się od zagrożenia spowodowanego zanieczyszczeniami pochodzenia mikrobiologicznego ze względu na fakt, iż zanieczyszczenia chemiczne na ogół nie wywołują natychmiastowych skutków. Ewentualne zagrożenie zdrowotne spowodowane spożywaniem wody o ponadnormatywnej zawartości parametrów fizykochemicznych może wystąpić w wyniku długotrwałego jej spożywania, natomiast nie stanowi bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia. O walorach smakowych i jakościowych wody decyduje jej skład. Zakres badanych parametrów fizykochemicznych jest bardzo szeroki i obejmuje zarówno wskaźniki organoleptyczne takie jak: barwa, smak, zapach, (po których konsument głównie ocenia jakość wody

oraz to czy jest ona zdrowa i bezpieczna do spożycia), jak i parametry chemiczne tj. określana jest zawartość poszczególnych metali w wodzie, wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, trihalometanów, pestycydów itp.

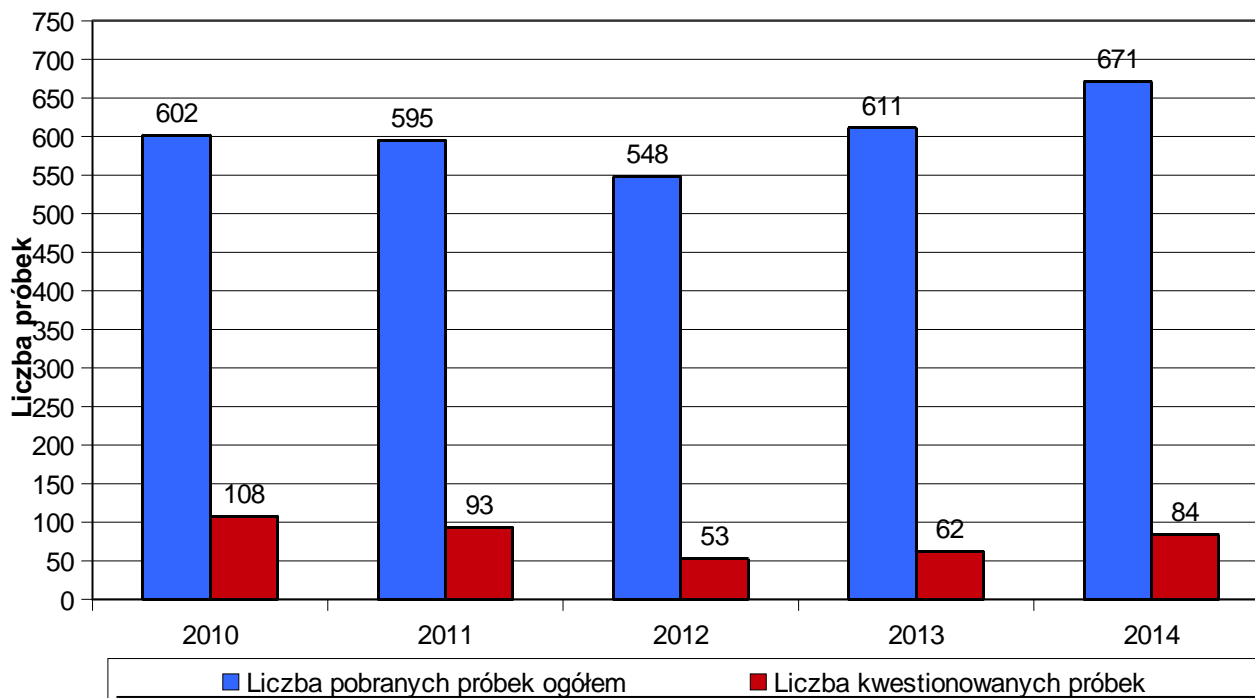
Wykres 1. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań fizykochemicznych do liczby próbek kwestionowanych w 2014 roku w poszczególnych gminach powiatu zawierciańskiego

Wykres 2. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań fizykochemicznych do liczby próbek kwestionowanych w latach 2010-2014 na terenie powiatu zawierciańskiego

Wykres 3. Porównanie odsetka pobranych próbek wody do badań fizykochemicznych do odsetka próbek kwestionowanych w latach 2010-2014 na terenie powiatu zawierciańskiego

Analizując wykres 1 można stwierdzić, że w wodach gmin powiatu zawierciańskiego odnotowano stosunkowo niewiele przekroczeń w porównaniu do całkowitej liczby pobranych próbek.

Zanieczyszczenia fizykochemiczne dotyczyły ponadnormatywnej zawartości żelaza, azotanów i ołowiu oraz stanu organoleptycznego wody, tzn.: ponadnormatywnej mętności i nieakceptowalnego zapachu. Wykresy 2 i 3 obrazują jak na przestrzeni lat kształtował się stosunek liczby (odsetka) próbek pobranych do liczby (odsetka) próbek kwestionowanych. Analizując powyższe wykresy można stwierdzić, że w okresie od 2009 do 2013 roku woda na terenie powiatu zawierciańskiego ulegała sukcesywnej poprawie.

Ujęcie Spółdzielczej Agrofirmy Szczekociny podawało wodę o warunkowej przydatności do spożycia ze względu na przekroczenie zawartości żelaza, ponadnormatywną mętność i zapach, które nie stanowią zagrożenia dla zdrowia i życia konsumentów (decyzja Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego o warunkowej przydatności do spożycia przez ludzi do dnia 28.02.2015 r.).

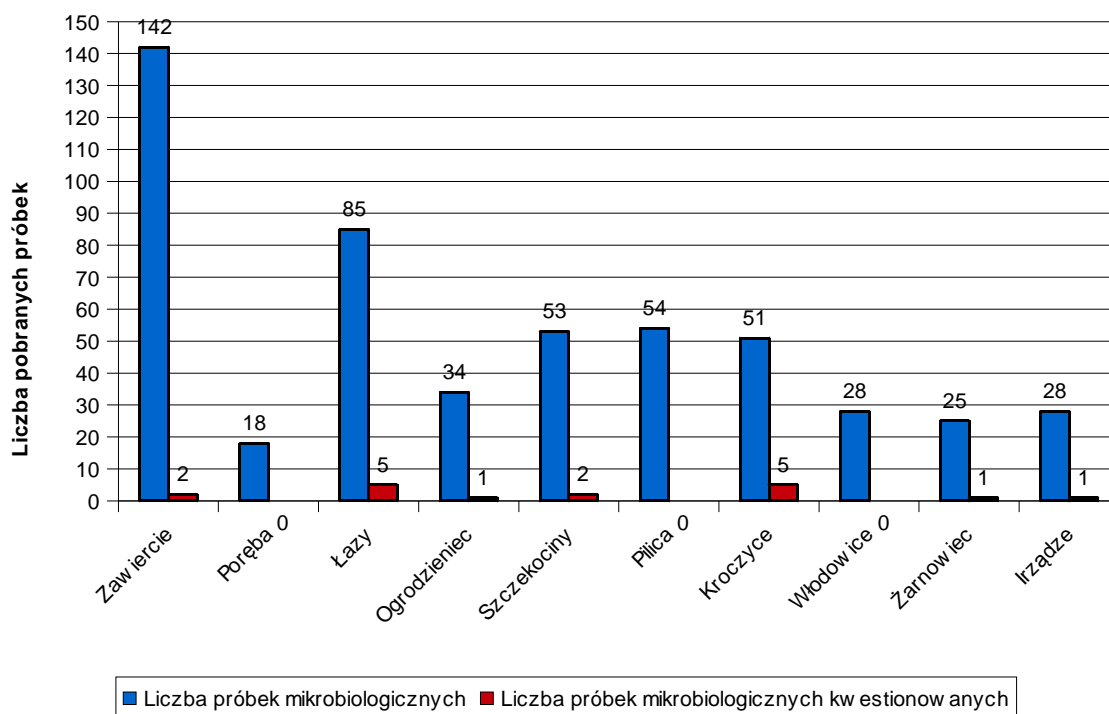
Duża liczba pobranych i kwestionowanych próbek wody pobranych do badań fizykochemicznych w gminie Włodowice związane jest ze stwierdzeniem przekroczeń stężeń ołowiu w wodzie pochodzącej z ujęcia w Parkoszowicach, ul. Rudnicka studnia nr 4(130), które zaopatruje sieć wodociągową w miejscowościach: Parkoszowice, Włodowice, Góra Włodowska, Morsko, Rudniki, Skałka, Kopaniny. Ze względu na stwierdzone przekroczenia w dniu 2 kwietnia 2014 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu przyznał Gminie Włodowice zgodę na odstępstwo od dopuszczalnych wartości stężeń ołowiu dla wody pochodzącej z powyższego ujęcia zachowując najwyższe dopuszczalne stężenie ołowiu nieprzekraczające 50µg/l do dnia 31.03.2015 r. Powyższa zgoda obliguje stronę do comiesięcznego przedstawiania wyników badań kontrolnych próbek wody pobranych z ujęcia w Parkoszowicach, ul. Rudnicka – studnia 4(130) oraz punktów zlokalizowanych we wszystkich miejscowościach zaopatrywanych przez to ujęcie.

Analiza przekroczeń parametrów mikrobiologicznych

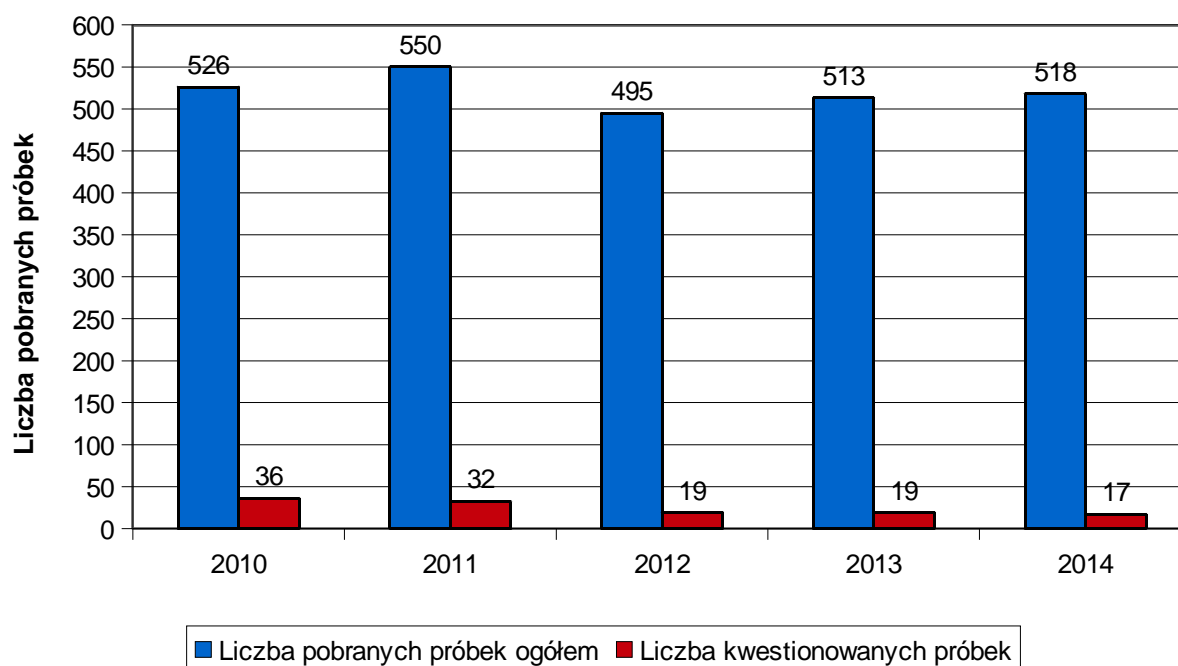
Woda przeznaczona do spożycia przez ludzi jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego, jeżeli jest wolna od mikroorganizmów chorobotwórczych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami w wodzie przeznaczonej do spożycia badane są następujące parametry mikrobiologiczne: bakterie grupy coli, Escherichia coli, Enterokoki (paciorkowce kałowe) oraz ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C ± 2°C po 72 h. Występowanie w wodzie mikroorganizmów takich jak: Escherichia coli i Enterokoki bytujące zwykle w odchodach ludzi i zwierząt stałocieplnych wskazują na zanieczyszczenia typu kałowego. Stanowią one swoisty wskaźnik zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody i ich obecność w wodzie wiąże się z koniecznością podjęcia natychmiastowych działań naprawczych. Od tych parametrów nie może być żadnych odstępstw.

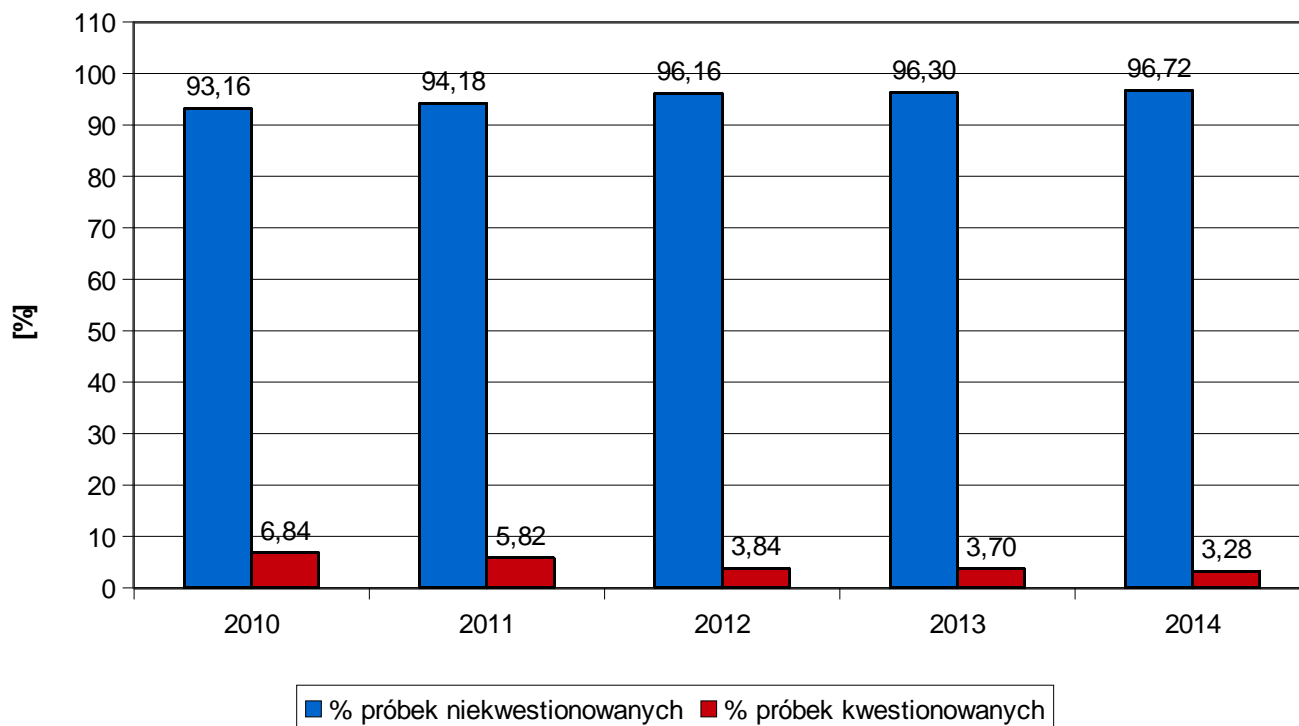
Wykres 4. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań mikrobiologicznych do liczby próbek kwestionowanych w 2014 roku w poszczególnych gminach powiatu zawierciańskiego

Wykres 5. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań mikrobiologicznych do liczby próbek kwestionowanych w latach 2010-2014 na terenie powiatu zawierciańskiego

Wykres 6. Porównanie odsetka pobranych próbek wody do badań mikrobiologicznych do odsetka próbek kwestionowanych w latach 2010-2014 na terenie powiatu zawierciańskiego

We wszystkich gminach powiatu zawierciańskiego woda pod względem mikrobiologicznym charakteryzowała się dobrą, jakością. Analizując wykres 4 można stwierdzić sporadyczne występowanie przekroczeń parametrów mikrobiologicznych. Przekroczenia te dotyczyły następujących parametrów: liczby bakterii grupy coli, ogólnej liczby mikroorganizmów w $22^{\circ}\text{C} \pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h, enterokoków oraz liczby bakterii *Escherichia coli*.

Wykresy 5 i 6 obrazują jak na przestrzeni lat kształtował się stosunek liczby (odsetka) próbek pobranych do liczby (odsetka) próbek kwestionowanych. Analizując powyższe wykresy można stwierdzić, że w latach od 2010 do 2014 roku następował spadek liczby kwestionowanych próbek mikrobiologicznych.

Na podstawie powyższej oceny można stwierdzić, że mieszkańcy powiatu zawierciańskiego w zdecydowanej większości korzystają z wody, o jakości odpowiadającej wymaganiom stawianym przez obowiązujące akty prawne.

IV. Stan sanitarny obiektów komunalnych i użyteczności publicznej

1. Stan sanitarny obiektów komunalnych i użyteczności publicznej

W trosce o zdrowie mieszkańców oraz osób czasowo przebywających na terenie powiatu zawierciańskiego, przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu kontrolowali przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące obiektów i urządzeń użyteczności publicznej. Bieżącym nadzorem sanitarnym w zakresie higieny komunalnej objętych było 559 obiektów, w tym 419 obiektów użyteczności publicznej, 80 placówek działalności leczniczej oraz 60 urządzeń wodociągowych. W roku 2014 przeprowadzono 396 kontroli sanitarnych i 484 kontroli jakości wody, skontrolowano 380 obiektów, wydano 41 decyzji merytorycznych (w tym 4 nakazujące usunięcie uchybień) i 88 decyzji płatniczych, wydano 26 postanowień w sprawie imprez masowych i w sprawie sprowadzenia zwłok oraz 12 opinii sanitarnych dot. spełnienia wymagań higieniczno-zdrowotnych w obiektach komunalnych oraz środkach transportu do przewozu zwłok, nałożono 2 mandaty.

W obiektach użyteczności publicznej, do których należą obiekty wczasowo-turystyczne (hotele, obiekty hotelarskie bez kategoryzacji, gospodarstwa agroturystyczne, ośrodki wypoczynkowe), zakłady usługowe (fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu), domy pomocy społecznej, baseny, ustępy publiczne, dworce kolejowe, obiekty sportowe, tereny rekreacyjne, ośrodki kultury, apteki, sklepy medyczne i zielarskie, parkingi, stacje paliw, cmentarze, zakłady pogrzebowe i domy przedpogrzebowe przeprowadzono 263 kontrole, skontrolowano 271 obiektów (ok.64% obiektów zewidencjonowanych).

Hotele i inne obiekty hotelarskie

Skontrolowano 8 hoteli i 31 innych nieskategoryzowanych obiektów świadczących usługi noclegowe (55% obiektów), przeprowadzono 45 kontroli sanitarnych. Podstawowymi elementami uwzględnianymi przy ocenie stanu sanitarnego tych obiektów było: zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia, zaopatrzenie w środki czystości i preparaty dezynfekcyjne, dbałość o stan bieżącej czystości pomieszczeń mieszkalnych i sanitariatów oraz terenu wokół obiektów. Większość skontrolowanych obiektów jest zaopatrywana w wodę z wodociągów publicznych. Obiekty posiadają wydzielone miejsca do przechowywania bielizny, środków czystości

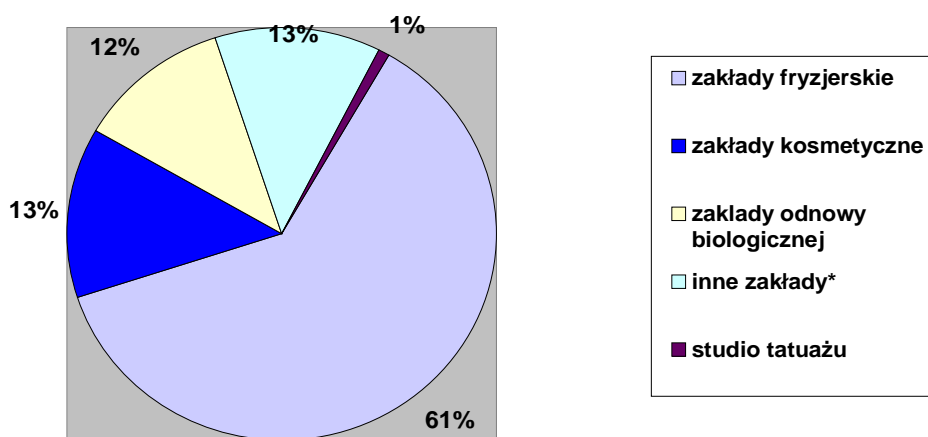
i środków do dezynfekcji. Pranie bielizny najczęściej zlecane jest podmiotom zewnętrznym.

Standard świadczonych usług w obiektach posiadających kategoryzację znacznie się różnił od standardu w zajazdach, pokojach noclegowych i gospodarstwach agroturystycznych. Jako dobry oceniono stan sanitarny 13 skontrolowanych obiektów świadczących usługi hotelarskie, stan sanitarny pozostałych obiektów nie budził zastrzeżeń.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, fryzjersko-kosmetyczne i odnowy biologicznej

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej są najbardziej liczną grupą obiektów użyteczności publicznej objętych nadzorem sanitarnym. Jednocześnie w grupie tych obiektów obserwuje się bardzo dużą rotację, ciągle zmienia się liczba zewidencjonowanych zakładów. Na dzień 31.12.2014 r. w ewidencji było 136 zakładów.

Rysunek 1. Rodzaje obiektów świadczących usługi fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej

* inne zakłady – zakłady w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z usług

Skontrolowano 46 spośród 84 zewidencjonowanych zakładów fryzjerskich (53,5%), przeprowadzono 51 kontroli. Za uchybienia sanitarno-porządkowe (brudne, niedezynfekowane narzędzia fryzjerskie, niezachowanie czystości i porządku w zakładach, brak aktualnych badań lekarskich) w 2 zakładach nałożono mandaty karne. Kontrole sprawdzające wykazały, że uchybienia zostały usunięte a stan sanitarny zakładów uległ poprawie. Wydano jedną decyzję nakazującą usunięcie uchybień sanitarno technicznych (zapewnienie gładkich i zmywalnych powierzchni ścian, podłóg i mebli oraz zapewnienie sprawnych urządzeń sanitarnych). Na wniosek strony termin

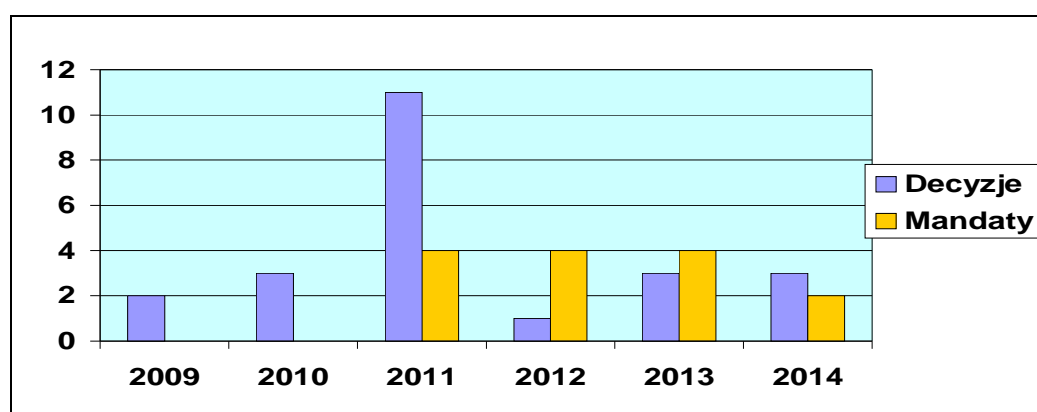
wykonania prolongowano, następnie wystosowano upomnienie. Podczas kontroli sprawdzającej po upomnieniu stwierdzono, że decyzja została wykonana.

Kontrolą objęto 12 spośród 18 zakładów kosmetycznych (66,7% obiektów), przeprowadzono 12 kontroli, wydano 1 decyzję nakazującą opracowanie i wdrożenie procedur zapobiegania zakażeniom z terminem wykonania do 31.01.2015 r. Decyzja została wykonana w wyznaczonym terminie.

Skontrolowano 7 z 17 zewidencjonowanych zakładów świadczących więcej niż jedną z usług, tj.: fryzjerstwo, kosmetyka, odnowa biologiczna (41,2%), przeprowadzono 7 kontroli. Stan sanitarny zakładów był prawidłowy.

Skontrolowano 11 spośród 16 zakładów odnowy biologicznej (68,7%), przeprowadzono 11 kontroli. Uchybienia stwierdzono w 2 zakładach i na dzień 31 grudnia 2014 r. zakłady te oceniono, jako złe pod względem sanitarnym. Wydano zalecenia, których termin wykonania upłynie w 2015 roku.

Rysunek 2. Działania represyjne w zakładach fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej

Stan sanitarny zakładów fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej utrzymuje się na podobnym poziomie od kilku lat. Występowały przypadki nieprzestrzegania czystości i porządku w zakładach i nieprzestrzegania procedur zapobiegania zakażeniom, w związku, z czym nakładano mandaty. Decyzje wydane w 2014 roku dotyczyły opracowania i wdrożenia procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami i poprawy stanu sanitarno – technicznego zakładów.

Domy pomocy społecznej, placówki zapewniające całodobową opiekę, noclegownie dla bezdomnych i inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej

Skontrolowano stan sanitarny 3 domów pomocy społecznej dziennego pobytu, noclegowni dla bezdomnych, domu dla samotnych matek z dziećmi oraz ośrodka

wsparcia dziecka i rodziny. Domy pomocy społecznej dziennego pobytu świadczą usługi w zakresie terapii zajęciowej i rehabilitacji. Podopieczni otrzymują posiłki, zapewniona jest również opieka medyczna. Noclegownia świadczy pomoc osobom bezdomnym zapewniając schronienie i wyżywienie, natomiast dom dla samotnych matek i ośrodek wsparcia dziecka i rodziny udziela pomocy w trudnych sytuacjach życiowych. W trakcie kontroli sanitarnych nie stwierdzono zaniedbań w utrzymaniu bieżącej czystości placówek i ich otoczenia.

Na terenie powiatu zawierciańskiego funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej w Zawierciu, ul. Rzemieślnicza, który jest pod nadzorem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Tereny rekreacyjne, obiekty sportowe i ośrodki kultury

Przed rozpoczęciem i w trakcie sezonu letniego nadzorowano stan sanitarno-porządkowy obiektów znajdujących się na trasach wzmożonego ruchu turystycznego. Stan sanitarno-porządkowy miejsc udostępnionych do zwiedzania na Zamku Ogrodzienieckim w Podzamczu oceniono, jako dobry. Skontrolowano również stan sanitarny takich obiektów jak: place zabaw dla dzieci, parki miejskie oraz otoczenie zbiorników wodnych wykorzystywanych do kąpieli i rekreacji, przeprowadzono 8 kontroli. Place zabaw dla dzieci były prawidłowo przygotowane do sezonu, a urządzenia przeznaczone do zabawy i rekreacji były odnowione. Piasek w piaskownicach był wymieniony na nowy przed oraz w trakcie sezonu. W miejscach o dużym natężeniu ruchu usytuowane były kosze na śmieci, odpady były usuwane na bieżąco przez wyspecjalizowane podmioty. W wielu miejscach pojawiły się tablice informacyjne z regulaminem korzystania z obiektu.

Stan sanitarny skontrolowanych 7 obiektów sportowych i 3 kulturalno-rozrywkowych oceniono, jako dobry, uchybień nie stwierdzono. Hale sportowe były utrzymywane w czystości, urządzenia sanitarne były sprawne, czyste i dezynfekowane, otoczenie budynków i obiekty zewnętrzne były utrzymane w należyтым stanie porządkowym.

Inne obiekty komunalne i użyteczności publicznej

W 2014 roku nadzorowano stan sanitarno-porządkowy i sanitarno-techniczny dworców i przystanków kolejowych, aptek, sklepów zielarskich i medycznych, cmentarzy i domów pogrzebowych, stacji paliw, parkingów, pralni, toalet publicznych oraz targowisk. W obiektach tych nie stwierdzono uchybień. Stan sanitarny 2 dworców kolejowych, 3 aptek, 2 toalet publicznych, 1 zakładu pogrzebowego, 2 stacji paliw,

oceniono, jako dobry. Dworzec w Łazach został oddany do użytkowania po modernizacji i przebudowie. Kontrolowano również stan sanitarny środków transportu: 4 samochodów do przewozu chorych, 19 samochodów do przewozu zwłok i szczątków ludzkich, 5 autobusów komunikacji publicznej i 2 samochodów do przewozu bielizny. Na wniosek przedsiębiorców pogrzebowych wydano 5 pozytywnych opinii sanitarnych o spełnieniu wymagań sanitarnych do prowadzenia działalności w zakresie przewozu zwłok i szczątków ludzkich.

We wszystkich skontrolowanych obiektach gospodarka odpadami prowadzona była prawidłowo, zaopatrzenie w środki higieny i preparaty dezynfekcyjne było wystarczające.

2. Wody powierzchniowe wykorzystywane do kąpiel i rekreacji

Na terenie powiatu zawierciańskiego w sezonie letnim 2014 r. funkcjonowały cztery miejsca wykorzystywane do kąpiel:

1. miejsce wykorzystywane do kąpiel we Włodowicach,
2. miejsce wykorzystywane do kąpiel w Pilicy,
3. miejsce wykorzystywane do kąpiel w Ośrodku Ciechan Zdrój w Siamoszytach,
4. miejsce wykorzystywane do kąpiel Pod Czarcim Młynem w Zawierciu.

Administratorzy obiektów wykonali po dwa badania jakości wody wraz z wizualną oceną wody – jedno badanie przed rozpoczęciem sezonu i jedno w trakcie sezonu. Wszystkie badania wykazywały przydatność wody do kąpiel. Każdorazowo po otrzymaniu wyniku badania wody sporządzana była bieżąca ocena, jakości wody, którą przesyłano do administratora miejsca wykorzystywanego do kąpiel oraz do właściwego terytorialnie prezydenta, wójta lub burmistrza.

W trakcie sezonu przeprowadzono także kontrole stanu sanitarnego miejsc wykorzystywanych do kąpiel. Plaże przy miejscach wyznaczonych do kąpiel były czyste, wyposażone w kosze na śmieci i toalety. Dostęp do wody bieżącej zapewniony był w miejscach wykorzystywanych do kąpiel w Ośrodku Ciechan Zdrój w Siamoszytach i Pod Czarcim Młynem w Zawierciu. Wszystkie miejsca wykorzystywane do kąpiel były oznakowane tablicami zawierającymi wszelkie informacje zawarte w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 28 kwietnia 2011 r. w sprawie ewidencji kąpielisk oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpiel (Dz. U. Nr 91, poz. 527) wraz z aktualną oceną jakości wody. W trakcie sezonu letniego 2014 nie wystąpiły sytuacje mogące powodować pogorszenie, jakości wody w miejscu wykorzystywanym do kąpiel (art. 163, ust. 2

ustawy Prawo Wodne, Dz. U. Nr 115, poz. 1229 ze zm.), w związku, z czym nie przeprowadzono kontroli urzędowych.

Aktualne dane dot., jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpieli zamieszczane były na stronach internetowych:

- PSSE w Zawierciu (<http://psse-zawiercie.internetdsl.pl>);
- WSSE w Katowicach (<http://www.higienawody.wsse.katowice.pl>)

3. Pływalnie kryte i odkryte

Pływalnie wymagają szczególnego nadzoru sanitarnego z uwagi na ryzyko zakażeń mogących wystąpić podczas korzystania z tego typu obiektów. Nadzór obejmuje sprawowanie kontroli, nad jakością wody w nieckach basenowych oraz warunkami higienicznymi panującymi w obiektach, włączając w to poczekalnie, szatnie, pomieszczenia sanitarne, natryski oraz hale basenowe.

Obiekty na terenie powiatu zawierciańskiego objęte są stałym nadzorem sanitarnym, systematycznie pobierana jest woda do badań laboratoryjnych. Nadzorem sanitarnym objętych było 8 obiektów sezonowych i 9 całorocznych.

Wszystkie pływalnie kryte były kontrolowane zarówno pod względem, jakości wody jak i stanu sanitarno-technicznego zaplecza. Podczas kontroli stwierdzono wystarczający zapas środków dezynfekcyjnych i czystości. Obiekty posiadały sprawną wentylację grawitacyjną i mechaniczną, oświetlenie naturalne i sztuczne, wydzielone: zaplecze socjalne dla ratowników i personelu, szatnie, przebieralnie i natryski. Ściany i podłogi pomieszczeń sanitarnych były pokryte płytkami ceramicznymi, były wyposażone w umywalki z bieżącą ciepłą i zimną wodą, posiadały apteczki pierwszej pomocy i były utrzymywane w należytej czystości.

Próbki wody do badań pobierane były w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu oraz wewnętrznej kontroli jakości wody prowadzonej przez administratorów obiektów.

Z krytych pływalni do badań fizykochemicznych pobrano łącznie 20 próbek wody, w żadnej próbce nie odnotowano przekroczeń. Do badań mikrobiologicznych pobrano 237 próbek, z czego kwestionowano 11 próbek.

Z pływalni odkrytych do badań mikrobiologicznych pobrano 17 próbek, z czego kwestionowano 1 próbkę. Stwierdzone przekroczenia dotyczyły: ponadnormatywnej

ogólnej liczby mikroorganizmów w temp. $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h oraz gronkowców koagulazododatnich.

O przekroczeniach parametrów wody informowano administratorów lub obiektów. Podejmowali oni działania, mające na celu poprawę jakości wody. We wszystkich obiektach, w których stwierdzono przekroczenia parametrów wody powtórne badania wykazywały jej przydatność do kąpieli.

Podsumowanie

Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu wpłynęło 13 interwencji mieszkańców powiatu zawierciańskiego, które dotyczyły np.: niewłaściwego stanu sanitarnego pomieszczeń na pobyt ludzi, nieprawidłowego stanu sanitarnego obiektów użyteczności komunalnej. W ramach interwencji przeprowadzano kontrole, wydawano zalecenia, nałożono mandat, natomiast sprawy nienależące do kompetencji PPIS w Zawierciu przekazano właściwym organom.

Wnioski

1. W omawianym okresie, podobnie jak w latach ubiegłych, nie stwierdzono występowania zagrożeń sanitarno-epidemiologicznych dla mieszkańców powiatu korzystających z urządzeń i obiektów użyteczności publicznej oraz dla osób wypoczywających na terenie powiatu zawierciańskiego.
2. Wszystkie ujęcia wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, znajdujące się na terenie powiatu zawierciańskiego, oparte są na wodach podziemnych, możliwość ich zanieczyszczenia związkami pochodzenia antropogenicznego jest mniejsza niż wód powierzchniowych, w związku z powyższym woda przeznaczona do spożycia charakteryzuje się dobrą jakością.
3. Zaobserwowano poprawę stanu sanitarnego skontrolowanych obiektów użyteczności publicznej, zwłaszcza obiektów hotelarskich, ośrodków wypoczynkowych oraz obiektów służących obsłudze podróżnych.
4. Podobnie jak w latach ubiegłych uchybienia stwierdzano w zakładach świadczących usługi fryzjerskie i kosmetyczne. W stosunku do właścicieli tych zakładów podejmowano działania represyjne (decyzje, mandaty, zalecenia pokontrolne) i sprawdzano wykonanie obowiązków nałożonych na osoby odpowiedzialne.

V. Warunki sanitarne w szkołach i innych placówkach oświatowo - wychowawczych oraz warunki pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach

W roku 2014 bieżącym nadzorem sanitarnym objęto 90 stałych placówek oświatowo – wychowawczych oraz 93 placówki wypoczynkowe. 85 placówek zorganizowało wypoczynek letni dla 3812 uczestników, wypoczynek zimowy zorganizowano dla 377 uczestników w 8 placówkach. Przeprowadzono ogółem 134 kontrole, w tym 39 kontroli placówek wypoczynkowych, wydano 2 opinie sanitarne, 5 decyzji merytorycznych oraz 7 decyzji płatniczych.

Uruchomiono w istniejącym obiekcie po remoncie generalnym niepubliczne przedszkole. Zaopiniowano pozytywnie niepubliczną szkołę podstawową oraz punkt przedszkolny – z uwagi na brak chętnych placówki te ostatecznie nie rozpoczęły działalności. Zlikwidowane zostało Przyzakładowe Centrum Zabawy „Rodzic pracujący nie mniej kochający” w Łazach.

Kontrole przeprowadzone w 2014 roku wykazały, że wszystkie budynki posiadają wewnętrzną instalację wodną i kanalizacyjną oraz urządzenia sanitarne, przystosowane są do działalności oświatowo-wychowawczej, są w dobrym stanie technicznym i sanitarnym oraz posiadają dostęp do ciepłej wody. We wszystkich budynkach szkół i przedszkoli zachowane są standardy dostępności do urządzeń sanitarnych.

Przeprowadzone kontrole nie wykazały nadmiernego zagęszczenia w klasach, wszystkie szkoły prowadzą działalność jednoznanowo. Podczas przeprowadzanych kontroli dokonywano pomiaru temperatury w salach lekcyjnych i nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad pracownikami chemicznymi stwierdzono, że na terenie powiatu zawierciańskiego 8 placówek posiada pracownie chemiczne. Kontrole nie wykazały uchybień.

Skontrolowano 50 pracowni komputerowych, w 46 placówkach, przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

W minionym roku przeprowadzone kontrole w 48 zakładach nauczania wykazały, że 31 szkół, co stanowi 64,5% (w 2013 - 54,2%) zapewniło uczniom gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. We wszystkich skontrolowanych placówkach opiekę medyczną nad uczniami sprawuje pielęgniarka lub higienistka szkolna. W kontrolowanych gabinetach nie odnotowano zastrzeżeń

sanitarnych i technicznych. W żadnym zakładzie nauczania uczniowie nie mogą skorzystać z opieki lekarza lub stomatologa.

Spożywanie przez uczniów posiłków oraz mleka w szkołach na przestrzeni lat 2013-2014 kształtowało się następująco:

Rok	Uczniowie spożywający posiłek I daniowy	%	Uczniowie spożywający posiłek II daniowy	%	Uczniowie spożywający II śniadanie	%	Uczniowie spożywający mleko	%	Uczniowie spożywający posiłek dofinansowany	%
2014	1026	10,2	4020	39,7	1473	14,6	5920	58,5	1339	13,3
2013	1513	16,5	3186	34,8	1072	11,7	3748	41,0	1231	13,5

Owoce i warzywa spożywane są przez 1024 uczniów w 21 szkołach podstawowych funkcjonujących samodzielnie oraz w 9 szkołach podstawowych funkcjonujących w zespołach szkół. W 197 oddziałach „0”, I – III szkół podstawowych 3736 uczniów wspólnie z wychowawcą spożywa II śniadanie własne. Szkoła zapewnia gorący napój.

W ramach badań problemowych przeprowadzonych w zakresie analizy dostosowania mebli szkolnych i przedszkolnych do wzrostu uczniów i dzieci oraz ich prawidłowego oznakowania, dokonano pomiarów mebli szkolnych i wzrostu 101 uczniów w 5 oddziałach 4 szkół podstawowych i 208 przedszkolaków w 12 oddziałach 3 przedszkoli. Analiza dostosowania mebli szkolnych wykazała, że wszystkie stanowiska były dostosowane do wzrostu dzieci, podobnie jak w roku 2013. Stoły i krzesła, z których korzystają uczniowie i dzieci w przedszkolach są zestawione i oznakowane zgodnie z obowiązującą normą.

Przeprowadzona analiza tygodniowego rozkładu zajęć 365 oddziałów szkół wykazała, że zostały uwzględnione zasady higieny pracy umysłowej w zakresie:

- zajęcia rozpoczynają się o stałej porze, przy czym różnica pomiędzy dniami jest nie większa niż 1 godzina,
- różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia jest nie większa od 1 godziny.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Przeprowadzone kontrole wykazały, że w pomieszczeniach szkół zapewnia się uczniom możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. 03.6.69. ze zm.).

Typ szkoły	Liczba szkół w ewidencji	Liczba szkół skontrolowanych	Liczba szkół które zapewniły warunki zgodnie z rozporządzeniem MEN wszystkim uczniom
Szkoły podstawowe	43	40	40
Gimnazja	19	15	15
Szkoły ponadgimnazjalne	1	1	1
Razem	63	56	56

Monitorowano kształtowanie nawyków higienicznych jamy ustnej u dzieci w wieku przedszkolnym – wyniki przedstawiono w poniższej tabeli.

Rodzaj Placówki	Ogólna liczba placówek	Liczba placówek skontrolowanych	Liczba placówek gdzie dzieci myją zęby
Przedszkola	22	21	21
Przedszkola w Zespołach Szkół	7	6	6

Przeprowadzone w minionym roku kontrole oraz badania problemowe potwierdzają dobry stan techniczny i sanitarny placówek oświatowo-wychowawczych oraz coraz lepsze warunki nauczania i wychowania dzieci i młodzieży.

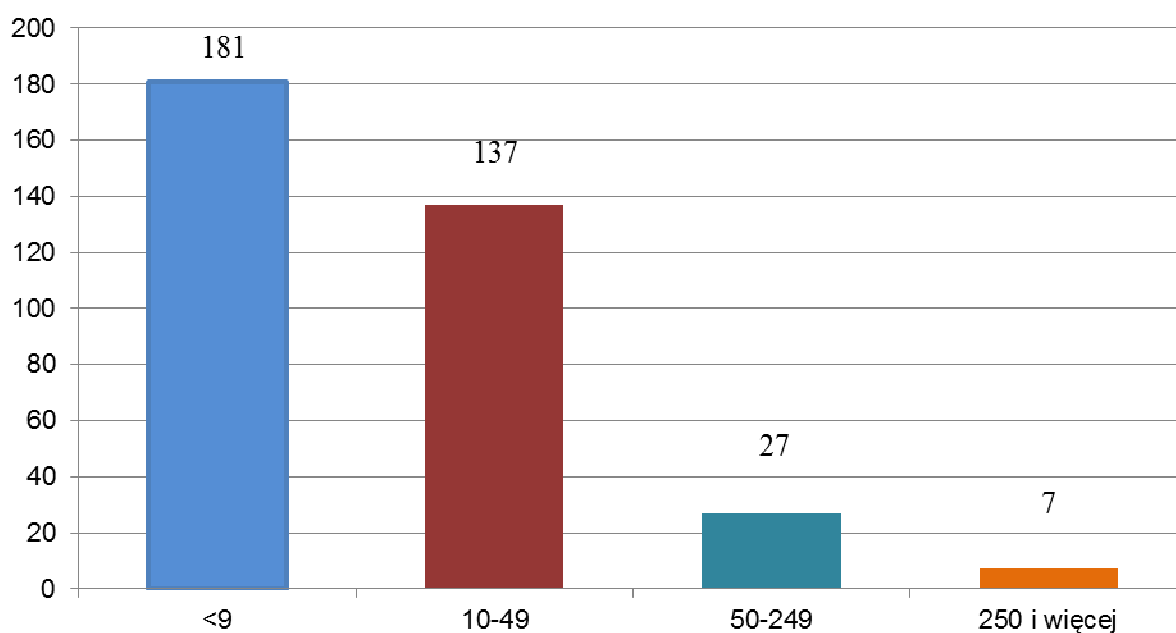
VI. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy

1. Ocena stanu sanitarnego w zakładach pracy

Struktura zatrudnienia

W 2014 roku pod nadzorem sekcji higieny pracy pozostawały 352 zakłady pracy, w których zatrudnionych było ok. 11 tys. pracowników. W ewidencji sekcji przeważały zakłady małe zatrudniające do 50 pracowników – 318 zakładów, co stanowiło ok 90 % wszystkich nadzorowanych zakładów. W grupie zakładów dużych zatrudniających powyżej 250 pracowników pozostawało pod nadzorem sekcji 7 zakładów.

Rysunek 1. Struktura zatrudnienia w nadzorowanych zakładach pracy

Bieżący nadzór nad zakładami pracy

Ogółem przeprowadzono 175 kontroli sanitarnych, którym poddano 127 zakładów pracy zatrudniających łącznie ok. 3 tys. pracowników.

Analiza najczęściej identyfikowanych nieprawidłowości wskazuje, że pracodawcy:

- nie prowadzą zgodnie z obowiązującą częstotliwością badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- dopuszczają się naruszenia uchybień w zakresie stosowania substancji i mieszanin niebezpiecznych,
- nie zapewniają pracownikom odpowiedniej odzieży, obuwia roboczego i sprzętu ochrony indywidualnej

- nie prowadzą w należyty sposób dokumentacji dotyczącej bezpieczeństwa i higieny pracy,
- nie spełniają standardów w zakresie pomieszczeń socjalnych pracowników,

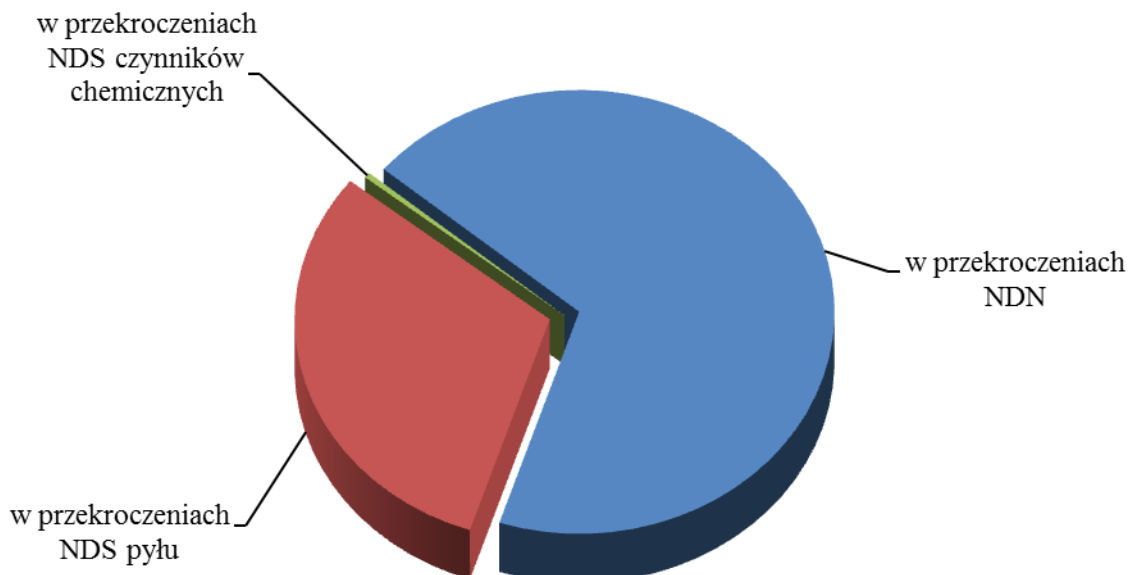
Stwierdzone nieprawidłowości nie odbiegają od tych, które były stwierdzone w latach ubiegłych.

Narażenie na czynniki szkodliwe

Przekroczenia normatywów higienicznych w 2014 roku stwierdzono w 30 zakładach. W zakładach pozostających pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy w narażeniu na działanie szkodliwych czynników dla zdrowia pracuje ok. 8,3 % ogółu zatrudnionych, z czego:

- w przekroczeniach NDN – 864 osób,
- w przekroczeniach NDS pyłu – 384 osoby,
- w przekroczeniach NDS czynników chemicznych – 6 osób.

Rysunek 2. Struktura narażenia zawodowego pracowników na czynniki szkodliwe dla zdrowia.

Część z ww. osób zatrudniona była w warunkach narażenia na więcej niż jeden czynnik szkodliwy.

Największy odsetek pracowników zatrudnionych na stanowiskach pracy, gdzie stwierdzono przekroczenia normatywów higienicznych stanowi w naszym powiecie

branża produkcji metali, do której zalicza się takie zakłady jak huta oraz odlewnie żeliwa.

Celem poprawy warunków pracy wydano 67 decyzji merytorycznych, w których zobowiązano pracodawców do wykonania ogółem 179 nakazów.

W postępowaniu egzekucyjnym, którego celem było wyegzekwowanie wykonania przez pracodawców obowiązków nałożonych decyzją PPIS w Zawierciu, wydano 5 postanowień o nałożeniu grzywny na łączną kwotę 3100,00 zł.

Poprawę warunków pracy uzyskano dla 730 pracowników

W 2014 realizowane były również kontrole tematyczne, w ramach, których prowadzono ocenę: warunków pracy i narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w przemyśle drzewnym, warunków pracy i narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach produkujących artykuły spożywcze.

Podmioty z tych branż nie wyróżniają się w jakiś szczególny sposób na tle ogółu skontrolowanych obiektów i dotyczą ich te same nieprawidłowości, co ogółu skontrolowanych przedsiębiorców.

Poza warunkami pracy sekcja higieny pracy realizowała nadzór w zakresie wprowadzania do obrotu i stosowania substancji i mieszanin niebezpiecznych. Ww. zakresie oceniano m.in. klasyfikację i oznakowanie wprowadzanych do powszechnej sprzedaży płynów do elektronicznych papierosów, oceniano produkty o działaniu biobójczym pod kątem występowania w nich zakazanych w UE substancji czynnych.

W wyniku podjętych działań wycofano z obrotu produkty zawierające niedozwoloną substancję czynną dichlorfos, nakazano importerowi i producentowi substancji prawidłowe oznakowanie wprowadzanych do obrotu produktów niebezpiecznych.

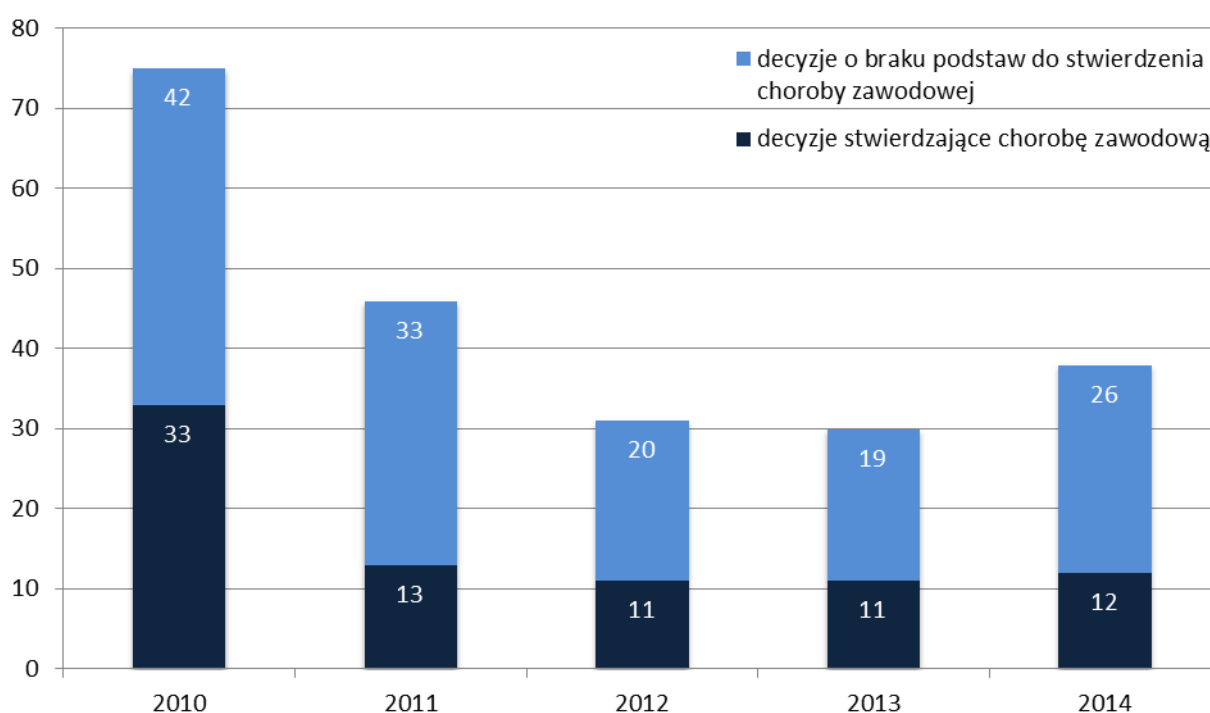
Poza powyższym podejmowano również działania, zmierzające do wyeliminowania z obrotu oraz produkcji środków zastępczych. W 2014 r. zidentyfikowano 1 punkt sprzedaży środków zastępczych, w którym stwierdzono wprowadzanie do obrotu środków chemicznych o niewiadomym składzie. Pobrane w trakcie kontroli próbki produktów zostały poddane ocenie toksykologicznej wykonanej w wyspecjalizowanym laboratorium. Wyniki badań potwierdziły wcześniejsze podejrzenia, że mogą to być środki zastępcze (dopalacze). Wszczęte wobec podmiotu odpowiedzialnego postępowanie administracyjne jest w toku i będzie kontynuowane w 2015 r.

2. Choroby zawodowe, ocena narażenia zawodowego

W 2014 r. do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu wpłynęły 34 zgłoszenia podejrzenia o chorobę zawodową.

Przeprowadzone postępowania wyjaśniające doprowadziły do wydania 12 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej oraz 26 decyzji o braku podstaw do jej stwierdzenia.

Rysunek 3. Liczba wydanych decyzji w sprawie chorób w latach 2010-2014

W strukturze chorób zawodowych w stosunku do ubiegłego roku zwraca uwagę wzrost patologii związanych z narażeniem na azbest z długim okresem latencji – nowotwory złośliwe, pylica azbestowa - 5 przypadków, które stanowiły ok. 41% stwierdzonych przypadków chorób zawodowych.

Ogólna ilość zgłoszonych podejrzeń choroby zawodowej i stwierdzonych przypadków choroby zawodowej nie odbiega znacząco tej z poprzedniego roku. W ramach prowadzonych postępowań wyjaśniających mających na celu zebranie materiału dowodowego dotyczącego narażenia zawodowego i przebiegu zatrudnienia wydano 19 ocen narażenia zawodowego oraz sporządzono 39 protokoły przesłuchania strony i świadków.

Tabela 1. Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w powiecie zawierciańskim w latach 2010-2014 wg jednostek chorobowych

Jednostka chorobowa	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
	liczba przypadków	liczba przypadków	liczba przypadków	liczba przypadków	liczba przypadków
1) Zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następstwa					
2) Gorączka metaliczna					
3) Pylice płuc	12	8	3	1	2
4) Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu	5	1	2		
5) Przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli		1	1		
6) Astma oskrzelowa				1	
7) Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych					
8) Ostre uogólnione reakcje alergiczne					
9) Byssinoza					
10) Beryloza					
11) Choroby płuc wywołane pyłem metali twardych					
12) Alergiczny nieżyt nosa					
13) Zapalenie obrzękowe krtani o podłożu alergicznym					
14) Przedziurawienie przegrody nosa					
15) Przewlekłe choroby narządu głosu	3	1			
16) Choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego					
17) Nowotwory złośliwe	4		1		3
18) Choroby skóry	1		1		1
19) Przewlekłe choroby układu ruchu	1			1	
20) Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego	1	1	1	4	4
21) Obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem	5			2	
22) Zespół wibracyjny					
23) Choroby wywołane pracą w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego					
24) Choroby wywołane działaniem wysokich albo niskich temperatur otoczenia					
25) Choroby układu wzrokowego		1	1		1
26) Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	1		1	2	1
Razem:	33	13	11	11	12

VII. Oświata zdrowotna i promocja zdrowia

W zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia kierunki działań wynikały z wytycznych Głównego Inspektoratu Sanitarnego, z potrzeb zdrowotnych społeczeństwa oraz sytuacji epidemiologicznej. Podejmowane przedsięwzięcia miały na celu zapobieganie chorobom zakaźnym oraz kształtowanie właściwych postaw i zachowań prozdrowotnych wśród społeczeństwa.

W roku szkolnym 2013/14 pracownicy oświaty zdrowotnej inicjowali, organizowali, koordynowali następujące programy edukacyjno-zdrowotne, kampanie społeczne oraz akcje prozdrowotne:

- Trzymaj Formę!
- Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej „Czyste Powietrze Wokół Nas”
- Program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I – III szkół podstawowych „Nie pal przy mnie, proszę”
- Program profilaktyki palenia tytoniu dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i gimnazjum „Znajdź właściwe rozwiązanie”
- Program profilaktyki zakażeń HBV i HCV „Podstępne WZW”
- Program „Żywienie na wagę zdrowia”
- Program w zakresie profilaktyki wczesnego wykrywania zachorowań na czerniaka „Znamię! Znam je?”- Program profilaktyki raka szyjki macicy „Wybierz życie pierwszy krok”
- Program „Ars, czyli jak dbać o miłość?”
- „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”
- Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu
- Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV - Akcja „Szkoła Czystych Rąk” w ramach projektu „Zdrowy dorosły - zdrowe dziecko - zdrowa rodzina”
- Światowy Dzień bez Tytoniu
- Światowy Dzień Rzucania Palenia
- Światowy Dzień Zdrowia
- Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży podczas wypoczynku, akcja letnia i zimowa
- Profilaktyka grypy
- Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach w ramach Narodowego Programu Ochrony Antybiotyków
- Profilaktyka nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV „Brązowo, ale czy

zdrowo?”

- Akcja Dopalacze – Wypalacze „środki zastępcze” - profilaktyka używania narkotyków, w tym środków zastępczych
- Kampania „Znamię! Znam je?”
- Kampania społeczna „Mam świadomość jak być zdrowym”
- Promocja szczepień ochronnych
- Profilaktyka chorób przenoszonych przez kleszcze
- Profilaktyka zakażeń meningokowych
- Profilaktyka chorób nowotworowych
- Profilaktyka bąblowicy
- Świerzb-profilaktyka zakażenia.

Programy edukacyjne koordynowane w roku szkolnym 2013/2014 przez PSSE w Zawierciu realizowane były przez dzieci przedszkolne, uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych.

1. Program „Trzymaj Formę!”

Program „Trzymaj Formę!” współorganizowany jest przez Główny Inspektorat Sanitarny oraz Stowarzyszenie „Polska Federacja Producentów Żywności” w ramach realizacji strategii WHO dotyczącej diety, aktywności fizycznej i zdrowia. Patronat honorowy nad programem objął Starosta Zawierciański. Program adresowany jest do uczniów klas V-VI szkół podstawowych oraz klas I-III szkół gimnazjalnych. Treści programu dotyczą żywienia młodzieży oraz znaczenia aktywności fizycznej dla zdrowia. Realizacja programu oparta jest na metodzie projektu, dzięki której uczniowie wspólnie z nauczycielami, rodzicami i środowiskiem lokalnym, opracowują najlepsze i najciekawsze metody propagowania zasad zdrowego stylu życia zarówno w szkole jak i w rodzinie. W ramach programu odbywały się szkolenia, wykłady, narady, prelekcje, pogadanki, instruktaże, pokazy, konkursy, debaty, warsztaty dydaktyczne, ćwiczenia, emisje filmów, gry i zabawy, zawody sportowe, wyjazdy na basen, wycieczki, biesiady rodzinne, prezentacje, degustacje dietetycznych potraw. Uczniowie i rodzice brali udział w prezentacjach dotyczących zdrowego odżywiania, imprezach, zawodach sportowych, zajęciach pozalekcyjnych, rajdach, wycieczkach pieszych i rowerowych. Ogółem program realizowało 5535 uczniów w 62 placówkach nauczania (43 szkołach podstawowych i 19 gimnazjach). Ponadto w programie uczestniczyli uczniowie klas I-IV, dzieci przedszkolne oraz wychowawcy klas - 825 osób.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

- w dniach od 09 do 16 kwietnia 2014 r. w Szkole Podstawowej Nr 5 w Zawierciu zorganizowano tydzień profilaktyki zdrowotnej. Uczniowie klas 0-III brali udział w konkursach wiedzy dotyczących profilaktyki zdrowotnej, higieny osobistej, ekologii, plastycznym na plakat „Higiena osobista i MY”, turnieju sportowym, podczas którego próbowano pobić rekord w skakaniu na skakance. Na zajęciach uczniowie poznawali zasady zdrowego odżywiania, brali udział w zabawie p.t. „Co jadłeś?”, odbył się pokaz prezentacji multimedialną p.t. „Warzywa i owoce to zdrowie”. Lekarz stomatolog przekazał uczniom wiedzę na temat higieny jamy ustnej.

- w dniu 02.06.2014 r. w Szkole Podstawowej nr 11 w Zawierciu zorganizowano podsumowanie realizacji programu w roku szkolnym 2013/2014. Odbyły się konkursy wiedzy, plastyczne, rozgrywki rebusowe i zabawy ruchowe. Nagrodą był tytuł „Omnibusa z zakresu zdrowia i profilaktyki”.

- w dniach 12.09.2013 r. i 28.09.2013 r. uczniowie Szkoły Podstawowej nr 8 w Zawierciu uczestniczyli w rajdzie „Śladami historycznych miejsc Zawiercia” i „Jesień Jurajska”.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

- w Niepublicznej Szkole Podstawowej im. Michała Poleskiego w Rokitnie Szlacheckim podczas Dni Promocji Zdrowia uczniowie przygotowywali kanapki owocowo-warzywne, odbyły się zajęcia warsztatowe, imprezy plenerowe, spotkanie z dietetykiem. Dwa razy w tygodniu uczniowie wraz z rodzicami uczestniczyli w zajęciach sportowo-rekreacyjnych, zajęciach aerobiku oraz nauki tańca.

- Zespół Szkół i Placówek Specjalnych im. M. Grzegorzewskiej w Zawierciu i koordynator szkolny dostali podziękowania za wyjątkowe zaangażowanie na rzecz promowania zdrowego stylu życia w ramach programu edukacyjnego „Trzymaj Formę” realizowanego w roku szkolnym 2013/2014.

Podziękowanie
dla
Zespołu Szkół i Placówek Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej w Zawierciu

za zaangażowanie na rzecz promowania zdrowego stylu życia w ramach programu edukacyjnego „Trzymaj Formę” realizowanego w roku szkolnym 2013/2014

Koordynatorzy Programu
Małgorzata Nowak, Magdalena Kucińska

6 KULTURA - Zawiercie, Międzyzdrze
29 maja - 4 czerwca 2014 - Twój dzień na spacer!

Piknik Integryacyjny niepełnosprawnych
Trzymaj formę razem z nami! - to było towarzyskie spotkanie osób niepełnosprawnych, które odbyło się w Ogrodzieńcu. Piknik był podsumowaniem realizacji ogólnopolskiego programu: „Trzymaj Formę!”.

OGRODZIENIEC
Wspaniałym materiałem było na celu podsumowanie realizacji programu przez wszystkie Zespoły Szkół i Placówek Specjalnych im. M. Grzegorzewskiej w Zawierciu. Przygotowanie atrakcyjnej rozrywki miało na celu zachęcić uczestników do aktywnego udziału w imprezie integracyjnej. Organizatorzy grupie uczestników wzięli udział w konkursie sportowym, a także chcieli podzielić się doświadczeniami z innymi zespołami. W tym celu przygotowano atrakcyjny program, który włączył w siebie wszystkie grupy uczestników. W tym celu przygotowano atrakcyjny program, który włączył w siebie wszystkie grupy uczestników. W tym celu przygotowano atrakcyjny program, który włączył w siebie wszystkie grupy uczestników.

21.05.2014r

„Trzymaj formę razem z nami”
Jurajskie spotkanie integracyjne osób niepełnosprawnych na zamku w Ogrodzieńcu

PROGRAM IMPREZY PLENEROWEJ NA ZAMKU W OGRODZIENIECIE
10.00 Oficjalne rozpoczęcie, powitanie zaproszonych gości
10.30 Wypływ grupy Mistrzów (Zawiercie) MGOK Ogrodzieniec
11.00 Zawodzenie zamku z przewodnikiem, spotkanie z historią zamku
11.40-14.00
- Gry zabawy, pokazy zaproszonych gości, degustacja potraw przygotowanych przez Zespół Kucharski „Witka” z Rybczowa
- pokaz rekreacyjny: „Witka” z Rybczowa
- pokaz rekreacyjny: „Witka” z Rybczowa
- pokaz rekreacyjny: „Witka” z Rybczowa
- pokaz rekreacyjny: „Witka” z Rybczowa
14.00 Zakonczenie imprezy, przyznanie nagród i dyplomów.

ORGANIZATORZY:
Zespół Szkół i Placówek Specjalnych im. M. Grzegorzewskiej w Zawierciu, Spółka Zamek Ogrodzieniec, Miejski Ośrodek Kultury w Ogrodzieńcu.

PATRONAT:
Stowarzyszenie Społeczności Zawierciański, Klub Zawierciański, GOS Zawiercie, Portal Gminy Ogrodzieniec.

SPONSORZY:
GOS Zawiercie, MGOK Ogrodzieniec, Miejski Ośrodek Kultury w Ogrodzieńcu.

Podsumowanie programu „Trzymaj formę” na Zamku w Ogrodzieńcu

Zabawy sprawnościowe w pobliżu „AdrenalinaParku”

Zabawa terenowa - podchody

Zabawa terenowa - poszukiwanie skarbu

Rajdy po jurze

trzymaj formę

Gdzieś na jurze

2. Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej „Czyste Powietrze Wokół Nas”

Państwowa Inspekcja Sanitarna we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej, Stowarzyszeniem na Rzecz Dzieciństwa Wolnego od Tytoniu i Rzecznikiem Praw Obywatelskich współrealizuje Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej „Czyste Powietrze Wokół Nas”. Program ma charakter profilaktyczny i dostosowany jest do możliwości psychofizycznych dzieci 5 i 6 letnich.

Celem głównym programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń. Patronat honorowy nad programem objął Prezydenta Miasta Zawiercia. W roku szkolnym 2013/14 w powiecie zawierciańskim program edukacyjny „Czyste Powietrze Wokół Nas” realizowany był w 19 przedszkolach, 30 oddziałach przedszkolnych i 3 innych formach wychowania przedszkolnego przez 2424 dzieci. W programie uczestniczyło 1150 rodziców. Dzieci brały czynny udział w różnych formach zajęć oraz wspólnie z rodzicami uczestniczyły w organizowanych imprezach prozdrowotnych.

- w dniu 21.03.2013 r. w Przedszkolu nr 2 w Zawierciu odbyła się IX edycja Konkursu Ekologicznego pod hasłem „Nasza piękna Ziemia w koło się obraca, pory roku zmienia, taka to jej praca”, w którym uczestniczyły dzieci z 10 zawierciańskich przedszkoli. Trzyosobowe drużyny przedszkolaków odpowiadały na pytania dotyczące środowiska, rozwiązywały zagadki ekologiczne, brały udział w zabawach ruchowych.

- w dniu 04.03.2014 r. w Przedszkolu Nr 1 w Łazach odbyła się akcja prozdrowotna związana z profilaktyką antytytoniową.

3. Program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I - III szkół podstawowych „Nie pal przy mnie, proszę”

Program „Nie pal przy mnie, proszę” przeznaczony jest dla uczniów klas I - III szkół podstawowych. Celem programu jest wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy, a także zmniejszenie narażenia dzieci na bierne palenie tytoniu.

W roku szkolnym 2013/14 w powiecie zawierciańskim program realizowany był w 37 szkołach podstawowych, tj. 86% wszystkich szkół. Zadania zostały przeprowadzone zgodnie z założonymi harmonogramami, w oparciu o scenariusze zajęć zaproponowane w podręczniku dla koordynatora szkolnego.

Działania rozszerzono o zawody sportowe (między innymi „Dzień Kobiet na wesoło”, konkursy wiedzy, plastyczne). W działania włączyli się uczniowie starszych klas – przygotowanie inscenizowanych scenek tematycznych, plakatów, ulotek, prezentacji multimedialnych.

Z treściami programowymi zostali zapoznani rodzice i opiekunowie uczniów. Realizację zadań wsparły Gminne Komisje ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Rady Rodziców w szkołach – dofinansowanie do spektakli, inscenizacji, ufundowanie nagród dla uczestników konkursów, zakup materiałów piśmienniczych, Zakłady Opieki Zdrowotnej – prelekcje, pogadanki dla dzieci i rodziców.

Uczniowie Szkoły Podstawowej Nr 8 w Zawierciu podczas realizacji zajęć programu:

4. Program profilaktyki palenia tytoniu dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i gimnazjum „Znajdź właściwe rozwiązanie”

Program „Znajdź właściwe rozwiązanie” adresowany jest do uczniów starszych klas szkoły podstawowej oraz gimnazjum. Celem programu jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród uczniów starszych klas szkół podstawowych i gimnazjum.

Zwiększenie wiedzy w zakresie szkodliwości dymu tytoniowego, zwiększenie świadomości na temat zagrożeń płynących z czynnego i biernego palenia tytoniu,

kształtowanie umiejętności dbania o zdrowie własne i swoich bliskich, kształtowanie postaw asertywnych związanych z funkcjonowaniem w społeczeństwie, w tym unikanie zachowań ryzykownych dla zdrowia.

W roku szkolnym 2013/14 w powiecie zawierciańskim program realizowany był przez 5056 uczniów (2941 – gimnazja, 2115 – szkoły podstawowe), w 44 szkołach (27 szkół podstawowych – tj. 63%, 17 gimnazjów – tj. 89%) na zajęciach lekcyjnych, godzinach wychowawczych, kółkach przedmiotowych, zajęciach świetlicowych, warsztatach profilaktycznych. Zajęcia przeprowadzono w oparciu o scenariusze zaproponowane w podręczniku dla koordynatora szkolnego (część zajęć dostosowując do klasowego programu profilaktyki i Programu Wychowawczego Szkoły, wzbogacając o spotkanie z funkcjonariuszem policji, konkursy plastyczne, ekspozycję plakatów, ulotek tematycznych) i opracowany harmonogram. Stworzono możliwość uczestnictwa w programie rodzicom i opiekunom uczniów. Ogółem w pogadankach, prelekcjach, dyskusjach wzięło udział 1583 rodziców.

5. Program profilaktyki zakażeń HBV i HCV „Podstępne WZW”

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C. Uświadomienie zagrożeń wynikających z zakażenia i zasad profilaktyki w tym zakresie. Pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dotyczącą zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi. Adresatami są uczniowie klas II szkół ponadgimnazjalnych. W roku szkolnym 2013/14 w powiecie zawierciańskim program realizowany był w 13 szkołach ponadgimnazjalnych, tj. 92,8%. Ogółem edukacją objęto 1020 uczniów w 38 klasach. O realizacji programu powiadomiono rodziców i opiekunów uczniów. Ponadto edukowano 123 uczniów klas III w Zespole Szkół i Placówek im. H. Kołłątaja w Zawierciu, a także 26 nauczycieli przedmiotowych. Realizację interwencji programowej oceniono w 5 szkołach ponadgimnazjalnych, na bieżąco udzielono instruktaży metodycznych. Zadania programowe zostały przeprowadzone w oparciu o scenariusze zajęć zaproponowane w podręczniku dla koordynatora i zaplanowane harmonogramy.

Program spotkał się z dużym zainteresowaniem ze strony młodzieży, kadry pedagogicznej, rodziców. Młodzież pozytywnie oceniła treści programowe.

6. Program „Żywnie na wagę zdrowia”

Celem głównym programu jest wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez prawidłowe odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej. Cele szczegółowe to poprawa jakości żywienia dzieci i młodzieży w żłobkach, przedszkolach i szkołach, podniesienie świadomości rodziców w kwestii odżywiania dzieci i ich aktywność fizycznej. Program jest skierowany do dyrektorów żłobków, przedszkoli, szkół, osób odpowiedzialnych za żywienie dzieci i młodzieży w zakładach nauczania i wychowania, organów założycielskich placówek nauczania i wychowania i ma na celu pomoc merytoryczną osobom odpowiedzialnym za żywienie dzieci i młodzieży. Patronat honorowy nad programem objął Rzecznik Praw Dziecka Marek Michałak.

W roku szkolnym 2013/14 w powiecie zawierciańskim do realizacji programu przystąpiło 39 zakładów nauczania i wychowania (żłobki, przedszkola, szkoły), tj. 36,8% placówek.

- w dniu 22.01.2014 r. w Przedszkolu Nr 1 w Zawierciu przeprowadzono szkolenie dla rodziców dzieci przedszkolnych. Przedstawiono prezentację „Żywnie dzieci przedszkolnych z uwzględnieniem norm fizjologicznych”.

- w dniu 11.03.2014 r. w Przedszkolu Nr 2 w Zawierciu przeprowadzono warsztaty dydaktyczne dla dzieci sześciolletnich. Przekazano materiały edukacyjne i upominki otrzymane z Polskiej Izby Mleka, partnera programu.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

- w dniu 13.03.2014 r. w Gimnazjum Nr 1 im. T. Kościuszki w Zawierciu przeprowadzono szkolenie dla osób odpowiedzialnych za żywienie dzieci i młodzieży w placówce: dyrektora, intendentki, i kierownika świetlicy,
- w dniu 12.05.2014 r. w PSSE w Zawierciu przeprowadzono szkolenie dla przedstawicieli 10 zakładów nauczania i wychowania przystępujących do realizacji III edycji programu.

7. Program „Znamie! Znam je?”

W roku szkolnym 2014/2015 Inspekcja Sanitarna województwa śląskiego przystąpiła do realizacji programu edukacyjnego w zakresie profilaktyki wczesnego wykrywania zachorowań na czerniaka „Znamie! Znam je?” Celem programu jest budowanie wśród młodzieży świadomości w zakresie profilaktyki czerniaka oraz odpowiedzialnych zachowań i prozdrowotnych postaw, upowszechnienie wiedzy o czerniaku – nowotworze złośliwym skóry. Adresatami programu są uczniowie szkół ponadgimnazjalnych. W powiecie zawierciańskim do realizacji programu przystąpiło 17 szkół ponadgimnazjalnych.

8. Program profilaktyki raka szyjki macicy „Wybierz życie – pierwszy krok”

Celem programu, jest podniesienie poziomu wiedzy na temat zagrożeń związanych z zakażeniami wirusem HPV i profilaktyki raka szyjki macicy wśród młodzieży ponadgimnazjalnej, ich rodziców i opiekunów, kształtowanie świadomości zdrowotnej młodzieży w zakresie roli profilaktyki wtórnej i pierwotnej raka szyjki macicy, motywowanie młodzieży do podjęcia roli liderów edukacji zdrowotnej w ich środowisku oraz wpływanie na zachowania zdrowotne rodziców i opiekunów. Grupa docelowa, to uczniowie szkół ponadgimnazjalnych (dziewczęta i chłopcy z klas I), rodzice i opiekunowie uczniów.

W roku szkolnym 2014/2015 do realizacji programu przystąpiło 11 szkół ponadgimnazjalnych. Cel i założenia, a także materiały edukacyjne do realizacji programu zostały bardzo dobrze ocenione przez grono pedagogiczne i uczniów.

9. Program „Ars, czyli jak dbać o miłość?”

W roku szkolnym 2013/2014 Główny Inspektorat Sanitarny w partnerstwie czterech instytucji: Ministerstwa Zdrowia, Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Krajowego Biura do spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Instytutu Medycyny Wsi im. Witolda Chodźki w Lublinie przystąpił do realizacji ogólnopolskiego programu „ARS, czyli jak dbać o miłość?” Program edukacyjny jest jednym z komponentów pięcioletniego Projektu KIK/68 „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” współfinansowanego w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy. Program został objęty honorowym patronatem Ministra Edukacji Narodowej. Celem programu jest dotarcie z przekazem edukacyjnym do uczniów szkół ponadgimnazjalnych i ograniczenie skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych (alkoholu, tytoniu i narkotyków). Program został objęty honorowym patronatem Ministra Edukacji Narodowej. W województwie śląskim realizatorem działań jest Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny. Patronat honorowy nad Projektem objęli Wojewoda Śląski i Marszałek Województwa Śląskiego.

Realizacja programu „ARS, czyli jak dbać o miłość?” w szkołach ponadgimnazjalnych w roku szkolnym 2013/2014 przebiegała po raz pierwszy. W powiecie zawierciańskim do programu przystąpiło 7 szkół (3 Technika, 4 Licea Ogólnokształcące). W programie udział wzięło 382 uczniów i 271 rodziców.

Program cieszył się dużym zainteresowaniem wśród uczniów. Metody aktywizujące zachęcały uczniów do dyskusji na temat zachowań prozdrowotnych, dokonywania właściwych wyborów, życia wolnego od używek.

10. „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”.

Projekt realizowany w ramach upowszechniania wiedzy na temat profilaktyki w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom z obszaru tematycznego rozwój społeczny i zasobów ludzkich – ochrona zdrowia, współfinansowany w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy (SPPW). Jego celem jest ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez kobiety w wieku prokreacyjnym (15 - 49 lat). Całkowity budżet Projektu wynosi 4 045 519 CHF, z czego 85% finansowane jest przez stronę szwajcarską, pozostałe 15% stanowi wkład krajowy, finansowany przez Ministra Zdrowia. Patronat honorowy nad programem objął Starosta Zawierciański.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

W 2014 roku podejmowano działania edukacyjne:

- prowadzono prelekcje, wykłady, pogadanki, odbyły się pokazy prezentacji multimedialnych, wykonywano badania zawartości tlenu węgla w wydychanym powietrzu podczas akcji profilaktycznych organizowanych w zespołach szkół ponadgimnazjalnych, gimnazjach, Regionalnym Centrum Kształcenia Ustawicznego w Sosnowcu Oddział w Zawierciu, Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Pilicy, Zakładzie Lecznictwa Ambulatoryjnego w Zawierciu, Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Żarnowcu, Domu Pomocy Społecznej w Zawierciu, Biurze Pełnomocnika Prezydenta Miasta Zawiercia ds. rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii w Zawierciu:

- 07.04.2014 r. akcja profilaktyczna w Zakładzie Lecznictwa Ambulatoryjnego w Zawierciu w Poradni Gruźlicy i Chorób Płuc

- 10. i 17. lipca 2014 r. akcja profilaktyczna w Zakładzie Opieki Zdrowotnej Zdzisław Graca Poradni Medycyny Rodzinnej w Pilicy i Samodzielnym Publicznym ZOZ Ośrodka Zdrowia w Żarnowcu

Pilica - 10.07.2014 r.

Żarnowiec - 17.07.2014 r.

- 10.09.2014 r. akcja profilaktyczna w Zespole Szkół im. gen. J. Bema w Zawierciu

-18.11.2014 r. akcja profilaktyczna w Zespole Szkół w Porębie Liceum Ogólnokształcącym im. M. Kopernika

- 25.11.2014 r. akcja profilaktyczna w Domu Pomocy Społecznej w Zawierciu

Przeprowadzono szkolenia dla koordynatorów programu „Ars, czyli jak dbać o miłość?” ze szkół ponadgimnazjalnych, pedagogów szkolnych ze szkół podstawowych i gimnazjalnych, pracowników Centrum Integracji Społecznej w Zawierciu:

- 17.02.2014 r. szkolenie dla pedagogów szkolnych w Biurze Pełnomocnika Prezydenta Miasta Zawiercia ds. rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii,

- 08.10.2014 r. szkolenie dla koordynatorów programu edukacyjnego „ARS, czyli jak dbać o miłość?” w PSSE w Zawierciu

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

- w okresie od lipca do sierpnia 2014 roku prowadzono prelekcje, pogadanki, warsztaty dydaktyczne, rozmowy indywidualne dotyczące profilaktyki antytytoniowej, uzależnienia od alkoholu, dopalaczy i innych środków psychoaktywnych skierowane do uczestników wypoczynku, kadry opiekunów w obiektach hotelowych i na obozach pod namiotami zorganizowanych w harcerskich bazach obozowych w powiecie zawierciańskim.

Edukacja w zakresie bezpiecznych zachowań, propagowanie stylu życia wolnego od używek została przeprowadzona wśród 336 uczestników wypoczynku powyżej 15 roku życia i kadry opiekunów w obiektach wypoczynku letniego w Kostkowicach, Siamoszycach, Kroczycach, Centurii, Hutkach - Kankach, Przyłubsku, Podlesicach:

Siamoszyce - 08.07.2014 r.

Hutki –Kanki - 09.07.2014 r.

Podlesie - 16.07.2014 r.

Podlesie - 29.07.2014 r.

Siamoszyce - 21.08.2014 r.

Działaniami edukacyjnymi objęto 6840 osób: kobiety w wieku prokreacyjnym, i ich partnerów, położne, pielęgniarki, kadre i uczestników wypoczynku powyżej 15 roku życia, nauczycieli, uczniów powyżej 15 roku życia.

Podczas realizowania działań prowadzono kolportaż materiałów informacyjno – edukacyjnych, eksponowano roll-up informujący o projekcie KIK/68. Informacje z przeprowadzonych akcji zamieszczano na stronie internetowej PSSE w Zawierciu.

11. Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu

W ramach realizacji Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce prowadzono działania edukacyjne propagujące styl życia wolny od dymu tytoniowego. W realizację zadań Programu włączyły się zakłady nauczania i wychowania, zakłady opieki zdrowotnej, świetlice środowiskowe, stowarzyszenia, gdzie organizowano akcje profilaktyczne, konkursy plastyczne, multimedialne, wiedzy, warsztaty dydaktyczne, happeningi, apele, inscenizacje. Współpracowano z samorządami lokalnymi, Komendą Powiatową Policji w Zawierciu, Strażą Miejską w Zawierciu, instytucjami lokalnymi, Pozyskano partnerów do przestrzegania i egzekwowania zakazu palenia tytoniu w miejscu pracy, a także partnerów do edukacji kobiet ciężarnych w zakresie szkodliwego wpływu palenia tytoniu na rozwój ciąży i zdrowie dziecka. Przekazano pracodawcom zakładów produkcyjnych w powiecie zawierciańskim 30 podręczników „Miejsca pracy wolne od dymu tytoniowego. Poradnik dla pracodawców” i 50 podręczników „Jak przestać palić? Poradnik dla kobiet w ciąży” zakładom opieki zdrowotnej w powiecie zawierciańskim. Inicjowano działania edukacyjne:

- w ramach interwencji „Bezpieczny wypoczynek dzieci i młodzieży”, w czasie akcji prozdrowotnych organizowanych w współpracy z organizatorami wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży realizowano zadania dotyczące profilaktyki uzależnienia od tytoniu skierowaną do uczestników wypoczynku, kadry opiekunów i pracowników obsługi. Edukacją objęto 2630 osób podczas 13 akcji profilaktycznych zorganizowanych w harcerskich bazach obozowych w powiecie zawierciańskim,

podczas wypoczynku w miejscu zamieszkania, w obiektach agroturystycznych, oraz w świetlicy środowiskowej: w Zawierciu, Pilicy, Hucisku, Centurii, Kostkowicach, Kroczycach, Podlesicach, Siamoszycach, Hutkach – Kankach, Przyłubsku

- w dniu 29.04.2014 r. w Szkole Podstawowej w Dzwono – Sierbowicach odbyła się akcja profilaktyczna. Przeprowadzono prelekcje, pogadanki dotyczące szkodliwości palenia tytoniu.

Zwracano uwagę na aktywny styl życia, wolny od uzależnień. Rozdawano ulotki, znaki zakazu palenia tytoniu. Działania spotkały się z dużym zainteresowaniem, uczniowie aktywnie brali w nich udział. Akcją objęto łącznie 140 osób.

Prowadzono profilaktykę uzależnienia od tytoniu skierowaną do rodziców i opiekunów dzieci i młodzieży:

- w dniu 06.03.2014 r. w Szkole Podstawowej w Rudnikach pracownicy Oświaty Zdrowotnej przeprowadzili prelekcję, odbyły się rozmowy indywidualne dotyczące podejmowania prób palenia tytoniu wśród młodzieży szkolnej. W akcji wzięło udział 21 rodziców,

- w dniu 10.09.2014 r. w Zespole Szkół im. gen. J. Bema w Zawierciu we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Zawierciu przeprowadzono prelekcje, pokaz prezentacji multimedialnej dotyczące upowszechniania wiedzy na temat profilaktyki uzależnień, szkodliwości palenia tytoniu. W ramach

Kampanii edukacyjno – informacyjnej skierowanej do kobiet palących tytoń zachęcano kobiety do podjęcia próby rzucenia palenia. Ukazano korzyści zdrowotne, ekonomiczne płynące z życia bez nałogu. W akcji profilaktycznej uczestniczyło 137 osób – rodzice uczniów i kadra pedagogiczna,

- w dniu 17.12.2014 r. w Regionalnym Centrum Kształcenia Ustawicznego Oddział w Zawierciu odbyła się akcja profilaktyczna dla 32 słuchaczy Medycznej Szkoły Policealnej Województwa Śląskiego.

Przeprowadzono prelekcję dotyczącą szkodliwości palenia tytoniu, odbył się pokaz prezentacji multimedialnej w zakresie uzależnień od tytoniu, wyświetlono spot „Dymek”. Wykonano pomiary zawartości tlenku węgla w wydychanym powietrzu. Prowadzono rozmowy indywidualne, udzielano porad dotyczących podejmowania prób rzucania palenia.

12. Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV

Celem głównym programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV. Cele szczegółowe, to wzrost poziomu wiedzy na temat HIV i AIDS wśród społeczności lokalnej, zmiana postaw i zachowań ze szczególnym uwzględnieniem odpowiedzialności za zdrowie własne i najbliższych, rozpowszechnienie postaw tolerancji wobec osób zakażonych HIV. Grupą docelową działań są uczniowie, młodzież, mieszkańcy powiatu zawierciańskiego.

Na stronie internetowej PSSE w Zawierciu zamieszczono informację o ogólnopolskiej kampanii edukacyjnej „Jeden test. Dwa życia. Zrób test na HIV. Dla siebie i swojego dziecka™”. Inicjowano działania dotyczące akcji testowania w kierunku zakażenia wirusem HIV, związane z obchodami Dnia Świętego Walentego (Walentynki), w zespołach szkół ponadgimnazjalnych w powiecie zawierciańskim. Przekazano podkładki pod kubek z hasłem „Mój Walenty jest the best, idzie ze mną zrobić test”. Inicjowano i podejmowano działania informacyjno – edukacyjne:

- w dniu 06.02.2014 r. w I Liceum Ogólnokształcącym im. Stefana Żeromskiego w Zawierciu odbył się szkolny konkurs wiedzy, plastyczny pod hasłem „O AIDS wiem wszystko”. Honorowy patronat nad konkursem objął Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu,

- konkursy, turnieje wiedzy przeprowadzono dniu 24.03.2014 r. w Zespole Szkół w Pilicy, w dniu 01.12.2014 r. w Zespole Szkół im. H. Kołłątaja w Zawierciu. W dniu 01.12.2014 r. w wiejskim Ośrodku Kultury im. A. Mickiewicza w awierciu odbyła się piąta edycja Familiady

"Postaw na rodzinę". Tematem Familiady noszącej "Obieżyświat" była wiedza dotycząca HIV i AIDS oraz znajomość kultury, obyczajów wybranych krajów świata,

- w dniu 25.02.2014 r. w Zakładzie Lecznictwa Ambulatoryjnego w Zawierciu w współpracy z Górnośląskim Stowarzyszeniem „Wspólnota” w Chorzowie zorganizowano akcję bezpłatnego anonimowego testowania w kierunku HIV. W akcji wzięło udział 28 osób,

- w dniu 28.02.2014 r. w Gimnazjum Nr 1 Zespołu Szkół w Pilicy zorganizowano akcję prozdrowotną, podczas której przeprowadzono warsztaty dydaktyczne dotyczące zachowań prozdrowotnych, profilaktyki HIV/AIDS,

- w ramach bezpiecznego wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży zorganizowano akcje prozdrowotne, w czasie, których prowadzono edukację dotyczącą profilaktyki HIV/AIDS dla uczestników i dla kadry pedagogicznej,

- w dniu 28.11.2014 r. w Zespole Szkół im. X. Dunikowskiego w Zawierciu i w dniu 02.12.2014 r. w Zespole Szkół im. gen. J. Bema w Zawierciu odbyły się akcje profilaktyczne dla uczniów klas pierwszych. Przeprowadzono zajęcia warsztatowe, młodzież wspólnie rozwiązywała krzyżówkę z zakresu wiedzy o zakażeniach HIV i chorobie AIDS. Rozwiązaniem krzyżówki było hasło „Bądź odpowiedzialny. Wykonaj test na HIV”. Odbyły się pokazy prezentacji multimedialnych, konkursy wiedzy, wykonano gazetki ściennie.

W ramach działań programowych, jak również podczas obchodów Światowego Dnia AIDS zorganizowano imprezy profilaktyczno - zdrowotne, konkursy wiedzy, plastyczne, multimedialne, zajęcia warsztatowe. Ekspozowano i rozprowadzano materiały edukacyjne (plakaty, ulotki, podkładki, broszury, zakładki). Zasięgiem oddziaływania objęto 27250 tj. 22,4% mieszkańców powiatu zawierciańskiego.

13. Akcja edukacyjna pod hasłem „Szkola czystych rąk”

Akcja skierowana jest do dzieci przedszkolnych oraz ich rodziców i opiekunów i nauczycieli. Celem akcji jest zapobieganie szerzeniu się chorób przenoszonych drogą brudnych rąk poprzez kształtowanie prawidłowych nawyków higienicznych, podniesienie wiedzy wśród dzieci przedszkolnych na temat zdrowego stylu życia promując właściwe zachowania w zakresie higieny rąk. Akcji towarzyszył konkurs na najlepszy scenariusz zajęć z dziećmi pod tytułem „Dlaczego i jak dbamy o higienę rąk” skierowany do nauczycieli przedszkolnych.

W terminie od 01.10.2014 r. do 21.11.2014 r. zadania akcji realizowało 1745 dzieci pięcioletnich w 25 przedszkolach w powiecie zawierciańskim. Na konkurs skierowany do nauczycieli przedszkolnych wpłynęło 16 prac konkursowych. Zakłady nauczania i wychowania realizujące akcję otrzymały certyfikat przyznany przez ŚPWIS. W przedszkolach prowadzono dyskusje, pogadanki, pokazy multimedialne, rozmowy indywidualne na temat zdrowego stylu życia i profilaktyki chorób przenoszonych przez ręce. Dzieci uczyły się prawidłowej techniki mycia rąk, rozwiązywały zagadki dotyczące przyborów toaletowych, utrwały zasady higieny rąk. W salach dydaktycznych przedszkoli wyeksponowano plakat „Szkola Czystych Rąk”.

Zespół Szkół Nr 3 w Chruszczobrodzie

14. Światowy Dzień bez Tytoniu

- w dniu 29.05.2014 r. w Zakładzie Opieki Zdrowotnej Zdzisław Graca Poradnia Medycyny Rodzinnej w Pilicy przeprowadzono akcję prozdrowotną skierowaną do pracowników i pacjentów poradni pod hasłem „Opodatkowanie tytoniu ratuje życie”. W poczekalniach i gabinetach poradni wyłożono materiały informacyjno – edukacyjne o treści antytytoniowej, rozwieszono plakaty, prowadzono kolportaż ulotek, przekazano znaki zakazu palenia tytoniu. W indywidualnych rozmowach z pacjentami i personelem medycznym zwracano uwagę na szkodliwy wpływ palenia tytoniu na organizm palacza, a także osób przebywających w jego otoczeniu (szczególnie dzieci) narażonych na wymuszone wdychanie dymu tytoniowego i choroby odtytoniowe. Informowano o obowiązujących regulacjach w zakresie miejsc wolnych od dymu tytoniowego, przestrzegania zakazu palenia tytoniu w miejscach publicznych.

W akcji udział wzięło 36 osób.

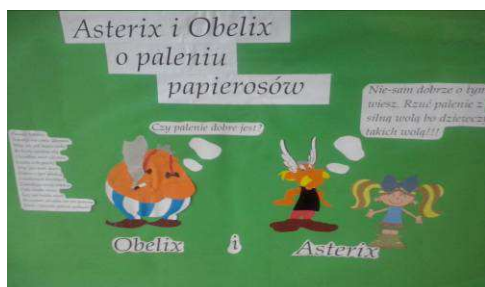
W obchody Światowego Dnia Bez Tytoniu włączyło się 75 zakładów nauczania i wychowania. W placówkach zorganizowano imprezy zdrowotne, konkursy plastyczne, wiedzy, pokazy multimedialne, literackie, warsztaty, prowadzono indywidualne rozmowy z palącymi uczniami oraz ich rodzicami. Promowano alternatywne formy spędzania wolnego czasu ze szczególnym uwzględnieniem aktywności fizycznej: festyny rodzinne, zawody sportowe, rajdy, wycieczki piesze i rowerowe, spartakiady sportowe. W zorganizowanych punktach młodzież, pracownicy szkoły, rodzice i opiekunowie uczniów mogli się zaopatrzyć w materiały informacyjno – edukacyjne dotyczące szkodliwości palenia tytoniu:

- w dniu 30.05.2014 r. w Gimnazjum w Kroczytach przeprowadzono zajęcia edukacyjne w klasach drugich i trzecich, których celem było poszerzenie wiedzy uczniów na temat szkodliwych skutków czynnego i biernego palenia tytoniu – uczniowie samodzielnie dokonywali bilansów zysków płynących z niepalenia papierosów. Wykonano gazetkę profilaktyczną „Zanim zapalisz, przeczytaj”.

Przeprowadzono konkurs plastyczny na plakat, najciekawsze prace zostały wyeksponowane w hollu szkolnym. Zorganizowano apel poświęcony obchodom Światowego Dnia bez Tytoniu. Działaniami objęto 150 osób,

- w dniu 31.05.2014 r. w Szkole Podstawowej w Pradłach przeprowadzono lekcje poświęcone wpływowi nikotyny na zdrowie człowieka. Uczniowie klas starszych przygotowali referaty na temat „Podnoszenie podatku na wyroby tytoniowe skłania palaczy do rzucenia nałogu”. Referaty przedstawiono podczas spotkania uczniów w świetlicy szkolnej. W klasach I-VI przeprowadzono konkurs plastyczny „Mamo, Tato nie pal”. Uczniowie wykonali prace plastyczne, których tematyka nawiązywała do zagrożeń związanych z biernym i czynnym paleniem tytoniu. W klasach III-VI przeprowadzono konkurs literacki „Palenie to nasz wróg.” Dzieci wspólnie z rodzicami układały wiersze, w których apelowały do osób uzależnionych o zerwanie z nałogiem palenia tytoniu.

W klasach I-III zaprezentowano scenki przestrzegające przed wpływem dymu papierosowego na młody organizm. W akcji wzięło udział 120 uczniów oraz ich rodzice, którzy pomagali w wykonaniu prac plastycznych i pisaniu wierszy,

- w dniu 31.05.2014 r. w Gimnazjum Nr 2 w Zawierciu zorganizowano akcję prozdrowotną skierowaną do uczniów klas I-III (303 uczniów) i kadry pedagogicznej. Treści antytytoniowe przedstawiono w audycji radiowej szkolnego radiowęzła, wykonano i wyeksponowano gazetkę tematyczną. W konkursie szkolnym „Rower na wakacje” uczniowie wykonywali zadanie, którego celem było określenie, jakich zakupów można dokonać oszczędzając pieniądze przeznaczone na zakup papierosów,

- w dniu 03.06.2014 r. w Zespole Szkół w Porębie odbył się II Powiatowy Konkurs „Żyj zgodnie z naturą”. Głównym celem konkursu była popularyzacja stylu życia wolnego od używek, życia w zgodzie z naturą, zachęcanie do aktywności fizycznej i racjonalnego odżywiania. W zmaganiach konkursowych wzięło udział pięć drużyn: uczniowie klas trzecich gimnazjów i klas drugich szkół ponadgimnazjalnych, łącznie 15 osób.

15. Światowy Dzień Rzucania Palenia

- w dniu 18.11.2014 r. odbyła się akcja profilaktyczna dla uczniów Liceum Ogólnokształcącego im. M. Kopernika w Zespole Szkół w Porębie. Przeprowadzono prelekcje dotyczące szkodliwości palenia tytoniu, a także wpływu nikotyny i dymu papierosowego na rozwój płodu kobiet ciężarnych palących tytoń. Wykonano badania zawartości tlenu węgla w wydychanym powietrzu, przekazano materiały informacyjno – edukacyjne. Akcja spotkała się z dużym zainteresowaniem odbiorców, edukacją objęto 25 uczniów.

W Gimnazjum Nr 1 im. T. Kościuszki w Zawierciu odbyły się dwudniowe obchody Światowego Dnia Rzucania Palenia pod hasłem „Rzuć palenie razem z nami” dla 320 uczniów:

- dnia 19.11.2014 r. przeprowadzono zajęcia wychowawczo – profilaktyczne „Palenie szkodzi zdrowiu” we wszystkich zespołach klasowych. Podczas zajęć świetlicowych uczniowie tworzyli plakaty „STOP PALENIU”,

- dnia 20.11.2014 r. uczniowie wzięli udział w zajęciach „STOP PALENIU”. Odbył się pokaz prezentacji multimedialnej, wykonywano plakaty o tematyce antytytoniowej. Prowadzono zajęcia profilaktyczne „Palę, więc śmierdę”. Wyeksponowano plakaty.

- w dniu 20.11.2014 r. w Szkole Podstawowej w Kroczytach w klasach IV – VI przeprowadzono pogadanki na temat wpływu palenia tytoniu na zdrowie, uczniowie wzięli udział w konkursie literackim. Klasy III - VI uczestniczyły w konkursie na plakat o tematyce antynikotynowej. W korytarzu szkolnym zorganizowano wystawę prac plastycznych. W akcji uczestniczyło 207 uczniów,

- w dniu 21.11.2014 r. w Zespole Szkół im. X. Dunikowskiego w Zawierciu przeprowadzono zajęcia warsztatowe. Przewodnie hasło akcji „Rzuć palenie razem z nami” było rozwiązaniem krzyżówki, którą rozwiązywała młodzież. Odbyły się pokazy prezentacji multimedialnych, konkurs wiedzy, wykonano gazetkę szkolną. Młodzież wykazała się dużą wiedzą w zakresie profilaktyki palenia tytoniu i aktywnością w organizacji akcji. Akcją objęto 80 uczniów,

- w dniu 25.11.2014 r. odbyła się akcja profilaktyczna skierowana do mieszkańców i pracowników zespołów terapeutyczno – opiekuńczych Domu Opieki Społecznej w Zawierciu. Przedstawiono skutki zdrowotne biernego i czynnego palenia, przepisy prawa gwarantujące warunki do życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego oraz obowiązek przestrzegania zakazu palenia tytoniu w miejscach publicznych. Promowano styl życia bez palenia tytoniu. Przekazano materiały informacyjno – edukacyjne (ulotki, plakat, znaki zakazu palenia tytoniu), które wzbudziły duże zainteresowanie. W akcji udział wzięły 44 osoby.

W obchody Światowego Dnia Rzucania Palenia Tytoniu włączyło się 60 zakładów nauczania i wychowania. W placówkach organizowano imprezy prozdrowotne, konkursy plastyczne, wiedzy, turnieje sportowe.

W szkołach odbywały się apele, inscenizacje teatralne, pokazy multimedialne, wyświetlano filmy edukacyjne. Zagadnienia dotyczące palenia tytoniu poruszano na lekcjach biologii, chemii, godzinach wychowawczych. W Zespole Szkół w Porębie wykłady p.t. „Nie palę tytoniu, zagrożenia związane z innymi czynnikami ryzyka chorób nowotworowych” przeprowadził dr Piotr Wojcieszek z Centrum Onkologii – Instytut im. M. Skłodowskiej – Curie w Gliwicach. Podczas wywiadówek, zebrań klasowych prowadzono prelekcje dla rodziców: „Kiedy i dlaczego dziecko sięga po papierosa”, „Psychologiczne aspekty okresu dojrzewania”,

W zakładach opieki zdrowotnej prowadzone były działania edukacyjne - pogadanki, odczyty, rozmowy indywidualne z pacjentami, zachęcano do rzucania palenia tytoniu, rozdawano ulotki, broszury, eksponowano materiały wizualne w placówkach. Zorganizowano akcje pomiaru ciśnienia tętniczego, udzielano wskazówek dotyczących szkodliwego wpływu palenia tytoniu na układ krążenia i układ oddechowy. W Poradni dla Dzieci w Przychodni POZ w Szczekocinach przeprowadzono odczyt p.t. „Dziecko – biernym palaczem palących rodziców”. We wszystkich przychodniach podstawowej opieki zdrowotnej i poradniach specjalistycznych Zakładu Lecznictwa Ambulatoryjnego w Zawierciu odbyła się akcja „Promocja Zdrowia”, która miała na celu pokazanie pozytywnych stron płynących z niepalenia tytoniu, zachęcanie do dokonywania odpowiednich wyborów - życie wolne od dymu tytoniowego, wykorzystywanie wolnego czasu na sport i rekreację

16. Światowy Dzień Zdrowia

Światowy Dzień Zdrowia obchodzony w dniu 07.04.2014 r. przebiegał pod hasłem „Choroby Wektorowe”. Każdego roku motyw przewodni Światowego Dnia Zdrowia poświęcony jest innej tematyce, która podkreśla priorytetowy obszar problemów w obszarze zdrowia publicznego na świecie. W roku 2014 tematem przewodnim były choroby przenoszone przez wektory.

Wektory to organizmy, które są prznosicielami patogenów lub pasożytów. Poprzez wędrówkę i kontakt z otoczeniem przenoszą groźne drobnoustroje na inne organizmy, często na ludzi. W ten sposób mogą wywołać choroby, które zagrażają życiu lub zdrowiu człowieka. Przykładem chorób pasożytniczych jest malaria, gorączka denga, gorączka zachodniego Nilu, chikungunya, odkleszczowe zapalenie mózgu, borelioza.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Celem obchodów Światowego Dnia Zdrowia było dążenie do tego, aby rodziny mieszkające na obszarach najbardziej zagrożonych miały wiedzę jak należy się chronić przed tymi chorobami, władze odpowiedzialne za zdrowie pomagały ludziom w ochronie przed zagrożeniami, podróżni mieli świadomość, kiedy istnieje konieczność ochrony i jakie środki profilaktyczne należy podjąć.

W ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia działaniami prozdrowotnymi objęto 14150 mieszkańców powiatu zawierciańskiego. Inicjowano działania edukacyjne w zakładach nauczania i wychowania, zakładach opieki zdrowotnej, współuczestniczono w imprezach profilaktycznych:

- w dniu 07.04.2014 r. w Zakładzie Lecznictwa Ambulatoryjnego w Zawierciu w Poradni Gruźlicy i Chorób Płuc zorganizowano akcję prozdrowotną. Prowadzono pogadanki, rozmowy indywidualne, rozdawano materiały informacyjno - edukacyjne na temat kleszczowego zapalenie mózgu, boreliozy,
- w dniu 07.04.2014 r. w Szkole Podstawowej Nr 5 w Zawierciu odbyły się obchody Światowego Dnia Zdrowia. Działania profilaktyczne skierowane do społeczności szkolnej polegały na zorganizowaniu ekspozycji wizualnej, przeprowadzeniu pogadank przez pedagoga i pielęgniarkę środowiska szkolnego wśród 385 uczniów. Działaniami profilaktycznymi objęto również 360 rodziców. Zwrócono szczególną uwagę na profilaktykę i ochronę przed chorobami przenoszonymi przez kleszcze, komary,

- w dniu 07.04.2014 r. w Regionalnym Centrum Kształcenia Ustawicznego Oddział w Zawierciu wśród uczniów i słuchaczy odbyła się akcja prozdrowotna, której celem było zwiększenie świadomości dotyczącej chorób przenoszonych przez kleszcze, owady. Przekazano aktualne dane epidemiologiczne chorób przenoszonych przez kleszcze w Polsce. Edukacją objęto ogółem 88 słuchaczy,
- w dniu 07.04.2014 r. w Gimnazjum nr 2 w Zawierciu zorganizowano akcję prozdrowotną. Uczniowie wysłuchali audycję radiową p.t. „Choroby przenoszone przez wektory”, wykonali gazetkę tematyczną. Przeprowadzono konkurs wiedzy (nagroda - punkty w konkursie szkolnym „Rower na wakacje”). Edukacją objęto ogółem 303 uczniów,

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

- w dniu 07.04.2014 r. w Szkole Podstawowa nr 9 w Zawierciu zorganizowano akcję prozdrowotną. Uczniowie wykonali prace plastyczne na gazetkę szkolną, obejrżeli film edukacyjny p.t. „Kleszcze”. Przeprowadzono pogadanki i pokazy multimedialne na temat chorób zakaźnych. Uczniowie chętnie dzielili się swoimi doświadczeniami i spostrzeżeniami. Edukacją objęto ogółem 342 uczniów,
- w dniach 01 - 09.04.2014 r. w Gimnazjum Nr 1 w Zawierciu zorganizowano „Tydzień Zdrowia”. Prowadzono pogadanki, pokazy, filmy, dyskusje tematyczne, konkursy wiedzy na temat higieny osobistej, profilaktyki zwalczania wszawicy. Przekazano informację o konieczności systematycznego sprawdzania czystości skóry głowy i włosów. Uczniowie wykonali prace plastyczne na temat chorób przenoszonych przez wektory. Edukacją objęto ogółem 312 uczniów,
- w dniach 03 - 04. 04.2014 r. w NZOZ CUM ALFA w Szczekocinach przeprowadzono odczyt „Zagrożenie chorobami przenoszonymi przez kleszcze: borelioza i odkleszczowe zapalenie mózgu” skierowany do pacjentów Poradni Ogólnej, prowadzono rozmowy indywidualne na temat profilaktyki i szczepień przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu. Działaniami profilaktycznymi objęto 23 pacjentów,
- w dniu 07.04.2014 r. w Przedszkolu Nr 8 w Zawierciu zorganizowano zajęcia prozdrowotne. Wychowawcy grup przekazali przedszkolakom informacje dotyczące kleszczy oraz wywoływanych przez nie chorób. W inscenizowanych scenkach dzieci przedstawiały drogi przenoszenia chorób odkleszczowych, malowały plakaty promujące zdrowy styl życia, pod kierunkiem pedagoga układały z puzzli obrazki przedstawiające kleszcza,

- w dniach od 07.04 do 09.04 2014 r. Przedszkole Nr 1 „Słoneczko” w Zawierciu realizowało działania prozdrowotne promujące zdrowy styl życia. Przedszkolaki obejrzały prezentację „Wektory, co to za stworzy?” krótkie filmy „Gdzie można spotkać kleszcza?”, „Jak bezpiecznie usunąć kleszcza?”, wypowiedziały się na temat kleszczy w oparciu o swoje doświadczenia i przedstawione materiały. Dzieci wzięły udział w turnieju wiedzy „Wiem, co to zdrowie”, uczestniczyły w „Przedszkolnym aerobiku”, który miał zachęcić je do aktywnego spędzania wolnego czasu.

Podsumowaniem zdobytych informacji było wykonanie przez dzieci plakatów pod tytułem „W zdrowym ciele zdrowy duch”. W prowadzonych działaniach wzięło udział 75 dzieci pięciu i sześćioletnich, kadra pedagogiczna oraz cała społeczność przedszkolna,

- w dniu 08.04.2014 r. w Gimnazjum Publicznym im. Jana Pawła II w Żarnowcu przedstawiono prezentację multimedialną na temat chorób przenoszonych przez wektory skierowaną do 160 uczniów i 132 rodziców, zredagowano artykuł do lokalnej gazety „Echo Żarnowca”, przeprowadzono konkurs wiedzy, plastyczny, wykonano tematyczne gazetki ścienne,
- w dniach 03 - 10.04.2014 r. w Szkole Podstawowej Nr 13 w Zawierciu przeprowadzono pogadanki wśród 181 uczniów na temat boreliozy, kleszczowego zapalenia mózgu.

17. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach

Obchody Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach w ramach programu zdrowotnego Ministra Zdrowia pod nazwą „Narodowy Program Ochrony Antybiotyków” mają na celu zwrócenie uwagi społeczeństwa na problemy antybiotykoodporności oraz nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków. Promowanie wiedzy w zakresie bezpiecznego stosowania antybiotyków.

Działania edukacyjne prowadzono wśród mieszkańców powiatu zawierciańskiego, organizatorów, kadry opiekunów i uczestników wypoczynku dzieci i młodzieży w 84 podmiotach: zakładach opieki zdrowotnej, zakładach nauczania i wychowania, obiektach wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży, zakładach kosmetycznych, fryzjerskich, aptekach. Przeprowadzono 15 prelekcji, 23 pogadanki, dystrybucję 201 plakatów i 2140 ulotek. Zorganizowano 2 wystawy i ekspozycje materiałów informacyjno – edukacyjnych. Zadaniem objęto 12300 osób.

18. Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży podczas wypoczynku, akcja letnia i zimowa

Cel główny akcji, to zapobieganie chorobom zakaźnym, zakażeniom pokarmowym i zatruciom grzybami oraz propagowanie zdrowego stylu życia. Grupą docelową są organizatorzy i uczestnicy wypoczynku letniego i zimowego.

- inicjowano działania edukacyjne oraz udzielano porad metodycznych kierownikom obozów, kolonii wypoczynkowych, zimowisk, wypoczynku w miejscu zamieszkania,

- odbyły się akcje prozdrowotne, podczas których przeprowadzono prelekcje, pogadanki, rozmowy kierowane, warsztaty dydaktyczne, konkursy, zajęcia sportowe, pokazy filmu „Kleszcze”, gry, zabawy,

- prowadzono edukację w zakresie promocji zdrowego stylu życia, racjonalnego odżywiania w okresie wzmożonej aktywności fizycznej, profilaktyki: HIV/AIDS, chorób układu pokarmowego, w tym zatruc pokarmowych, chorób zakaźnych, w tym grypy i zakażeń meningokokowych, chorób przenoszonych przez kleszcze, nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV, uzależnienia od tytoniu i alkoholu, środków zastępczych, racjonalnego stosowania antybiotyków,

- uczestnikom akcji prozdrowotnych przekazano materiały informacyjno - edukacyjne (ulotki, plakaty, broszury, zakładki, znaki zakazu palenia tytoniu).

Zorganizowano 13 akcji prozdrowotnych, oddziaływaniem objęto 2630 osób.

19. Akcja Dopalacze – Wypalacze „środki zastępcze” - profilaktyka używania narkotyków, w tym środków zastępczych

Celem akcji jest profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży. Zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy. Ramy czasowe akcji to czerwiec – grudzień 2014 r.

Podjęto działania informacyjno-edukacyjne:

- prowadzono edukację młodzieży, kadry pedagogicznej na koloniach, obozach, świetlicach środowiskowych. Akcje prozdrowotne przeprowadzono w 24 obiektach wypoczynku letniego dzieci i młodzieży w Kostkowicach, Siamoszycach, Kroczycach, Przyłubsku, Podlesiach, Centurii. Działaniem objęto 1288 osób,

- w dniach 15.10. i 29. 10. 2014 r. w Gimnazjum Nr 1 im. T. Kościuszki w Zawierciu dla uczniów klas trzecich przeprowadzono prelekcje dotyczące profilaktyki uzależnienia od dopalaczy, odbyły się rozmowy indywidualne z uczniami, pokazy prezentacji multimedialnej i filmu „Masz wybór. Stop narkotykom”. Przekazano ulotki, plakaty. Akcje profilaktyczne spotkały się z dużym zainteresowaniem uczniów i nauczycieli. Ogółem uczestniczyło w nich 55 osób,

- w dniu 17.12.2014 r. w Regionalnym Centrum Kształcenia Ustawicznego w Sosnowcu Oddział w Zawierciu przeprowadzono akcję profilaktyczną skierowaną do słuchaczy Medycznej Szkoły Województwa Śląskiego. Uczestnicy obejrzeli film „Masz wybór. Stop narkotykom”, prezentację multimedialną.

Przeprowadzono prelekcję dotyczącą profilaktyki uzależnienia od dopalaczy. Zorganizowano punkt informacyjno – edukacyjny. Działaniem objęto 32 osoby,

- pisma informujące o akcji przesłano do lokalnych samorządów, prasy lokalnej.

Na stronie internetowej PSSE w Zawierciu zamieszczono tekst dotyczący szkodliwego oddziaływania „środków zastępczych”, niebezpiecznych procesów zachodzących w organizmie podczas ich zażywania, zamieszczano informacje z realizowanych akcji prozdrowotnych. Pozyskano partnerów: samorzady lokalne, zakłady nauczania i wychowania, zakłady opieki zdrowotnej, domy kultury, biura podróży, biblioteki, zakłady fryzjersko-kosmetyczne, solaria, apteki, media lokalne, którym przekazano 72 plakaty i 1860 ulotek. Przeprowadzono 16 akcji profilaktycznych, 12 prelekcji, 21 pogadanek, zorganizowano wystawy i ekspozycje materiałów edukacyjno-informacyjnych. Działaniami edukacyjnymi objęto 13000 osób (uczniowie szkół gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych, osoby dorosłe, kadra opiekunów i uczestnicy wypoczynku).

20. Kampania „Znamię! Znam je?”

Celem Kampanii „Znamię! Znam je?” – czyli co musisz wiedzieć o czerniaku skóry realizowanej w ramach Programu „Profilaktyka chorób nowotworowych” jest upowszechnienie wiedzy o nowotworze złośliwym skóry.

W roku szkolnym 2013/2014 w powiecie zawierciańskim kampanię realizowało 1108 uczniów w 15 szkołach ponadgimnazjalnych, tj. 75 % szkół. O realizacji kampanii powiadomiono rodziców i opiekunów uczniów. Treści kampanii zostały przekazane podczas lekcji edukacyjnej przeprowadzonej według konspektu przekazanego na szkoleniu dla koordynatorów szkolnych, a podsumowane w ankiecie ewaluacyjnej skierowanej do uczniów. Kampania została bardzo dobrze przyjęta przez uczniów, a przeprowadzone lekcje ocenione jako ciekawe. Najbardziej interesujące były dla nich zasady bezpiecznego opalania, badania skóry. Dużym zainteresowaniem cieszył się film edukacyjny. Przekazana wiedza pozwoliła na zwiększenie wśród młodzieży świadomości na temat zagrożeń dla zdrowia wynikających z nadmiernego opalania i korzystania z solariów.

21. Profilaktyka chorób przenoszonych przez kleszcze

Cel główny: edukacja w zakresie profilaktyki chorób przenoszonych przez kleszcze (borelioza, kleszczowe zapalenie mózgu). Cele szczegółowe: zapoznanie

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

z problemem chorób przenoszonych przez kleszcze, dostarczenie wiedzy na temat boreliozy oraz kleszczowego zapalenia mózgu.

- w dniu 07.06 2014 r. w ramach Obchodów Dni Zawiercia zorganizowano akcję profilaktyczną, podczas której prowadzono działania edukacyjne związane z profilaktyką chorób przenoszonych przez kleszcze. Przekazywano informacje dotyczące boreliozy, kleszczowego zapalenia opon mózgowych, a także jak zabezpieczyć się w terenie aby uniknąć kontaktu z kleszczem i zminimalizować skutki ukąszenia. Przedstawiono możliwości wykonania badań diagnostycznych, urządzenia ułatwiające bezpieczne usunięcie kleszcza. Materiały informacyjno-edukacyjne (ulotki, broszury, kleszczołapki) cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców Zawiercia. Dzieci i młodzież bardzo chętnie przyjmowały zarówno przekazywane informacje, jak i balony z nadrukiem kleszcza, odznaki „Wygraj z kleszczem!”. Z zaciekawieniem oglądały zasuszone kleszcze umieszczone na płytkach Petriego,

- w okresie od lipca do sierpnia 2014 r. podczas akcji profilaktycznych zorganizowanych w ośrodkach wypoczynku letniego dzieci i młodzieży przeprowadzono pogadanki, prelekcje, odbyły się pokazy filmu „Kleszcze”, prowadzono kolportaż materiałów informacyjno – edukacyjnych,

- inicjowano i prowadzono działania edukacyjne w zakładach nauczania i wychowania, opieki zdrowotnej, bibliotekach, aptekach, zakładach kosmetycznych, fryzjerskich, biurach podróży.

Edukacja prowadzona przez pracowników Oświaty Zdrowotnej miała na celu podniesienie poziomu wiedzy w zakresie profilaktyki chorób przenoszonych przez kleszcze, dostarczenie wiedzy na temat boreliozy oraz kleszczowego zapalenia mózgu. Zasięgiem działania objęto 25900 mieszkańców powiatu zawierciańskiego.

22. Kampania społeczna „Mam świadomość jak być zdrowym”

W listopadzie 2014 r. Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna przystąpiła do realizacji Kampanii Społecznej „Mam świadomość jak być zdrowym” skierowanej do właścicieli i pracowników gabinetów pielęgnacji urody w województwie śląskim. Celem kampanii jest zwiększenie bezpieczeństwa epidemicznego mieszkańców naszego regionu poprzez podniesienie wiedzy na temat zakażeń krwiopochodnych. Poprawa warunków higienicznych, uświadomienie znaczenia i konieczności stosowania procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi przy wykonywaniu usług.

Brak przestrzegania zasad higieny, czy też nieodpowiednia dekontaminacja narzędzi i sprzętów może doprowadzić do przenoszenia się zakażeń. Dlatego istnieje potrzeba edukacji z zakresu profilaktyki zakażeń podczas wykonywania usług w gabinetach kosmetycznych, fryzjerskich, tatuażu i odnowy biologicznej.

23. Inne przedsięwzięcia

Pracownicy Oświaty Zdrowotnej prowadzili edukację w zakresie:

- profilaktyki grypy w 40 podmiotach (zakłady nauczania i wychowania, opieki zdrowotnej, obiekty wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży). Zadaniem objęto 25929 osób,
- promocji szczepień ochronnych w 42 podmiotach (zakłady nauczania i wychowania, opieki zdrowotnej, obiekty wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży). Edukacją objęto dzieci, młodzież, osoby dorosłe, ogółem 5500 osób,
- profilaktyki chorób układu pokarmowego, w tym zatruc pokarmowych w 25 podmiotach (zakłady nauczania i wychowania, opieki zdrowotnej, obiekty wypoczynku). Zadaniem objęto 6980 osób,
- promocji zdrowego stylu życia, w tym promocji prawidłowego odżywiania i aktywności fizycznej w 42 podmiotach wśród uczniów, dzieci i młodzieży, kadry opiekunów i uczestników wypoczynku zimowego i letniego, osób dorosłych, łącznie wśród 7300 osób,
- profilaktyki chorób nowotworowych w 34 podmiotach (samorządy lokalne, zakłady nauczania, opieki zdrowotnej, biblioteki, obiekty wypoczynku dzieci i młodzieży, solaria). Zadaniem objęto 9100 osób,

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

- profilaktyki zakażeń meningokokowych w 53 podmiotach (zakłady nauczania i wychowania, opieki zdrowotnej, biblioteki, obiekty wypoczynku dzieci i młodzieży). Zadaniem objęto 7230 osób,
- profilaktyki chorób odzwierzęcych, zatruc pokarmowych, w 13 obiektach wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży. Promowano zdrowy styl życia wśród 2630 osób,
- profilaktyki nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV „Brązowo, ale czy zdrowo?” w 167 podmiotach: zakładach opieki zdrowotnej, zakładach nauczania i wychowania, obiektach wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży, solariach, bibliotekach, zakładach kosmetycznych. Działaniem objęto 30000 osób,
- profilaktyki zakażeń świerzmem w 29 zakładach opieki zdrowotnej, nauczania i wychowania wśród 7000 osób,
- profilaktyki bąblowicy w 33 zakładach opieki zdrowotnej, nauczania i wychowania wśród 7000 osób,
- w dniu 22.07.2014 r. przesłano do 15 zakładów opieki zdrowotnej i 5 gazet lokalnych pisma informujące o akcji wykonywania bezpłatnych badań przesiewowych anty – HCV, zorganizowanej przez Fundację Gwiazda Nadziei w ramach obchodzonego w dniu 28.07.2014 r. Światowego Dnia Wirusowego Zapalenia Wątroby. Informację zamieszczono na stronie internetowej PSSE w Zawierciu,
- w dniach od 05 do 19.09.2014 r. prowadzono działania w ramach kampanii edukacyjno – informacyjnej skierowanej do kobiet, które palą tytoń. Zachęcano kobiety palące tytoń do podjęcia próby rzucenia palenia, ukazywano korzyści zdrowotne, ekonomiczne z życia bez nałogu. Przesłano pisma do urzędów i gazet lokalnych, na stronie internetowej PSSE zamieszczono materiały informacyjne: pismo, broszurę GIS, spot „Dymek”.

VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Na podstawie art. 3 ustawy z dnia 14.03.1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu sprawował zapobiegawczy nadzór sanitarny polegający w szczególności na:

- uzgadnianiu zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin;
- opiniowaniu projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- uzgadnianiu na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin w przypadku procedur planistycznych wszczętych uchwałami intencyjnymi sprzed 21 października 2010 r. (zgodnie z nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym);
- uzgadnianiu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu planowanych przedsięwzięć pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- wydawaniu opinii, co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – również, co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko;
- wydawaniu opinii, co do zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko dla przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;

- opiniowaniu w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych warunków realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;
- uzgadnianiu pod względem wymogów higienicznych i zdrowotnych dokumentacji projektowej dotyczącej budowy lub rozbiórki obiektu budowlanego, a także zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych lub ich części.

Ponadto dokonywano odbiorów przekazywanych do użytkowania obiektów budowlanych i wydawano opinie sanitarne dotyczące zgodności wykonania obiektów i przedsięwzięć z projektem budowlanym.

W wyżej wymienionym zakresie działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu w 2014 roku wydano 161 uzgodnień i opinii sanitarnych.

Działalność zapobiegawczego nadzoru sanitarnego miała na celu zapewnienie właściwego stanu higienicznego i zdrowotnego w nowo realizowanych obiektach takich jak:

- obiekty służby zdrowia i obiekty obrotu środkami farmaceutycznymi,
- obiekty handlowo-usługowe,
- obiekty żywnościowe,
- zakłady pracy (obiekty produkcyjne i usługowe) oraz inne obiekty użyteczności publicznej,
- obiekty infrastruktury technicznej,

a także ochronę zdrowia ludzi, miejsc ich zamieszkania i przebywania przed niekorzystnym oddziaływaniem uciążliwych obiektów przemysłowych i komunalnych oraz dróg.

Począwszy od etapu opiniowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko a także w postępowaniu dotyczącym przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko – w wydawanych opiniach i rozstrzygnięciach zawierano i określano warunki dotyczące ochrony powierzchni ziemi, wód

powierzchniowych i podziemnych, ochrony powietrza atmosferycznego, zapewnienia ochrony akustycznej i innych mających na celu wyeliminowanie negatywnych oddziaływań i ewentualnych zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi oraz warunków ich zamieszkania.

Przy opiniowaniu przedsięwzięć, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko zwracano uwagę na zasięg potencjalnego oddziaływania przedsięwzięcia w celu wyeliminowanie przekroczeń standardów jakości środowiska poza terenem, do którego prowadzący inwestycję ma tytuł prawny.

Jednym z ważniejszych elementów w działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko pod kątem wpływu projektowanego sposobu zagospodarowania terenu na takie elementy jak: powietrze, wodę, powierzchnię ziemi, klimat, zasoby naturalne, krajobraz, rośliny, zwierzęta oraz ludzi we wzajemnym ich powiązaniu. Podstawą ich uzgodnień są opracowania zawierające analizy i oceny oddziaływania na środowisko tzw. prognozy oddziaływania na środowisko, w tym na zdrowie ludzi.

Mając na uwadze szeroko rozumianą ochronę zdrowia publicznego w przeprowadzanej strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko zwracano szczególną uwagę na:

- właściwą gospodarkę wodno-ściekową, w tym zaopatrzenie ludności w wodę do picia o odpowiedniej jakości i ilości,
- prawidłowe usuwanie, gromadzenie i unieszkodliwianie odpadów,
- ochronę ludności przed nadmiernym hałasem oraz zanieczyszczeniem powietrza,
- prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych oddziaływań skumulowanych, wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia środowiska przy realizacji postanowień opracowywanego planu.

Ponadto w celu ograniczenia niekorzystnego oddziaływania zabudowy przemysłowej na otoczenie zwracano uwagę na oddzielenie obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe od obszarów przemysłowych, szczególnie intensywnie wykorzystywanych.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

W 2014 roku w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dokonano uzgodnień 9 dokumentacji planistycznych (miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego) dotyczących: gminy Kroczyce, gminy Szczekociny, gminy Łazy, gminy Żarnowiec oraz miasta Zawiercia.

Zmianą studium gminy Kroczyce objętych zostało 10 obszarów położonych w miejscowościach Podlesice i Kroczyce Okupne. W obszarach tych wyróżniono w poszczególnych strefach polityki przestrzennej tereny oznaczone symbolami US 1 – tereny sportu i rekreacji. Potrzeba wprowadzenia wyżej wymienionych zmian do studium dla określonych obszarów, wynika z konieczności dostosowania jego zapisów do obecnych potrzeb rozwojowych gminy Kroczyce, takich jak wyznaczenie nowych terenów rekreacyjnych w obszarze o szczególnych walorach krajobrazowych.

Przedłożony do zaopiniowania przez Wójta Gminy Kroczyce projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmował obszar Kroczyce Stare – Kroczyce II. Teren objęty opracowaniem (ok. 24 ha) nie posiada obecnie obowiązującego planu miejscowego. Opracowanie planu miejscowego dla tego obszaru miało na celu określenie zasad zagospodarowania polegających na utrzymaniu istniejącego użytkowania, w celu ochrony tego obszaru przed dalszym niekontrolowanym zagospodarowaniem, które mogłoby doprowadzić do utraty walorów przyrodniczych i krajobrazowych tego terenu.

Obszar objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego gminy Szczekociny to obszar o powierzchni 1,5 km², położony przy ul. Żarnowieckiej. Jest to teren w większości niezabudowany, jedynie w klinie pomiędzy ulicami Żarnowiecką a Leśną znajduje się osiedle domów jednorodzinnych oraz kilka niewielkich zakładów przemysłowych. Pozostała część, pełniąca istotne funkcje przyrodnicze, to silnie zmeliorowane łąki, pola orne i dwa fragmenty kompleksów leśnych. Występują tu również obiekty przemysłowe, w tym wytwórnia i mieszalnia pasz.

Burmistrz Łaz przedłożył do zaopiniowania projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy. Opracowaniem objęto obszar gminy Łazy, z wyłączeniem sołectwa Chruszczobród Piaski, a także kilku niewielkich obszarów w innych sołectwach. Zapisy ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przygotowane zostały tak, by w możliwie maksymalnym stopniu

ograniczyć negatywne oddziaływanie przyszłych aktywności na stan środowiska naturalnego i zdrowie mieszkańców.

Przedłożony do zaopiniowania przez Burmistrza Łaz został również projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz projekt zmiany planu. Projekty dotyczyły terenów o łącznej powierzchni 9, 603 ha, przeznaczonych dla potrzeb ustalenia inwestycji celu publicznego tj. przebudowy gazociągu Trzebiesławice - Częstochowa (odgałęzienie do SRP Huta Zawiercie).

Przedmiotem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Żarnowiec był obszar o powierzchni ok. 600 ha. Najistotniejszą zmianą było wyznaczenie w kompleksie gruntów rolnych pogranicza wsi Wola Libertowska, Otoła i Łany Małe, obszaru dla lokalizacji zespołu elektrowni wiatrowych o pow. ok. 207 ha wraz ze strefą ochronną bezpośredniego oddziaływania, o łącznej powierzchni ok. 600 ha.

Przedłożony do zaopiniowania przez Prezydenta Miasta Zawiercia projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Zawiercie obejmował teren opracowania składający się z trzech obszarów o łącznej powierzchni 58, 8594 ha, zlokalizowanych w zachodnio-północnej części miasta Zawiercia: obszar o powierzchni 58, 3143 ha położony przy ulicach: Zachodniej, Cerefisko, Podmiejskiej i projektowanej drodze głównej, obszar o powierzchni 0, 0500 ha położony przy ul. Lotniczej i obszar o powierzchni 0, 4951 ha przy ul. Rolniczej.

Zapisy ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przygotowane zostały tak, by w możliwie maksymalnym stopniu ograniczyć negatywne oddziaływanie przyszłych aktywności na stan środowiska naturalnego i zdrowie mieszkańców. W projekcie planu przyjęto zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej z ustaleniami dotyczącymi zaopatrzenia w wodę z istniejącej i projektowanej sieci wodociągowej i odprowadzania ścieków komunalnych do oczyszczalni ścieków poprzez sieci kanalizacji sanitarnej. Do czasu realizacji sieci kanalizacji sanitarnej dopuszczono gromadzenie ścieków w zbiornikach bezodpływowych.

Prezydent Miasta Zawiercia przedłożył również do zaopiniowania projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Zawiercie dla potrzeb przebudowy gazociągu Trzebiesławice – Częstochowa (odgałęzienie do SRP Huta

Zawiercie). Plan dotyczył terenów o łącznej powierzchni 20, 66 ha obejmującej pas terenu o szerokości ok. 50 m (po ok. 25 m na stronę, od osi projektowanego gazociągu), przebiegającego w południowej części miasta Zawiercie, od granicy administracyjnej z obszarem Miasta i Gminy Łazy, przez tereny leśne, przekraczając linię kolejową nr 1 relacji Częstochowa - Katowice i ulicę Grunwaldzką, do punktu końcowego - miejsca włączenia gazociągu na terenie istniejącej stacji redukcyjno - pomiarowej CMC Huta Zawiercie.

Ponadto wydano 10 opinii uzgadniających zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. Uzgodnienia dotyczyły gminy Szczekociny, miasta Łazy, miasta Zawiercie, gminy Żarnowiec oraz gminy Ogrodzieniec.

Główne kierunki rozwoju i dyspozycji funkcjonalno-przestrzennej terenów objętych pracami planistycznymi w 2014 roku to:

- uporządkowanie istniejącej zabudowy,
- wyznaczenie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową oraz mieszkaniowo-usługową zgodnie z oczekiwaniami właścicieli terenów (zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, jednorodzinna, zagrodowa, zabudowa usługowa),
- rozwiązania układów komunikacyjnych w oparciu o istniejące i projektowane drogi publiczne,
- wyznaczanie terenów aktywności gospodarczej, (tereny usługowe, terenu zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów),
- wyznaczenie terenów rekreacyjno-sportowych i turystycznych,
- wyznaczenie terenów pod elektrownie wiatrowe,
- tereny zieleni parkowej, zieleni nieurządzonej, pasów zieleni izolacyjnej (naturalne bariery wizualne i akustyczne)
- uporządkowanie istniejącej sieci ulic poprzez nadanie im właściwych parametrów wynikających z ustawy o drogach publicznych.

Ponadto wydano 16 opinii o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla przedsięwzięć zlokalizowanych na terenach, dla których brak jest planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego. Opinie dotyczyły: budynków biurowych, usługowych, produkcyjno-magazynowych, stacji demontażu pojazdów,

budynku Specjalistycznego Centrum Medycznego w Szczekocinach a także obiektów o funkcji spożywczej, gastronomicznej, magazynowej oraz rolniczej.

W 2014 roku na podstawie ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dokonano 6 uzgodnień przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Uzgodniane przedsięwzięcia to między innymi:

- rozbudowa stacji demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji zlokalizowanej w Porębie,
- zmiana sposobu użytkowania budynku warsztatu samochodowego oraz działki, na której się warsztat znajduje na stację demontażu pojazdów w Zawierciu,
- zabudowa instalacji do wykonywania zabezpieczenia antykorozyjnego w zakładzie produkcyjnym w Zawierciu,
- budowa parku wiatrowego w miejscowości Wola Libertowska, gm. Żarnowiec,
- rozbudowa dwóch budynków obór wraz z budową budynku składowego i silosów magazynowych w miejscowości Tęgobórz gmina Szczekociny,
- rozbudowa gospodarstwa rolnego prowadzącego chów indyków zlokalizowanego w miejscowości Wysoka gm. Łazy.

W ramach prowadzonego postępowania na podstawie ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dotyczącego opinii, co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko - wydano 25 opinii sanitarnych. Z tej liczby wydano 3 opinie o potrzebie przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i ustalono zakres raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. Opinie te dotyczyły budowy stacji paliw płynnych i gazowych, stacji kontroli pojazdów (powyżej 3, 5 t) z warsztatem samochodowym, budowy elektrowni wiatrowych, zabudowa instalacji do wykonywania zabezpieczenia antykorozyjnego. W 7 przypadkach prowadzono korespondencję uzupełniającą z Urzędami oraz z inwestorami. Dodatkowo wydano 2 pisma wyjaśniające, kończące sprawę.

Na ww. etapach postępowania, w ramach prowadzonej oceny, zwracano szczególną uwagę na zapewnienie odpowiednich warunków higienicznych

i zdrowotnych w miejscu zamieszkania i przebywania ludzi na terenach bezpośrednio sąsiadujących lub będących w strefie oddziaływania przedsięwzięć, w zakresie:

- wyboru optymalnego wariantu realizacji inwestycji i określenia warunków realizacyjnych przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- stosowania stref buforowych – pasów zieleni izolującej, oddzielających tereny przemysłowe od terenów chronionych,
- zabezpieczenia ludności przed ewentualnymi uciążliwościami związanymi z emisją hałasu (zakłady przemysłowe i usługowe itp.),
- zabezpieczenia ludności przed wpływem i oddziaływaniem emisji zanieczyszczeń do powietrza przez uciążliwe zakłady poprzez zastosowanie odpowiednich emitorów i urządzeń pochłaniających substancje szkodliwe dla zdrowia (redukcja emisji),
- zapewnienia odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych przebywania ludzi w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi poprzez zastosowanie odpowiednich materiałów i wyrobów budowlanych, a także zapewnienia prawidłowej funkcji oraz odpowiedniego programu pomieszczeń.

Przy rozpatrywaniu ww. spraw brane były pod uwagę również uwagi, zastrzeżenia i wnioski zgłaszane bezpośrednio do Inspekcji Sanitarnej przez mieszkańców okolicznych terenów. Uzgadniana dokumentacja projektowa dotyczyła budowy oczyszczalni ścieków wraz z infrastrukturą w Kostkowicach.

W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 46 kontroli sanitarnych. Kontrole obiektów były przeprowadzane, ze szczególnym zwróceniem uwagi na zgodność wykonania inwestycji z zatwierdzonym projektem budowlanym oraz pod kątem stosowania materiałów i wyrobów, posiadających stosowne atesty i certyfikaty higieniczne.

Uczestniczono w dopuszczeniu do użytkowania 42 obiektów budowlanych lub pomieszczeń w obiektach budowlanych, między innymi:

- obiektów żywnościowo-żywnościowych takich jak sklepy, piekarnie i lokale gastronomiczne (Szczekociny, Chruszczobród, Zawiercie, Wysoka, Poręba),
- aptek ogólnodostępnych (Łazy, Szczekociny),
- stacja uzdatniania wody (AGROFIRMA Szczekociny),
- świetlica wiejska (Szypowice – gm. Kroczyce),

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

- obiekty służby zdrowia (zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy w Rokitnie-gm. Szczekociny, pracownia psychologiczna w Zawierciu, gabinet dentystyczny w miejscowości Dobra gm. Pilica),
- budynków administracyjno-biurowych (Zawiercie, Skalka),
- warsztatów samochodowych (Zawiercie),
- budynków z lokalami usługowo-handlowymi (Szczekociny, Kleszczowa gm. Pilica, Zawiercie),
- schronisko dla zwierząt w Zawierciu,
- ośrodków hotelowo-rekreacyjnych i hoteli (Ogrodzieniec, Zajazd Jurajski w Podlesicach),
- ośrodek szkolno-wypoczynkowy AMONIT w Przyłubsku,
- hali produkcyjnych i magazynowych, (IGLO Zawiercie, INTERCOR Zawiercie, B-D S.A. Zawiercie, Skalka),
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Zawierciu,
- sala konsumpcyjna (Ogrodzieniec),
- stacji demontażu pojazdów oraz stacji diagnostycznych (Zawiercie, Ogrodzieniec),
- pawilon mieszkalny na terenie Zakładu Karnego w Porębie,
- parkingi i place rekreacyjne (Zawiercie, Ogrodzieniec),
- innych.

Na etapie uczestniczenia w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych prowadzona jest współpraca z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego i Powiatowym Lekarzem Weterynarii w przypadku obiektów wytwarzających środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego.

Kontrole obiektów przeprowadzane były wspólnie z pracownikami poszczególnych sekcji nadzoru sanitarnego PSSE w Zawierciu. Kopie wydawanych opinii sanitarnych przekazywane były do odpowiedniej sekcji nadzoru, uczestniczącego w odbiorze.

Za wykonanie czynności w związku ze sprawowaniem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2014 roku zostało wydanych 45 decyzji płatniczych.

W ramach pracy zapobiegawczego nadzoru sanitarnego prowadzona jest stała współpraca z regionalną dyrekcją ochrony środowiska, organami inspekcji weterynaryjnej, nadzoru budowlanego, organami samorządu terytorialnego. Szczególnie

dotyczy to rozpatrywania spraw na etapie sporządzania i uzgadniania dokumentów planistycznych związanych z zagospodarowaniem przestrzennym miast i gmin, uzgadniania uwarunkowań środowiskowych planowanych przedsięwzięć oraz uzgadniania dokumentacji projektowej, zwłaszcza obiektów użyteczności publicznej i infrastrukturalnych, realizowanych przez gminy ze środków pomocowych UE. Współpraca ta jest prawidłowa.

Sprawy konsultowane są również z Oddziałem Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego WSSE w Katowicach, do którego wysyłane są kopie wszystkich rozstrzygnięć (opinii i postanowień) podejmowanych przez PPIS w Zawierciu.

Wszystkie sprawy rozpatrywane i załatwiane przez zapobiegawczy nadzór sanitarny są omawiane i konsultowane w poszczególnych sekcjach nadzoru sanitarnego PSSE.

W trakcie rozpatrywania spraw zwracano szczególną uwagę na przystosowanie obiektów budowlanych i pomieszczeń w zakresie dostępności (pochylnie, windy) i możliwości korzystania (odpowiedniej szerokości drzwi, toalety wyposażone w uchwyty i pochwyty przy przyborach sanitarnych) przez osoby niepełnosprawne.

Osoby odpowiedzialne za opracowanie:**Epidemiologia****Ewelina Sergiel-Błaszczyk****Higiena Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku****Wanda Malecha-Pawlikowska****Higiena Komunalna i Środowiska****Małgorzata Machura****Higiena Dzieci i Młodzieży****Małgorzata Superson****Higiena Pracy****Witold Walczak****Oświata Zdrowotna****Maria Nocek****Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny****Anna Karp**